

16.09.2024

HELSINGIN KAUPUNGINHALLITUS

ESITYSLISTA

34 - 2024

KOKOUSKUTSU

Kokousaika 16.09.2024 klo 16:00
Kokouspaikka Kaupunginhallituksen istuntosali
Käsitellään Tällä esityslistalla mainitut asiat

Kaupunginhallitus

16.09.2024

Asia	Sivu
1 Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta	1
2 Kaupunginvaltuuston 11.9.2024 tekemien päätösten täytäntöönpano	2
3 Virkojen perustaminen sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle 1.10.2024 lukien	5
4 Pöydälle 09.09.2024 V 25.9.2024, Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston varajäsenen valinta	8
5 V 25.9.2024, Käräjäoikeuden lautamiehen valinta	11
6 V 25.9.2024, Käräjäoikeuden lautamiehen valinta	12
7 V 25.9.2024, Valtion tukemaan asuntotuotantoon vuokrattujen tonttien maanvuokrasopimusten muuttamisen periaatteet peruskorjaustilanteessa	13
8 V 25.9.2024, Vuokrausperiaatteiden määrittäminen ja tilojen vuokraaminen opetuskäyttöön (Vallila, tontti 22542/8)	18
9 Pöydälle 09.09.2024 V 25.9.2024, Valtuutettu Oula Silvennoisen aloite paremmasta virkakielestä ja kuntademokratiasta	29
10 Pöydälle 09.09.2024 V 25.9.2024, Valtuutettu Katri Penttisen aloite kaavoituksen suunnitteluperiaatteista päättämisestä kaupunginvaltuustossa	34
11 Pöydälle 09.09.2024 V 25.9.2024, Valtuutettu Sandra Hagmanin, valtuutettu Seida Sohrabin ja valtuutettu Mari Holopaisen aloitteet lasten kännyköiden käytöstä ja ruutuajasta	43
12 Pöydälle 09.09.2024 V 25.9.2024, Valtuutettu Mirita Saxbergin aloite painotetun opetuksen luokkien lisäämiseksi lähikouluihin	60
13 Pöydälle 09.09.2024 V 25.9.2024, Valtuutettu Nora Grotenfeltin aloite varhaiskasvatuksen vuosityöaikapilotiksi	66
14 Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n	70

16.09.2024

---

	muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi	
15	Lausunto Tilastokeskukselle ja Luonnonvarakeskukselle tilastotuotannon muutoksista	76
16	Määrärahan myöntäminen Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus -hankkeelle vuonna 2024	81
17	Pöydälle 09.09.2024 Herttoniemen metroaseman kunnostamisen hankesuunnitelma	83
18	Pöydälle 09.09.2024 Valtuutettu Elina Kauppilan toivomusponsi eläineettisen näkökulman huomioon ottamisesta	90

16.09.2024

Asia/1

1

Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Samalla kaupunginhallitus valitsee pöytäkirjantarkastajiksi Mika Raatikaisen ja Maarit Vierusen sekä varatarkastajiksi Shawn Huffin ja Minja Koskelan.

Esittelijä

pormestari
Juhana Vartiainen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

2

Kaupunginvaltuuston 11.9.2024 tekemien päätösten täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää, että kaupunginvaltuuston 11.9.2024 tekemät päätökset saadaan pöytäkirjan tarkastamisen jälkeen mahdollisista valituksista huolimatta panna täytäntöön seuraavasti:

165 §, Nimenhuuto, laillisuus ja päätösvaltaisuus

Ei toimenpidettä.

166 §, Pöytäkirjan tarkastajien valinta

Ei toimenpidettä.

167 §, Muutos kaupunginvaltuuston kokoonpanossa sekä kaupunginhallituksen jäsenen ja kaupunginhallituksen konsernijaoston varajäsenen valinta

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille.

Tiedoksi kaupunginhallitukselle, kaupunginhallituksen konsernijaostolle ja Taloushallintopalveluliikelaitokselle.

168 §, Kaupunginhallituksen varajäsenen ja konsernijaoston varajäsenen valinta

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille.

Tiedoksi kaupunginhallitukselle ja Taloushallintopalveluliikelaitokselle.

169 §, Kaupunginhallituksen varajäsenen, kaupunginhallituksen konsernijaoston varajäsenen ja kaupunginhallituksen elinkeinojaoston jäsenen valinta

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille.

Tiedoksi kaupunginhallitukselle ja Taloushallintopalveluliikelaitokselle.

170 §, Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston varajäsenen valinta

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille.

Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostolle ja Taloushallintopalveluliikelaitokselle.

171 §, Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan varajäsenen ja kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan nuorisosaoston varapuheenjohtajan valinta

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille.

Tiedoksi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalle ja Taloushallintopalvelu liikelaitokselle.

172 §, Suurmetsän Tatti 13 ja Tatti 15 asemakaavan muutos (nro 12763)

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, Helen Sähköverkko Oy:lle, Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymälle HSY, Kympp/Talouden tuelle ja Vantaan kaupungille.

Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnalle, kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaostolle, kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostolle ja asemakaavoitukselle.

173 §, Herttoniemen Puusepänkatu 11 asemakaavan muutos (nro 12904)

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, Helen Sähköverkko Oy:lle, Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymälle HSY, Kympp/Talouden tuelle ja kaavam muutoksen hakijalle.

Tiedoksi kaupunkiympäristölautakunnalle, kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaostolle, kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostolle, asemakaavoitukselle ja kaupungin museolle.

174 §, Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ryhmäaloite kohtuuhintaisten asuntojen lisäämisestä hyväosaisilla alueilla

Ei toimenpidettä.

175 §, Valtuutettu Laura Korpisen aloite Helen Oy:n ja sen energiantuotantomistuksien säilyttämisestä kaupungin omistuksessa Pöydälle 28.08.2024

Ei toimenpidettä.

176 §, Valtuutettu Mia Haglundin aloite humanitaarisen avun antamisesta Gazan siviileille

Ei toimenpidettä.

177 §, Valtuutettu Seija Muurisen aloite asuntojen lisäämisestä keskusta-alueelle

Ei toimenpidettä.

178 §, Valtuutettu Outi Alanko-Kahiluodon aloite lauttayhteydestä Herttoniemenrannasta keskustaan

Ei toimenpidettä.

16.09.2024

Asia/2

179 §, Valtuutettu Sandra Hagmanin aloite vuoroasuvien koulukuljetukseen oikeutettujen lasten kuljetuksista molemmista kodeista

Ei toimenpidettä.

180 §, Valtuutettu Titta Hiltusen aloite terveydenhuollon takaisinsoittojärjestelmän kehittämiseksi

Ei toimenpidettä.

181 §, Valtuutettu Elina Kauppilan aloite muistolaatasta äärioikeistonväkivallan uhri-
rille

Ei toimenpidettä.

182 §, Kokouksessa jätetyt aloitteet

Kokouksessa jätettyjen aloitteiden osoittamisesta vastattavaksi päätetään erikseen.

Samalla kaupunginhallitus tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta heti.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

16.09.2024

Asia/3

3

**Virkojen perustaminen sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle
1.10.2024 lukien**

HEL 2024-011595 T 01 01 00

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää perustaa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle seuraavat yhteensä 36 virkaa 1.10.2024 lukien:

perhe- ja sosiaalipalvelut -palvelukokonaisuuteen:

- aikuissosiaalityön päällikkö yksi virka;

sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut -palvelu-

kokonaisuuteen:

- sosiaaliohjaaja yksi virka sekä

pelastustoimen palvelukokonaisuuteen:

- palomies 30 virkaa ja

- palo esimies 4 virkaa.

Esittelijän perustelut

Kuntalain 87 §:n mukaan virka perustetaan sellaista tehtävää varten, jossa käytetään julkista valtaa.

Perustettavaksi esitettävien virkojen tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttämistä, mikä edellyttää tehtävien perustamista virkoina.

Perhe- ja sosiaalipalvelut -palvelukokonaisuuden nuorten palveluihin ja aikuissosiaalityöhön sijoittuvan aikuissosiaalityön päällikön tehtäviin kuuluu esimerkiksi toimeentulotukilain mukaisten yksilöhuollon päätösten tekeminen. Virka tarvitaan riittävien resurssien turvaamiseksi.

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut -palvelukokonaisuuteen sijoittuvan sosiaaliohjaajan tehtävään sisältyy muun muassa palvelutarpeen arviointiin liittyvien päätösten tekeminen. Tehtävä on aikaisemmin ollut työsuhteinen, minkä vuoksi tehtävässä toiminut ei ole voinut tehdä päätöksiä, jotka kuuluvat jatkossa viranhaltijan tehtäviin.

Pelastustoimen palvelukokonaisuuteen sijoittuvissa tehtävissä toimivilla henkilöillä on oikeus antaa yksilöä tai yhteisöä koskevia kieltoja ja käs-

kyjä tai oikeus päästä kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin taikka kajota toisen omaisuuteen. Uudet virat tarvitaan pelastustoimen palveluiden riittävän mitoituksen varmistamiseksi.

Kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 4 §:n 3 momentin ja hallintosäännön 23 luvun 2 §:n 4 kohdan nojalla työsuhteisina kyseessä olevia tehtäviä hoitaneet henkilöt on mahdollista ottaa virkoihin ilman julkista hakumenettelyä silloin, kun se on tarkoituksenmukaista palvelussuhteiden uudelleenjärjestelyjen vuoksi.

Perustettaviksi esitettäville viroille on varattu määräraha sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talousarviossa.

Hallintosäännön 12 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan henkilöstöjohtaja päättää tehtävien vaativuusluokittelusta ja tarkastusjohtajaa lukuun ottamatta siihen perustuvasta palkasta, ellei toimivallasta ole muutoin säädetty tai määrätty tai ellei henkilöstöjohtaja ole määrännyt tehtävää muulle viranhaltijalle.

Perustettaviksi esitettyjen virkojen palkat on määritelty SOTE-sopimuksen ja HYVTES-sopimuksen määräysten ja tehtävien vaativuuden arvioinnin perusteella. Tehtäväkohtaisiksi palkoiksi on päätetty:

aikuissosiaalityön päällikkö	5 210,94 €/kk,
sosiaaliohjaaja	2 918,27 €/kk,
palomies	2 380,12 €/kk ja
paloesimies	2 849,06 €/kk.

Hallintosäännön 8 luvun 1 §:n 1 momentin 13 kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää viran perustamisesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Helena Wendorf, johtava asiantuntija, työnantajapolitiikka, puhelin: 09 310 23529
helena.wendorf(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Tiedoksi

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

Kaupunginkanslian henkilöstöosasto
Taloushallintopalveluliikelaitos

16.09.2024

Asia/4

4

V 25.9.2024, Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston varajäsenen valinta

Pöydälle 09.09.2024

HEL 2024-010500 T 00 00 02

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto

- toteaa, että kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston varajäsenen Arvind Ramachandranin luottamustoimi on päättynyt vaalikelpoisuuden menettämisen vuoksi ja
- valitsee _____ kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston varajäseneksi kaupunginvaltuuston jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto valitsi Arvind Ramachandranin (Vas.) 13.3.2024 § 57 varajäseneksi kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostoon kaupunginvaltuuston toimikaudeksi. Hän on 5.8.2024 ilmoittanut vaalikelpoisuuden menettämisestä.

Kuntalain (410/2015) 74 §:n mukaan henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa ei ole vaalikelpoinen.

Kuntalain (410/2015) 78 §:n mukaan, jos luottamushenkilö menettää vaalikelpoisuutensa, hänet valinnut toimielin toteaa luottamustoimen päättyneeksi. Päätös pannaan täytäntöön heti.

Kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen valitaan toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi uusi luottamushenkilö. Valittavan henkilön tulee olla vaalikelpoinen lautakuntaan kuntalain 74 §:n mukaisesti.

16.09.2024

Asia/4

Kuntalain 70 §:n mukaan luottamustoimeen voidaan valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan. Luottamushenkilön on valtuuston pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen vaalikelpoisuutensa arvioinnissa.

Hallintosäännön 2 luvun 10 § mukaan kaupunginvaltuusto valitsee toimikaudekseen kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston jäsenet ja varajäsenet.

Esittelijä

hallintojohtaja
Kirsi Remes

Lisätiedot

Pilvi Ainola, hallintoasiantuntija, puhelin: 09 310 38460
pilvi.ainola(a)hel.fi

Liitteet

1 Eroilmoitus 5.8.2024

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Otteet

Ote

Päätöksessä mainitut

Otteen liitteet

Esitysteksti

Kunnallisvalitus, valtuusto

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto
Taloushallintopalveluliikelaitos

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2024 § 528

HEL 2024-010500 T 00 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2024 Pöydälle

16.09.2024

Asia/4

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Minja Koskelan ehdotuksesta.

Esittelijä

hallintojohtaja
Kirsi Remes

Lisätiedot

Pilvi Ainola, hallintoasiantuntija, puhelin: 09 310 38460
pilvi.ainola(a)hel.fi

16.09.2024

Asia/5

5

V 25.9.2024, Käräjäoikeuden lautamiehen valinta

HEL 2024-011350 T 00 01 06

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto valitsee Matleena Moision käräjäoikeuden lautamieheksi kaupunginvaltuuston toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto valitsi 5.4.2023 § 81 Miina Huotarin (Vihr.) käräjäoikeuden lautamieheksi.

Helsingin käräjäoikeus on 22.8.2024 antamallaan päätöksellä myöntänyt Miina Huotarille eron lautamiehen tehtävästä.

Kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen valitaan toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi uusi luottamushenkilö.

Esittelijä

hallintojohtaja
Kirsi Remes

Lisätiedot

Sanna Lawrence, hallintoasiantuntija, puhelin: 09 310 27640
sanna.lawrence(a)hel.fi

Liitteet

1 Päätös 22.8.2024

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Otteet

Ote

Päätöksessä mainitut

Helsingin käräjäoikeus

Otteen liitteet

Esitysteksti

Kunnallisvalitus, valtuusto

Esitysteksti

Kunnallisvalitus, valtuusto

16.09.2024

Asia/6

6

V 25.9.2024, Käräjäoikeuden lautamiehen valinta

HEL 2024-011583 T 00 01 06

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto valitsee Mari Mudien käräjäoikeuden lautamieheksi kaupunginvaltuuston toimikaudeksi.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto valitsi 8.9.2021 § 267 Kirsi Helinin (Vihr.) käräjäoikeuden lautamieheksi.

Helsingin käräjäoikeus on 6.8.2024 antamallaan päätöksellä myöntänyt Kirsi Helinille eron lautamiehen tehtävästä.

Kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen valitaan toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi uusi luottamushenkilö.

Esittelijä

hallintojohtaja
Kirsi Remes

Lisätiedot

Sanna Lawrence, hallintoasiantuntija, puhelin: 09 310 27640
sanna.lawrence(a)hel.fi

Liitteet

1 Päätös 6.8.2024

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Otteet

Ote

Päätöksessä mainitut

Helsingin käräjäoikeus

Otteen liitteet

Esitysteksti

Kunnallisvalitus, valtuusto

Esitysteksti

Kunnallisvalitus, valtuusto

7

V 25.9.2024, Valtion tukemaan asuntotuotantoon vuokrattujen tonttien maanvuokrasopimusten muuttamisen periaatteet peruskorjaustilanteessa

HEL 2024-008113 T 10 00 00

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto vahvistaa seuraavat valtion tukemaan asuntotuotantoon vuokrattujen asuntotonttien maanvuokrasopimusten muuttamisen periaatteet peruskorjaustilanteessa:

1. Vuokra-aikaa jatketaan enintään 40 vuotta, mikäli se on valtion tukeman kohteen peruskorjausta varten otettavan valtion korkotukilainan kannalta tarpeen
2. Maanvuokra säilyy sopimuksessa sovitulla tasolla alkuperäisen vuokra-ajan päättymiseen saakka, minkä jälkeen kaupungilla on oikeus tarkistaa maanvuokraa ko. ajankohdan käypään arvoon, ellei sille ole Ara-kohteiden tonttihinnoitteluun liittyviä tai muita esteitä
3. Muuten noudatetaan olemassa olevan sopimuksen ja toimivaltaisen viranomaisen mahdollisesti päättämiä lisäehtoja.

Esittelijän perustelut

Tausta

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (Ara) on valtion virasto, joka myöntää asumiseen ja rakentamiseen valtion tukia ja avustuksia. Ara tarjoaa korkotukea asuintalojen perusrakennuksiin hankkeille, joilla pidennetään kiinteistöjen käyttöikää sekä parannetaan asunto-oloja. Korkotukilainat ovat lainoja, joissa valtio osallistuu lainan korkokustannuksiin.

Vuokra- ja asumisoikeustalojen perusrakennushankkeet on mahdollista rahoittaa Aran myöntämällä korkotukilainalla.

Ara on aikaisemmin edellyttänyt kaupungin vuokratonteilla olevilta kohteilta, että niiden maanvuokrasopimukset ovat voimassa vähintään 30 vuotta lainan myöntämisestä.

Ara on muuttanut käytäntöään siten, että rahoituksen saamiseksi maanvuokrasopimuksen vuokra-ajan tulisi olla voimassa vielä 5 vuotta

lainan takaisinmaksun jälkeen. Tämän vuoksi nykyinen menettelytapa, jossa vuokra-aikaa jatketaan 30 vuodella, ei enää ole riittävä.

Toimivalta

Kaupunginvaltuusto vahvistaa hallintosäännön 7 luvun 1 §:n 8 kohdan mukaan yli 30 vuoden pituisten maanvuokrasopimusten yleiset vuokrausperiaatteet.

Hallintosäännön 16 luvun 1 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan kaupunkiympäristölautakunta päättää tai hyväksyy perusteet ja rajat, jonka mukaan viranhaltija päättää antaa vuokralle toimialan hallinnassa olevia kiinteistöjä yli 30 vuoden määräaikaisin maanvuokrasopimuksin tai toistaiseksi voimassa olevin maanvuokrasopimuksin, joissa on yli yhden vuoden irtisanomisaika, jos kaupunginvaltuusto on vahvistanut yleiset vuokrausperiaatteet.

Kaupunkiympäristölautakunta on 4.4.2023 § 194 siirtänyt kiinteistöjen yli 30 vuodeksi vuokralle antamista koskevaa toimivaltaa viranhaltijoille.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 2.2.2022 § 22 Asuntotonttien sekä asumista palvelevien tonttien maanvuokrauksen yleiset periaatteet, jotka koskevat kaupunkiympäristölautakunnan soveltamisohjeiden 29.3.2022 § 199 mukaan uudisrakennettavia tai uudisrakentamiseen rinnastettavia tontteja ja kiinteistöjen osa-alueita, joille laaditaan maanvuokralain 3 luvun mukainen asuntoalueen maanvuokrasopimus. Periaatteet eivät koske voimassa olevia maanvuokrasopimuksia tai niiden jatkamista.

Ehdotettu muutos

Kaupunginvaltuuston tulisi hyväksyä yleiset vuokrausperiaatteet voimassaolevien vuokrasopimusten jatkamiselle, jotta kaupunkiympäristölautakunnalla tai päättämällään viranhaltijalla olisi oikeus jatkaa valtion tukemaan asuntotuotantoon vuokrattujen rakennettujen asuntotonttien vuokra-aikaa 40 vuodella, silloin, kun se on tarpeen valtiontukeman kohteen peruskorjausta varten otettavan valtion korkotukilainan kannalta.

Kaupunkiympäristölautakunnan tarkoitus on, että se ei enää käsitelisi yksittäisten Ara-tonttien vuokra-aikojen jatkamisia perusparannustilanteiden sitä edellyttäessä, vaan toimivaltaa delegoimalla hallintosäännön 16 luvun 1 §:n 2 momentin mukaisesti maanvuokrasopimusten jatkaminen tapahtuisi viranhaltijapäätöksin.

Vuokran määrä muutoksessa

Kaupunkiympäristölautakunta päätti 8.12.2020 § 725 muuttaa kaupunginhallituksen 1.4.2019 § 220 hyväksymien tontinluovutuslinjausten soveltamisohjeen 3.2 c-kohtaa vähäisesti siten, että jatkettaessa tontin vuokra-aikaa vuokrasopimukseen tehtävin muutoksin kesken vuokrauden tontin maanvuokraa ei tarkisteta vuokra-ajan jatkamisen yhteydessä, vaan vasta siinä yhteydessä, kun alkuperäinen vuokra-aika olisi päättynyt.

Jatkettaessa tontin vuokra-aikaa vuokrasopimukseen tehtävin muutoksin kesken vuokrauden, tontin maanvuokraa ei tarkisteta vuokra-ajan jatkamisen yhteydessä, vaan vasta silloin, kun alkuperäinen vuokra-aika päättyisi.

Näin ollen maanvuokra säilyy sopimuksessa sovitulla tasolla alkuperäisen vuokra-ajan päättymiseen saakka, minkä jälkeen kaupungilla on oikeus tarkistaa maanvuokra ko. ajankohdan käypään arvoon, ellei sille ole Ara-kohteiden tonttihinnoitteluun liittyviä tai muita esteitä. Vuokranantajalla on oikeus alkuperäisen sopimuskauden päätyttyä määritellä tai tarvittaessa määrätä myös esimerkiksi vuokra-aika ja muut sopimusehdot kaupunginvaltuuston ja kaupunkiympäristölautakunnan tuolloin voimassa olevien päättyvien tonttien uudelleen vuokraamista koskevien myöhemmin erikseen tehtävien päätösten sekä tuolloin käytössä olevan asuntoalueen maanvuokrasopimuslomakkeen ehtojen mukaisesti. Edellä mainitut vuokrien korotukset tulee tehdä kuitenkin Aran vahvistamaan kohtuulliseen hintatasoon.

Muuta

Ehdotettu menettelytapa mahdollistaa vuokra- ja asumisoikeustalojen perusparannushankkeiden rahoittamisen jatkossakin Aran myöntämällä korkotukilainalla.

Maanvuokrasopimusten jatkaminen rajataan koskemaan vain Ara-rahoitteisia perusparannushankkeita. Muiden kuin Ara-sääntelyn piirissä olevien kohteiden vuokra-ajan jatkaminen tapahtuisi kuten ennenkin.

Olemassa olevan sopimuksen ja toimivaltaisen viranomaisen mahdollisesti päättämiä lisäehtoja ovat maaperään liittyviä vastuukysymyksiä tarkentava maaperäehto ja maanlämmön käyttämistä mahdollistava maalämpöehto.

Tontit, joita tässä tarkoitetaan, ovat pääasiassa Helsingin kaupungin asunnot Oy:lle vuokrattuja vanhoja tontteja.

Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi yksimielisesti asian 13.8.2024 § 366.

Esittelijä

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin
+358 9 310 1641

Y-tunnus
0201256-6

16.09.2024

Asia/7

Lisätiedot

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Susanna Hyvärinen, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 60716
susanna.hyvarinen(a)hel.fi
Anni Hautala, kiinteistölakimies, puhelin: 09 310 23775
anni.hautala(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunta
Maaomaisuuden kehittäminen ja tontit
Tontit-yksikkö

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 13.08.2024 § 366

HEL 2024-008113 T 10 00 00

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että

- Asuntotonttien maanvuokrauksesta päättävä toimivaltainen viranhaltija oikeutetaan jatkamaan asuntotonttien maanvuokrasopimuksia enintään 40 vuodella, mikäli se on valtion tukeman kohteen peruskorjausta varten otettavan valtion korkotukilainan kannalta tarpeen.
- Kohteen rakennusoikeuden määrällä ei ole toimivaltaa rajoittavaa vaikutusta.
- Maanvuokra säilyy nykyisellä tasolla alkuperäisen vuokra-ajan päättymiseen saakka, minkä jälkeen kaupungilla on oikeus tarkistaa maanvuokra ko. ajankohdan käypään arvoon, ellei sille ole Ara-kohteiden tonttihinnoitteluun liittyviä tai muita esteitä.
- Muuten noudatetaan olemassa olevan sopimuksen ja toimivaltaisen viranhaltijan mahdollisesti päättämiä lisäehtoja.

16.09.2024

Asia/7

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Anni Hautala, kiinteistölakimies, puhelin: 09 310 23775
anni.hautala(a)hel.fi

16.09.2024

Asia/8

8

V 25.9.2024, Vuokrausperiaatteiden määrittäminen ja tilojen vuokraaminen opetuskäyttöön (Vallila, tontti 22542/8)

HEL 2023-011020 T 02 08 03 00

HEL 2024-011074

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

A) Kaupunginvaltuusto vahvistaa tontin 22542/8 vuokrausperiaatteet seuraavasti:

1. Vuokra-aika on enintään 50 vuotta.
2. Muutoin noudatetaan kaupunkiympäristölautakunnan päättämää hinnoittelua ja vuokrausehtoja.

B) Kaupunginvaltuusto päättää vuokrata Vallilan ala-asteen tontilla 22542/8 (Hämeentie 80) sijaitsevat noin 3 650 brm² laajuiset tilat Hemso Suomi Oy:ltä (Y-tunnus 2699026-8) 21.10.2021 päivätyn hankesuunnitelman mukaisesti siten, että 20 vuoden vuokra-ajalta maksettavien vuokrien arvonlisäveroton kokonaisarvo varauksineen on 17 152 107 euroa syyskuun 2023 kustannustasossa.

Tiivistelmä

Kaupunki myy laajan perusparannuksen tarpeessa olevan Vallilan ala-asteen rakennuksen kilpailutetulle toimijalle, joka vastaa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tarpeiden mukaisesta perusparannuksesta ja vuokraa tilat perusparannuksen jälkeen kaupungin opetuskäyttöön. Kaupunki vuokraa omistamansa koulutontin toimijalle. Menettely on kaupunkiympäristölautakunnan 4.4.2023 § 189 hyväksymän myyntisuunnitelman mukainen. Menettely edellyttää toteutuakseen kaupunginvaltuuston päätöksiä maanvuokrausperiaatteiden vahvistamisesta ja tilojen vuokraamisesta Vallilan ala-asteen käyttöön sekä myöhemmin erikseen tehtävää tonttipäällikön päätöstä rakennuksen myynnistä.

Esittelijän perustelut

Tilojen vuokraaminen opetuskäyttöön

Perusparannuksen tarve ja tavoitteet

Vallilan ala-asteen rakennus ja piha-alue osoitteessa Hämeentie 80 ovat laajan perusparannuksen tarpeessa. Edellinen laajempi peruskor-

jaus on tehty noin 50 vuotta sitten. Rakennuksessa tehtyjen osakorjausten ansioista perusparannusta on voitu siirtää, mutta samalla perusparannuksen kokonaiskustannukset ovat kasvaneet.

Koulurakennus on valmistunut vuonna 1902 ja sitä on laajennettu liikuntasaliivillä vuonna 1935. Koulurakennuksessa on 5 kerrosta ja siipiosassa 2 kerrosta, joista alimmat ovat osittain maanalaista tilaa. Rakennus kuuluu Helsingin kulttuurihistoriallisesti arvokkaimpien koulurakennusten joukkoon. Rakennuksen arkkitehtuuri on laadukasta ja aikakaudelleen ominaista ja se on lisäksi säilyttänyt hyvin alkuperäisyytensä.

Rakennuksessa toimii tällä hetkellä Vallilan ala-asteen koulu, jonka painotuksena ovat taito- ja taideaineet. Rakennuksessa järjestetään lisäksi iltapäiväkerhon toimintaa. Seuraavan viiden vuoden aikana Vallilan peruspiirin alueen oppilasmäärä tulee ennusteen mukaan kasvaamaan noin 100, jonka jälkeen kasvu pysyy maltillisena. Oppilaat tulevat kouluun pääosin Vallilan peruspiiristä Vallilan ja Hermannin alueilta.

Perusparannuksen toiminnallisena tavoitteena on opetustilojen uudistaminen siten, että ne tukevat uuden opetussuunnitelman mukaista toimintaa. Perusparannuksessa koulun tilat mitoitetaan 350 oppilaalle.

Koulun toiminta siirtyy perusparannuksen ajaksi Kallion ala-asteen koulun tiloihin osoitteeseen Sturenkatu 2. Väistötilaratkaisu on valmisteltu kaupunkiympäristön toimialan ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhteistyönä tilojen käyttäjiä osallistaen.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan henkilöstön osallistaminen

Käyttäjät ovat osallistuneet tilojen suunnitteluun hankesuunnittelun valmistelun aikana vuosina 2020–2021 sekä sen jälkeiseen toteutussuunnitteluun. Käyttäjiä osallistetaan suunnitteluun myös jatkossa. Käyttäjien osallistaminen suunnitteluun sitouttaa kaikki tahot suunnitelman tavoitteisiin. Henkilöstö on osallistunut hankkeen valmisteluun tuoden tilasuunnitteluun pedagogisen ja toiminnallisen näkökulman. Osallistamisen myötä saatu palaute otetaan huomioon suunnitelmien laadinnassa. Henkilöstöä osallistetaan käyttäjäkokousten kautta myös suunnitelmien jatkokehittämiseen.

Perusparannuksen toteuttaminen vuokrahankkeena

Kaupunkiympäristölautakunta on 4.4.2023 § 189 hyväksynyt myyntisuunnitelman, jonka perusteella osoitteessa Hämeentie 80 sijaitsevan Vallilan ala-asteen rakennetut kohteet myydään perusparannuksen jälkeisellä vuokratasolla ratkaistun kilpailutuksen voittaneelle yhteiskunta-

16.09.2024

Asia/8

kiinteistöyhtiölle. Kaupan tarkoituksena on edistää perusparannusta sale and leaseback -toteutusmuodon mukaisesti.

Tarkoituksena on, että hankintalain mukaan kilpailutettu toimija vastaa perusparannuksen toteutussuunnittelusta kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tarpeisiin, rakentamisesta, hankkeen rahoittamisesta ja kohteen ylläpidosta koko vuokrakauden ajan sekä kantaa kaikki rakennuttamiseen liittyvät riskit. Perusparannuksen valmistuttua toimija vuokraa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan käyttöön toimivat, turvalliset ja terveelliset tilat kaupungille 20 vuodeksi liitteenä 2 olevan vuokrasopimusluonnoksen mukaisesti. Toimijan ensisijainen tavoite on saada kaupunki jatkamaan vuokrausta myös ensimmäisen vuokrakauden jälkeen. Hankkeen sale and leaseback -toteutusmuoto edellyttää kaupunginvaltuuston päätöksiä maanvuokrausperiaatteiden vahvistamisesta ja tilojen vuokralle ottamisesta sekä tonttipäällikön päätöstä rakennuksen myynnistä.

Hanke on kilpailutettu hankintalain mukaisesti siten, että koulurakennus myydään tasearvolla toimijalle, joka on sitoutunut toteuttamaan perusparannuksen kaupungin vaatimusten mukaisesti sekä vuokramaan tilat 20 vuoden määräajaksi laissa liikehuoneistojen vuokrauksesta määriteltyjen ehtojen mukaisesti.

Toteutusmuodon valintaperusteena ovat kaupungin erityisesti kulttuurihistoriallisten arvokkaiden koulurakennusten perusparannusten toteutuksessa ja ylläpidossa realisoituneet tekniset ja taloudelliset riskit sekä toiminnan ja resurssien käytön tehostamiselle asetetut tavoitteet. Tarkoituksena on, että kaupungilla on mahdollisuus tilojen jatkokäyttöön palvelutoiminnassaan ilman sitovaa lunastusvelvollisuutta. Lisäksi tavoitteena on myös saada vertailutietoa kulttuurihistoriallisesti arvokkaan koulurakennuksen perusparannushankkeen menettelytavoista. Prosessin alkuvaiheeseen kuuluvalla kehitysvaiheella on suuri painoarvo vertailutiedon saannissa.

Kaupungin vaatimukset ja tavoitteet perusparannukselle on määritelty 21.10.2021 päivätyssä liitteenä 1 olevassa hankesuunnitelmassa. Hankesuunnitelma on laadittu kaupunkiympäristön toimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhteistyönä. Hankkeen suunnittelun yhteydessä on kuultu asiantuntijoina rakennusvalvonnan, kaupunginmuuseon, katu- ja liikennesuunnittelun, ympäristökeskuksen ja pelastuslaitoksen edustajia, esteettömyysasiamiestä sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan työsuojelun yhteistoimintahenkilöstöä.

Rakennuksen 20 vuoden määräaikaisen vuokrakauden päättyessä kaupunki voi neuvotella toisesta vuokrakaudesta, mikäli kaupungin tarve rakennuksen käytölle jatkuu. Kaupunki ei myy tonttia, vaan vuokraa

16.09.2024

Asia/8

sen toimijalle 40 vuoden määräajaksi, jonka jälkeen kaupunki voi päättää sekä rakennuksen että tontin vuokrauksesta tulevien tarpeidensa mukaisesti.

Kilpailutusmenettelyn periaatteet

Vallilan ala-asteen vuokrahankkeen hankinnan kilpailutus on toteutettu avoimella menettelyllä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (29.12.2016/1397) mukaisesti. Hankinnasta on julkaistu EU-hankintailmoitus 12.9.2023 sähköisessä ilmoituskanava Hilmassa.

Kyseessä on EU-kynnysarvon ylittävä, vuokrahankkeena toteutettava perusparannus, jossa valittu toimija vuokraa tilat kaupungille liitteenä olevien sopimusehtojen ja kaupunkiympäristölautakunnan hyväksymän myyntisuunnitelman mukaisesti toteutetun koulurakennuksen myynnin sekä toimijan rakennukseen toteuttaman perusparannuksen jälkeen. Rakennuksen myyntipäätöksen tekee asiassa toimivaltainen kaupunkiympäristön toimialan maaomaisuuden kehittäminen ja tontit -palvelun tonttipäällikkö. Rakennuksen myyntihinta on tarjouspyynnössä ilmoitettu rakennuksen sen hetkinen tasearvo 1 008 237 euroa.

Hankkeesta käytyjen markkinavuoropuhelujen perusteella edullisimmaksi rakennuksen vuokrakauden pituudeksi osoittautui 20 vuoden määräaika. Vuokrakauden pituuteen vaikutti myös ennen kilpailutuksen valmisteluvaihetta korkeaksi noussut korkotaso. Valintaperuste kilpailutuksessa on kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous, joka on tilaajan asettamien tarjoajan soveltuvuutta koskevien vaatimusten täyttävistä tarjouksista hinnaltaan halvin.

Kilpailutuksen lopputulos

Kilpailutuksessa saatiin yksi tarjous, joka täytti osallistumispyynnössä asetetut soveltuvuus- ja vähimmäisvaatimukset. Hyväksytyt tarjouksen jätti Hemsö Suomi Oy. Tarjouskilpailun voittaja Hemsö Suomi Oy vuokraa rakennuksen kaupungin käyttöön 20 vuoden ajaksi. Kaupunki vuokraa tontin Hemsö Suomi Oy:lle 40 vuoden ajaksi. Vuokrattavien tilojen kokonaislaajuus on noin 3 650 brm² ja huoneistoala on noin 2 722 htm². Koulun yhteydessä oleva piha on kokonaan koulun käytössä. Toteutettava tilaohjelma on mitoitettu 350 oppijalle.

Hankkeen toteuttajaksi valittu toimija vastaa kohteen yleis- ja toteutus-suunnittelusta, rakentamisen valmistelusta ja rakentamisesta sekä näihin liittyvistä osapuolten tehtävistä ja vastuista.

Hankkeen toteutuessa hankkeen toteuttajalle ei makseta vuokran lisäksi muuta korvausta suunnittelusta tai rakentamisesta. Mikäli vuok-

rasopimusta ei allekirjoiteta toteuttajasta riippumattomista syistä, toteuttajalla on oikeus laskuttaa toteutuneiden töiden kustannuksia suunnittelu- ja rakentamisvaiheen sopimuksessa sovittuun euromääräiseen kattoon asti.

Maanvuokrasopimus, kauppakirja ja varsinainen vuokrasopimus allekirjoitetaan samanaikaisesti. Sopimuskokonaisuuden keskinäinen velvoitavuus varmistetaan oikealla allekirjoitusjärjestyksellä.

Ulosmaksettavat kustannukset

Kaupunkiympäristön toimialan tilat-palvelu maksaa Hemsö Suomi Oy:lle elinkustannusindeksiin sidottua pääomavuokraa (kustannustasossa 9/2023) ja toteutuman mukaan tarkistettavaa ylläpitovuokraa sekä kaupungille palautuvaa maanvuokraa ja kiinteistöveroä.

Kaupungin maksama arvonlisäveroton pääomavuokra on 25,49 euroa/htm² kuukaudessa eli yhteensä noin 69 324 euroa kuukaudessa ja noin 832 605 euroa vuodessa. Vastaavasti kaupunki saa myyntisuunnitelman mukaisen rakennuksen 1 008 237 euron kauppahinnan. Vuokra ei ole neliöperusteinen. Ulosmaksettava vuokra ei sisällä tontinvuokraa ja kiinteistöveroä. Laskennallinen huoneistoala on noin 2 722 htm².

Pääomavuokrien 20 vuoden vuokra-ajalta muodostuva kokonaisarvo noin 16 652 107 euroa ja enintään 500 000 euron varaus Hemsö Oy:n toteuttamille käyttäjän toiminnallisille muutoksille sekä tilat-palvelun valmistelukustannuksille ovat yhteensä 17 152 107 euroa. Yhtä suuresta investoinnista aiheutuva sisäinen pääomavuokra olisi 26,37 euroa/htm² kuukaudessa uudella vuokramallilla määriteltynä.

Tilahankkeiden käsittelyohjeiden mukaisesti vertailuhinta lasketaan pääomavuokrien nykyarvona käyttäen kanslian vuodelle 2024 määrittämää diskonttokorkoa 3,5 % ja inflaatioprosenttia 2,0 %. Pääomavuokrien vuokrasumman nykyarvo 11 666 688 euroa ja em. 500 000 euron varaus ovat yhteensä 12 166 688 euroa. Valmisteluvaiheen kustannusarvio elokuun 2021 kustannustasossa (THI 188,9) oli 14 920 000 euroa, joka indeksoituna vertailtavaan syyskuun 2023 kustannustasoon (THI 204,3) on 16 136 000 euroa. Lisäksi suorassa omistuksessa tällaisessa kohteessa tehdään teknisiä ylläpitoon kuulumattomia korjauksia arviolta 0,9 eurolla/htm² kuukaudessa eli 20 vuoden aikana noin 590 000 eurolla. Vertailutietona voidaan lisäksi todeta, että käyttäjätoimialan maksettavaksi tulisi 25,49 euron/htm² kuukaudessa suuruinen sisäinen pääomavuokra, kun hankkeen arvonlisäveroton kokonaiskustannus on 16 000 000 euroa.

Laskelmassa on oletettu, että tilaajan kantamat urakkaan sisältyvät riskit eivät realisoidu ja kasvata kustannuksia. Koska Hemsö Suomi Oy

kantaa käytännössä kaikki taloudelliset ja tekniset riskit, tarjous on rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuuden arvion mukaan kaupungille edullinen.

Hemsö Suomi Oy vastaa kiinteistön hoito- ja ylläpitopalvelujen järjestämisestä hankinta- ja vastuunrajataulukon mukaan, josta kaupunkiympäristön toimialan tilat-palvelu maksaa toteutuneiden kustannusten mukaan vuosittain tarkistettavaa ylläpituokraa. Arvio ylläpituokras- ta sopimuksen alkaessa on noin 3,15 euroa/htm² kuukaudessa. Ylläpituokraan kuuluvat kiinteistön kaikki tavanomaiset käyttö-, hoito- ja ylläpitokustannukset, kiinteistön huolto ja kunnossapitokorjaukset, lämmitys, jäähdytys, vesi ja jätevesi, sähkö, yleisten tilojen puhtaanapito sekä jätehuolto. Mikäli vuokranantaja toteuttaa vuokralaiselle erikseen sovit- tuja käyttäjäpalveluita, laskutetaan niistä syntyneet kulut toteuman mu- kaan erikseen. Kaikki em. luvut ovat arvonlisäverottomia.

Tilakustannus kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle

Tilakustannus kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle muodostuu ulos maksettavasta pääomavuokrasta, toteutuman mukaan tarkistettavasta ylläpituokrasta, yleiskustannuksesta, valmistelukustannuksista ja va- rauksista maksettavasta lisävuokrasta sekä kaupunkiympäristön toi- mialan maaomaisuuden kehittäminen ja tontit -palvelulle maksettavasta maanvuokrasta ja kaupungin määrittämästä kaupungille tuloutuvasta kiinteistöverosta.

Tilakustannus kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle on noin 31,70 eu- roa/htm² kuukaudessa eli yhteensä noin 86 287 euroa kuukaudessa ja yhteensä noin 1 035 449 euroa vuodessa. Kuukausivuokra muodostuu:

- ulos maksettavasta noin 25,49 euroa/htm²/kk tilavuokrasta,
- kauppahinnasta saatavasta hyvityksestä noin 1,60 euroa/htm²/kk,
- sopimuskauden alussa arviolta 3,15 euroa/htm²/kk ylläpituokras- ta,
- yleiskustannuksesta 0,67 euroa/htm²/kk,
- valmisteluvaiheen sekä mahdollisista käyttäjän toiminnallisista muu- toksista aiheutuvista kustannuksista muodostuvasta vuokra-ajalle jyvitetävästä lisävuokrasta enintään 0,97 euroa/htm²/kk,
- kaupunkiympäristön toimialan maaomaisuuden kehittäminen ja ton- tit -palvelun perimästä sopimuskauden alussa (31.3.2025 saakka) 2,02 euron/htm²/kk suuruudesta maanvuokrasta ja
- kaupungin määrittämästä kiinteistöverosta, joka sopimuskauden alussa on noin 1,00 euroa/htm²/kk.

Ylläpitovuokran suuruus määräytyy vuodeksi kerrallaan toteutuneiden kustannusten perusteella siten, että ylläpitokulujen yli- tai alijäämä otetaan huomioon seuraavan vuoden ylläpitovuokran määrässä.

Aikataulu

Tavoitteena on, että perusparannus valmistuu 06/2026 ja vuokraus alkaa 08/2026.

Rahoitus ja toteutus

Ulosmaksettava vuokra rahoitetaan kaupunkiympäristön toimialan käytötalousmäärärahoista. Rakennuttamiskustannus rahoitetaan kaupungin kohdentamattomista määrärahoista.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto sekä lapsivaikutusten arviointi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta on antanut hankesuunnitelmasta 14.5.2024 § 109 puoltavan lausunnon ja todennut, että hankesuunnitelma vastaa kasvatuksen ja koulutuksen toiminnallisia tavoitteita. Lausunto on kokonaisuudessaan asian päätöshistoriassa.

Tilojen ja pihan toteutuksella varmistetaan lapsille turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö. Liikenteen suunnittelulla varmistetaan lasten turvalliset kevyen liikenteen yhteydet rakennukseen ja sen lähialueille. Suunnittelussa on otettu huomioon lasten turvallinen siirtyminen lähialueen virkistys-, liikunta- ja kulttuuripalveluihin.

Vuokrausperiaatteiden määrittäminen

Koulutontti rakennuksineen on kaupungin omistuksessa. Koska koulurakennus on tarkoitus myydä Hemsö Suomi Oy:n perustamalle Kiinteistö Oy Helsingin Hämeentie 80 -yhtiölle, tulee koulun tontille 22542/8 vahvistaa vuokrausperiaatteet opetustoimintaa varten. Koulun tontti ei sisällynyt tarjouskilpailuun, vaan kilpailun yhtenä edellytyksenä oli, että kilpailun voittajan kanssa tehdään maanvuokrasopimus koulutontista.

Tontin tiedot

Helsingin yleiskaavassa 2016 Vallilan ala-asteen tontti on kantakaupunkialuetta. Tontilla on voimassa asemakaava nro 8724 vuodelta 1985, jossa tontti on osoitettu opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeseen (YO). Tontin pinta-ala on 5 684 m² ja rakennusoikeus 3 200 k-m². Tontilla sijaitsee 3 270 k-m²:n laajuinen koulurakennus.

Ehdotetut vuokrausperiaatteet

Vuokrausperiaatteina esitetään, että Vallilan ala-asteen tontti voidaan vuokrata enintään 50 vuodeksi. Vuokrauksessa noudatetaan yleisesti

16.09.2024

Asia/8

käytettyjä yksityisiä kouluja koskevia vuokrausehtoja. Näiden mukaisesti vuokra-aika on enintään 50 vuotta ja vuokra määritellään toteutuneen rakennusoikeuden sekä ulkopuolisen kiinteistöarvoitsijan yleisten rakennusten tonteille arvioiman markkina-arvon perusteella.

Vuokralainen ja kaupunkiympäristön toimialan rakennusten ja yleisten alueiden palvelukokonaisuus ovat sopineet koulurakennuksen vuokraamisesta 40 vuodeksi. Hemsö Suomi Oy on perustanut koulurakennusta hallinnoimaan Kiinteistö Oy Helsingin Hämeentie 80 -nimisen kiinteistöosakeyhtiön, jolle tontti vuokrataan.

Kaupunginvaltuusto päätti 20.1.2016 § 14 vuokrata eräille yksityisille kouluille niillä pitkään vuokralla olleet tontit 50 vuodeksi vuokrausperusteinaan mm. toteutunut rakennusoikeus. Tämä vuokraus noudattaa soveltuvin osin vastaavia periaatteita.

Kaupunginhallituksen 1.4.2019, 220 § hyväksymien tontinluovutusta koskevien linjausten 3.1 kohdan mukaan kaupunki luovuttaa yleisten rakennusten tontit pääsääntöisesti vuokraamalla.

Valtiontukiarviointi

Kiinteistö Oy Helsingin Hämeentie 80 -yhtiön kanssa tehtävän maanvuokrasopimuksen valmistelun yhteydessä on arvioitu ja varmistettu ulkopuolisen arvioitsijan arviokirjalla vuokratason markkinaperusteisuus. Maanvuokra on markkinaehtoinen, joten Kiinteistö Oy Helsingin Hämeentie 80 ei saa SEUT 107(1) artiklan mukaista valtiontukea.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107(1) artiklan mukaan, jollei perussopimuksissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Julkisyhteisöjen toteuttamat taloudelliset transaktiot eivät anna taloudellista etua, eivätkä näin ollen ole valtiontukea, jos niissä noudatetaan tavanomaisia markkinaehtoja (Komission tiedonanto valtiontuen käsitteestä 2016/C 262/01 kohdat 74 ja 97).

Toimivalta

Hallintosäännön 7 luvun 1 §:n 8 kohdan mukaan kaupunginvaltuusto vahvistaa yli 30 vuoden pituisten maanvuokrasopimusten yleiset vuokrausperiaatteet.

16.09.2024

Asia/8

Hallintosäännön 7 luvun 1 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaan kaupunginvaltuusto päättää liikehuoneistojen vuokralle ottamisesta, kun sopimuksen ennakoitu kokonaisarvo ylittää 10 miljoonaa euroa.

Päätöksen täytäntöönpano

Mikäli kaupunginvaltuusto hyväksyy päätösesityksen, tulee kaupunginhallitus täytäntöönpanopäätöksessään oikeuttamaan kaupunkiympäristön toimialan asiakkuusyksikkö 1:n päällikön allekirjoittamaan Hemsö Suomi Oy:n kanssa tehtävä vuokrasopimus sen jälkeen, kun maanvuokrasopimus ja rakennuksen myyntiä koskeva kauppakirja on allekirjoitettu, sekä tekemään siihen tarvittaessa vähäisiä teknisiä korjauksia ja tarkennuksia.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Suvi Rämö, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vallilan Hankesuunnitelma
- 2 Vuokrasopimus
- 3 Maanvuokrasopimus
- 4 Kaupunkiympäristölautakunnan esitys vuokrausperiaatteiden hyväksymiseksi 3.9.2024 § 408

Oheismateriaali

- 1 Vallilan Hankesuunnitelman liitteet

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto
Kasvatus- ja koulutuslautakunta

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 14.05.2024 § 109

HEL 2023-011020 T 02 08 03 00

Lausunto

16.09.2024

Asia/8

Kasvatus- ja koulutuslautakunta

A. antoi kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaostolle puoltavan lausunnon 21.10.2021 päivätystä Vallilan ala-asteen hankesuunnitelmasta (liite 1).

B. hyväksyi kaupunkiympäristön rakennusten ja yleisten alueiden jaoston 25.1.2024 päätöksessä olevan hankesuunnitelman mukaisten tilojen vuokratustannukset (liite 2).

Lautakunta edellyttää erityistä huomiota ja tarkkuuta kiinnitettävän tilojen valmistumiseen sovitussa aikataulussa, mikä on edellytys lakisääteisten palvelujen toteuttamiselle.

Lisäksi kasvatus- ja koulutuslautakunta lausuu hankesuunnitelmasta seuraavaa:

Hankesuunnitelma vastaa kasvatuksen ja koulutuksen toiminnallisia tavoitteita. Tilojen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee edelleen työskennellä yhdessä käyttäjätoimialan kanssa. Tilojen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota äänieristykseen, äänenvaimennukseen ja valaistukseen. Tilat ja pintarakenteet tulee suunnitella helposti siivottaviksi, huollettaviksi ja korjattaviksi.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta painottaa hankkeen kustannusseuranan ja laadunvalvonnan tärkeyttä koko prosessin aikana. Niillä on suuri vaikutus terveelliseen ja turvalliseen oppimisympäristöön sekä toimialan käyttökustannuksiin.

Esittelijä

perusopetusjohtaja
Outi Salo

Lisätiedot

Vera Schulman, yksikön päällikkö, puhelin: 310 20777
vera.schulman(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto 25.01.2024 § 6

HEL 2023-011020 T 02 08 03 00

Esitys

A

Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto esitti kaupunginhallitukselle Vallilan ala-asteen osoitteessa Hämeentie 80 sijaitsevien noin 3 650 brm² laajuisten tilojen vuokraamista Hemsö

Suomi Oy:ltä kaupunkiympäristölautakunnan 4.4.2023 hyväksymän myyntisuunnitelman mukaisen rakennuksen myynnin ja 21.10.2021 päivätyn hankesuunnitelman mukaisen Hemsö Oy:n toteuttaman rakennuksen perusparantamisen jälkeen siten, että hankkeen pääomavuokrien kokonaisarvo kustannustasossa 9/2023 (THI 204,3 ja RKI 122,6) varauksineen on arvonlisäverottomana enintään 16 106 859 euroa laskettuna 20 vuoden vuokra-ajalle.

Lisäksi jaosto esitti, että kaupunkiympäristön toimialan asiakkuusyksikkö 1:n päällikkö oikeutetaan allekirjoittamaan liitteenä 3 oleva Hemsö Suomi Oy:n kanssa tehtävä vuokrasopimus sekä tekemään siihen tarvittaessa vähäisiä teknisiä korjauksia ja tarkennuksia.

B

Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto päätti hyväksyä Hemsö Suomi Oy:n Vallilan ala-asteen vuokratilojen toteuttajaksi.

Lisäksi jaosto päätti oikeuttaa kaupunkiympäristön toimialan hankeyksikkö 1:n päällikön allekirjoittamaan liitteenä 2 oleva Hemsö Suomi Oy:n kanssa tehtävä suunnittelu- ja rakentamisvaiheen hankesopimus ja tekemään siihen tarvittaessa vähäisiä teknisiä korjauksia ja tarkennuksia.

Päätösesitys kaupunginhallitukselle tehtiin ehdolla, että kasvatus- ja koulutuslautakunta antaa puoltavan lausunnon hankesuunnitelmasta ja hyväksyy vuokrauksen.

Käsittely

25.01.2024 Ehdotuksen mukaan

Asian aikana kuultavana oli yksikön päällikkö Jarmo Raveala. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

tekninen johtaja
Kari Pudas

Lisätiedot

Sonja Liljeblad, tiimipäällikkö, puhelin: 09 310 38472
sonja.liljeblad(a)hel.fi

16.09.2024

Asia/9

9

V 25.9.2024, Valtuutettu Oula Silvennoisen aloite paremmasta virkakielestä ja kuntademokratiasta

Pöydälle 09.09.2024

HEL 2024-003158 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuutettu Oula Silvennoinen sekä 25 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki ryhtyy määrätietoisiin ja pitkäjänteisiin toimiin Kansallisten standardisointijärjestöjen liiton ISO:n kesällä 2023 hyväksymän selkeän kielen standardin periaatteiden omaksumiseksi sekä päätöksenteon pohjana toimivassa että kaupunkilaisille suunnatussa virkakielessä. Selkeän kielen standardin periaatteiden omaksumisen keinoksi aloitteessa ehdotetaan kielenhuoltajan viran perustamista kaupunginkansliaan.

Aloitteessa huomautetaan, että vaikeaselkoinen ja kankea virkakieli on suora este tasa-arvon toteutumiselle ja demokratian toiminnalle. Lisäksi aloitetta perustellaan sillä, että Helsingin päätöksenteko ja kaupungin viestintä asukkailleen perustuu ehdottomalta valtaosaltaan suomen ja ruotsinkieliselle kirjoitetulle kielelle. Näin ollen ymmärrettävä ja selkeä virkakieli on tärkeä edellytys kaupunkilaisten taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumiselle.

Kaupungin viestinnän lähtökohtia

Kaupungin viestintää ohjataan kuntalaissa, julkisuuslaissa, perustuslaissa, kielilaissa, kaupungin hallintosäännössä sekä viestinnän linjauksissa ja ohjeissa. Laeissa ja ohjeissa, joilla viestintää ohjataan, korostetaan, että kaupungin viestinnässä käytetään selkeää, asiallista ja ymmärrettävää kieltä sekä otetaan huomioon eri asukasryhmien tarpeet.

Kuntalain 29 §:n mukaan kunnan on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille kunnan palveluista, taloudesta, valmistelussa olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä sekä päätöksistä ja niiden vaikutuksista. Viestinnässä on käytettävä selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otettava huomioon kunnan eri asukasryhmien tarpeet.

Kielilain mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Kaupunki viestii toiminnastaan ja päätöksistään pääsääntöisesti kotimaisilla kielillä. Kaupunki tekee asukasviestintää myös muilla kielillä.

Kaupungin viestinnän ohjeet (Pri 19.06.2019) luovat lähtökohdan kaikelle kaupungin viestinnälle. Helsingin kaupungin viestinnän ohjeiden lähtökohtana ovat perustuslaki, kuntalaki sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki (julkisuuslaki), erityisesti niiden sananvapautta, viestintää, vuorovaikutusta ja asiakirjojen julkisuutta koskevat säädökset.

Kaupungin viestinnän ohjeiden mukaan viestinnän tulee olla avointa, ajantasaista ja luotettavaa. Tavoitteena on, että kaupunkilaisilla, yhteisöllä ja yrityksillä on hyvissä ajoin tietoa kaupungin suunnitelmista, toiminnasta ja palveluista sekä mahdollisuus osallistua kaupungin kehittämiseen ja päätöksentekoon.

Selkeä yleiskieli käsitteenä

Kotimaisten kielten keskuksen (Kotus) mukaan virkakieli on kieltä, jota viranomaiset käyttävät työssään. Kuten viranomaisten tehtävät, virkakielikin on moninaista ja sitä käytetään monenlaisissa viestinnän kanavissa. Virkakieltä ovat esimerkiksi säädösten ja EU:n kieli, suunnitelmien, tiedotteiden, lomakkeiden, verkkosivujen ja suullisten asiointien kieli. Kotus kertoo, että virkakieli on yleiskieltä tiukemmin säänneltyä. Yleiskielen normien lisäksi sitä ohjaavat useat lait sekä arvot ja periaatteet, jotka ohjaavat muutenkin viranomaisten toimintaa. Tunnetuin virkakieltä sääntelevistä laeista on hallintolaki, jonka 9. pykälä velvoittaa viranomaiset käyttämään asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä.

Tänä vuonna julkaistu suomenkielinen ISO-standardi on käännös kansainvälisestä selkeän kielen ISO-standardista. Siihen on muokattu joitakin esimerkkejä suomen kieleen paremmin soveltuviksi, mutta muuten se on suora käännös kansainvälisestä versiosta. Kansainvälinen standardi on kansainvälisten selkeän kielen järjestöjen laatima, ja se on tehty eri kielisiin ja eri tekstilajeihin soveltuvaksi. Se koskee nimenomaan selkeää yleiskieltä (plain language), ei selkokieltä (easy language).

Standardi laadittiin, jotta kansainvälisellä yhteistyöllä eri alojen kielenkäytön kehittämiseksi olisi yhteinen pohja ja perusta. Tavoitteena oli myös standardin avulla tehdä tekstien kehittämistyötä tunnetuksi ja tarjota siihen työkalu, joka on laajan kieliasiantuntijajoukon laatima ja hyväksymä.

Selkeän kielen ISO-standardi on suositus, eikä velvoittava, kuten monet ISO-standardit ovat. Standardin sisältämät periaatteet, suositukset ja ohjeet ovat sellaisia, jotka jo muutenkin linjaavat Suomessa tehtävää

16.09.2024

Asia/9

viranomaisten viestinnän kehittämistyötä. Standardi ei siis sinänsä suoraan muuta mitään työn sisältöjä tai linjauksia, vaan toimii pikemminkin taustatukena. Standardi on suunnattu kaikkien tahojen viestintään sekä tekstien tekoon, ei vain viranomaisten teksteihin.

Hyvän virkakielen ja valmistelutyön kehittäminen kaupungilla

Päätösvalmistelijat kiinnittävät huomiota virkakielen ja tekstien selkeyteen. Päätösteksteihin liittyy paljon juridisia termejä ja monimutkaisiakin asioita, joiden ymmärrettävyys tulee varmistaa. Päätöstekstien valmistelijoille on laadittu valmistelutekstien kirjoittamisen opas, joka ohjaa kirjoittamaan hyvää ja selkeää valmistelutekstiä ja kiinnittämään huomiota sekä muotoseikkoihin että sisällölliseen laatuun. Oppaan tavoitteena on yhtenäistää kaupungin päätösvalmistelua tarjoten kaikille kaupungin valmisteluteksteille yhteiset raamit. Oppaassa ohjataan kirjoittamaan valmisteluteksti asialliseen ja selkeään muotoon, käyttäen objektiivista, asiallista, ymmärrettävää ja selkeää virkakieltä. Tämä tarkoittaa, että kohderyhmän tulee vaivatta ymmärtää päätöksen ja sen perustelun sisältö. Asiat tulee ilmaista täsmällisesti kapulakieltä välttäen, ja kirjoitustyyli on pidettävä yksinkertaisena. Tekstissä käytetään virallisia sekä juridisia ilmaisuja, ja virallinen tyyli on säilytettävä läpi asiakirjan.

Päätökset kirjoitetaan suomen tai ruotsin kielellä. Päätösasiakirjojen kieliversioissa noudatetaan kielilakia, jonka mukaan valtuuston kokouskutsu ja pöytäkirja käännetään ruotsiksi. Kaupunginhallituksen ja lautakuntien asiakirjoja ei käännetä, mutta lautakuntien ruotsinkielisten jaostojen asiakirjat kirjoitetaan ruotsiksi. Viranhaltijapäätöksistä julkaistaan ruotsiksi esimerkiksi kasvatuksen ja koulutuksen ruotsinkielisen palvelukokonaisuuden johtajan päätökset.

Kaikkiin kaupunginkanslian kielenkääntäjien tekemiin ruotsinnoksiin sisältyy kieliasun tarkistus. Kielenhuolto on osa käännösprosessin laadunvarmistusta ja kaupungin kääntäjät ottavat tarvittaessa yhteyttä tekstin valmistelijaan tai kirjoittajaan mahdollisten epäselvien tai monitulkintaisten ilmaisujen tarkentamiseksi.

Hyvän virkakielen ja esitystekstien valmistelun koulutusta on järjestetty aika ajoin. Koulutuksissa on käyty läpi valmisteluprosessien lisäksi hyvää virkakieltä ja päätöstekstien selkeyteen on kiinnitetty huomiota. Hyvän virkakielen ja ymmärrettävien esitys- ja valmistelutekstien edistämiseksi kaupunki järjestää jatkossakin koulutusta. Kaupungilla on mahdollisuus järjestää koulutuksia joko itse tai esimerkiksi hyödyntämällä Kotimaisten kielten keskuksen (Kotus) räätälöityjä koulutuksia valmistelijoille ja päätösviestijöille.

Tämän lisäksi kaupunki ohjaa valmistelijoita ja päätösviestijöitä itsenäiseen opiskeluun Kotuksen ja Kielitoimiston materiaalien avulla sekä erilaisten muiden oppaiden omaehtoiseen tutustumiseen. Oppaita täydentävät myös Kotimaisten kielten keskuksen selkeän kielen standardi sekä kaupungin eri toimialojen omat päätösvalmisteluoppaat.

Helsingin kaupunki panostaa laadukkaaseen ja selkeään viestintään sekä hyvään virkakielen käyttöön. Muun muassa kaupungin verkkosivujen uudistuksessa määritellyt visio ja palvelulupaukset edistävät asiakas- ja asiointikokemusta sekä Hel.fi:tä helsinkiläisten tärkeänä mediana. Luottamuselinten kokouksissa toimivat päätösviestinnän asiantuntijat ovat paneutuneet erityisesti päätösasioiden viestintään, varmistaen ymmärrettävän ja tiivistetyn päätöstiedon kokousten jälkeen. Päätösviestinnässä panostetaan yleistajuisten päätösuutisten ja -tiedotteiden kirjoittamiseen.

Kielenhuoltajien käyttö eri viranomaisissa

Kaupunginkanslian tekemän selvityksen perusteella voidaan todeta, että kielenhuoltajan nimikkeellä työskenteleviä kielenhuollon ammattilaisia (suomen kieli) ei ole käytössä kunnissa ja kaupungeissa. Myöskään Kuntaliitossa ei ole kielentarkistajaa (suomen kieli). Kuntaliitossa ja kaksikielisissä kunnissa on ruotsin kääntäjien tiimi ja tiimin kääntämiin teksteihin sisältyy kieliasun tarkistus.

Valtionhallinnossa kielenhuollon ammattilaisia on ainakin valtioneuvoston kansliassa sekä eduskunnassa, joissa lakien, säädösten sekä muuhun oikeudellisen kirjoittamisen laatuun täytyy kiinnittää erityistä huomiota. Valtionhallinnossa työskentelee myös ruotsin kääntäjiä ja heidän sekä freelance-kääntäjien tekemiin käännöksiin tehdään kielen-tarkistus satunnaisina pistokokeina.

Tämänhetkisen arvion mukaan Helsingin kaupungilla ei ole tarvetta tai suunnitelmaa suomen kielen kielenhuoltajan tehtävän perustamiseksi. Kaupungilla kielenhuoltoa tekee osana työtehtäviään sekä viestinnän ja journalismin että eri kielten, kielitieteen ja käännöstieteiden ammattilaisia. Lisäksi viestinnän ja kääntämisen käytäntöihin kuuluu tekstien tarkistuttaminen työyhteisössä ennen julkaisua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Pi Krogell-Magni, viestintäpäällikkö, puhelin: 09 310 73511
pi.krogell-magni(a)hel.fi

Liitteet

16.09.2024

Asia/9

1 Valtuustoaloite 28.02.2024 Silvennoinen Oula Parempaa virkakielitä - parempaa kuntademokratiaa

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2024 § 535

HEL 2024-003158 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2024 Pöydälle

Palautusehdotus:

Tuomas Rantanen: ” Palautetaan uudelleen valmisteltavaksi siten että selvitetään uuden kielenhuoltajan tehtävän perustamisen edellytyksiä tai sen sisällyttämistä johonkin jo olemassa olevaan tehtävään.”

Kannattaja: Minja Koskela

Tuomas Rantasen palautusehdotusta ei käsitelty asian käsittelyn keskeyttämisen vuoksi.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Paavo Arhinmäen ehdotuksesta.

02.09.2024 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Pi Krogell-Magni, viestintäpäällikkö, puhelin: 09 310 73511
pi.krogell-magni(a)hel.fi

10

V 25.9.2024, Valtuutettu Katri Penttisen aloite kaavoituksen suunnitteluperiaatteista päättämisestä kaupunginvaltuustossa

Pöydälle 09.09.2024

HEL 2023-014563 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuustoaloite

Valtuutettu Katri Penttinen ja 25 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan seuraavaa: Hallintosäntöä on tulisi täsmentää toimivallan osalta siten, että merkittäviä kaavoituksen suunnitteluperiaatteita koskevat päätökset tehdään kaupunginvaltuustossa. Aloitetta perustellaan sillä, että hallintosäännön 16 luvun 1 §:n mukaan kaupunkiympäristölautakunta päättää yleis- ja asemakaavoituksen, liikenne- ja katusuunnittelun sekä muun maankäytön ohjaamisesta. Pykälän 2 momentissa lautakunnalle on annettu rajattua toimivaltaa muihin kuin vaikutukseltaan merkittäviin asemakaavan muutoksiin. Kaupunkiympäristölautakunta päättää usein osana asemakaavojen valmistelua suunnitteluperiaatteista. Näillä lautakunnan päätöksillä rajataan suunnitteluvaihtoehtoja pois jatkovalmistelusta ja näin ollen sitoudutaan tiettyihin kaavoitusperiaatteisiin ja -tavoitteisiin. Merkittävillä suunnitteluperiaatepäätöksillä käytännössä sitoudutaan myös huomattavaan kaupungin resurssien käyttöön. Päätösvalta resurssien käytöstä kuuluu kaupunginvaltuustolle. Toimivaltaa on tarve täsmentää hallintosäännön epätarkkuuden takia ja erityisesti siitä syystä, että suunnitteluperiaatepäätösten on katsottu olevan valmistelua, mistä ei kuntalain 136 §:n ei voi valittaa. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan asemakaavoista päättää valtuusto.

Aloitteesta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto.

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta totesi, että sen tulee voida päättää alueiden suunnitteluperiaatteista osana yleis- ja asemakaavoituksen sekä liikenne- ja katusuunnittelun valmistelua eikä hallintosäntöä tältä osin tarvitse muuttaa. Kaupunkiympäristölautakunta on toimialalauta-

kunta, joka huolehtii kaupunkiympäristön toimialan mukaisista tehtävistä, joihin kuuluu mm. kaupunkiympäristön suunnittelusta huolehtiminen.

Keskeisten maankäytön prosessien pitkittämisen sijaan tulisi tarkastella mahdollisuuksia niiden sujuvoittamiseksi niin valmistelun kuin päätöksenteonkin osalta. Valtuustoaloitteen mukainen muutos pidentäisi merkittävästi suunnitteluprosessien kestoa ja lisäisi tarpeettomasti tarvittavan valmistelutyön määrää.

Hallintosäännön 16 luvun 1 §:n 2 momentin kohdan 1 mukaan kaupunkiympäristölautakunta päättää yleis- ja asemakaavoituksen, liikenne- ja katusuunnittelun sekä muun maankäytön ohjaamisesta. Hallintosäännön 16 luvun 1 §:n 1 momentin kohtien 2 ja 3 mukaan kaupunkiympäristölautakunta hyväksyy myös tietyt kriteerit täyttävät muut kuin vaikutukseltaan merkittävät asemakaavat ja niiden muutokset. Toimivallan siirtäminen valtuustolta lautakunnalle tietyt kriteerit täyttävissä asemakaavoissa ja asemakaavamuutoksissa on ollut tarkoituksenmukaista kaavaprosessin keventämiseksi ja sujuvoittamiseksi. Vaikutuksiltaan merkittävät yleiskaavat, asemakaavat ja niiden muutokset hyväksytään kuitenkin aina valtuustossa.

Helsingin kaupungin hallintosäännön 16 luvun 1 §:n 2 momentin kohdan 1 perusteella lautakunnalle kuuluvan maankäytön ohjauksen yleistoimivallan mukaisesti kaupunkiympäristölautakunnassa käsitellään monenlaisia suunnittelua ohjaavia asiakirjoja kuten suunnitteluperiaatteita, kaavarunkoja, visioita ja kehittämisperiaatteita. Nämä ns. välimuodon suunnitelmat, jotka sijoittuvat yleiskaavatason ja asemakaavatason väliin, eivät ole juridisesti sitovia maankäytön suunnitelmia. Niillä tulkitaan ja tarkennetaan valtuuston hyväksymän yleiskaavan määräyksiä ja tavoitteita ja tätä kautta tulevan asemakaavoituksen reunaehjoja asukasvuorovaikutuksen, viranomaisyhteistyön ja lautakunnan poliittisen ohjauksen avulla. Kaupunkiympäristölautakunnan rooli on toteuttaa valtuuston hyväksymää yleiskaavaa.

Kuntalain 136 §:n mukaan päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuten suunnitteluperiaatteita, ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta. Sillä, kuka tai mikä päättävä taho on, ei ole merkitystä sen suhteen voiko päätöksestä valittaa vai ei, vaan merkittävää on itse päätöksen sisältö tai vaikutukset.

Maankäyttö- ja rakennuslaki ei sääntele suunnitteluperiaatteita tai niitä koskevaa menettelyä, eikä näin ollen edellytä kunnilta tällaisten välimuodon suunnitelmien tekoa. Aiemmin suunnitteluperiaatteita laadittiin Helsingissä valmistelun osana kokonaisuuden hahmottamiseksi, eikä tätä vaihetta viety lainkaan päätöksentekoon. Suunnitteluperiaatteet on kuitenkin todettu toimivaksi tavaksi ohjata laajempien alueiden mahdol-

lista vaiheittain etenevää asemakaavoitusta valtuuston hyväksymän yleiskaavan määrittämissä puitteissa. Lisäksi niillä on merkitystä kaavoituksen sidosryhmien vuorovaikutuksessa ja yhteisymmärryksen rakentamisessa hankalien suunnittelukysymysten ratkaisemisessa. Käytännössä suunnitteluperiaatteiden vuorovaikutusprosessi Helsingissä toteutetaan nykyisin samaan tapaan kuin kaavojen vuorovaikutus.

Merkittävät maankäyttöä muuttavat hankkeet edellyttävät monipolvisia suunnittelu- ja päätöksentekoprosesseja, joiden läpivienti vie usein yli kymmenenkin vuotta. Toimivaltaisen toimielimen muuttaminen valtuustoaloitteessa esitetyllä tavalla pidentäisi entisestään prosessien läpimenoaika. Kaavoitus on vuorovaikutteinen prosessi, jota koskee osallisten lakiin perustuvat vuorovaikutus- ja valitusmahdollisuudet. Osalliset voivat antaa mielipiteen kaavasta jo heti valmistelun alussa ja lisäksi jättää muistutuksen kaavaehdotuksesta. Lisäksi kaavan hyväksymispäätöksestä voi tehdä kunnallisvalituksen hallinto-oikeuteen ja edelleen hakea valituslupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Hankkeiden toteuttamiseen liittyy usein myös muita suunnittelun ja täytäntöönpanon tasoja, joihin osalliset voivat vaikuttaa tai valittaa päätöksestä, kuten katu- ja puistosuunnitelmat sekä rajatummin rakennusluvut.

Kaupunginhallitus tai pormestari voi ottaa kaupunginhallituksen käsiteltäväksi myös suunnitteluperiaatteita koskevat päätökset. Näin ei ole kuitenkaan koskaan toimittu. Erittäin toimivaksi sen sijaan on osoittautunut kaupunkiympäristölautakunnan käsittelyihin liittynyt joustava käytäntö, jossa kaupunkiympäristötoimialan valmistelijat ovat tarvittaessa käyneet valtuustoryhmissä esittelemässä asiaa.

Helsingin kaupunkistrategian 2021-2025 mukaan velvollisuutemme kaupunkilaisia kohtaan on hakea toimintaamme taloudellista tehokkuutta niin, että saamme kaupunkilaisten verovarjoilla enemmän hyötyä kaupunkilaisille. Myös toimintatapamme tarvitsevat kehittämistä ja uudistamista.

Kaupunkistrategian kohdassa vastuullinen talous kestävän kasvun perustana todetaan lisäksi, että käynnistetään sellaisten konkreettisten uudistusten suunnittelu ja toimeenpano, jotka tuovat lisää tehokkuutta, tuottavuutta, taloudellista liikkumavaraa ja voimavaroja kaupungin toimintaan. Haemme kaupungin menoihin liikkumavaraa pyrkimällä entistä kunnianhimoisemmin tehokkuuteen ja parempaan panos-tuotos -suhteeseen kaupungin kaikessa omassa toiminnassa ja palvelutuotannossa. Tämä edellyttää hyvää johtamista samoin kuin kaupunkiorganisaation kehittymistä. Hallinnollisten rakenteiden tulee edistää, ei rajoittaa kaupungin tavoitteiden saavuttamista.

Strategian tavoitteiden mukaisesti maankäytön prosessien monimutkaistamisen sijasta tulisi tarkastella mahdollisuuksia prosessien sujuvoittamiseksi niin valmistelun kuin päätöksenteon osalta läpinäkyvyys ja valitusoikeudet huomioiden. Yhtenä tarkasteltavana lähtökohtana tulisi olla eri prosessien osien samanaikainen tai limittäinen edistäminen valmistelussa sekä päätöksenteossa ja valitusprosessien mahdollistaminen samanaikaisesti, jolloin nykyisin pitkälti lineaarisesti etenevä suunnitteluprosessi lyhenisi.

Helsingin tulisi myös pyrkiä vaikuttamaan alueidenkäyttölain valmisteluun siten, että tuleva laki mahdollistaisi kunnille sujuvat ja tarkoitukseenmukaiset maankäytön suunnitteluprosessit ja toisi liikkumavaraa siihen, mitkä suunnitteluinstrumentit tai käytännöt soveltuvat kulloiseenkin tilanteeseen. Merkittävät maankäytön ratkaisut voivat lisätä tehokkuutta, tuottavuutta, taloudellista liikkumavaraa ja voimavaroja kaupungin toimintaan ja kaupungin kehitys tulee turvata tältä osin myös tulevaisuudessa.

Suunnitteluperiaatteilla ei ole oikeudellista sitovuutta eikä niillä näin ollen ole asemakaavaa ohjaavaa oikeusvaikutusta samaan tapaan kuin yleiskaavoilla. Laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhtyessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi ohjeena on kaikissa tapauksissa valtuuston hyväksymä yleiskaava, vaikka alueelle olisi hyväksytty lisäksi suunnitteluperiaatteet. Suunnitteluperiaatteiden hyväksymisen jälkeen laaditaan ja hyväksytään myös rakentamista ohjaava asemakaava. Suunnitteluperiaatteiden hyväksymispäätöksessä on siis kyse aiempaa tarkentavasta suunnitelmasta, joka toteuttaa valtuuston hyväksymää yleiskaavaa ja jota on tarkoitus noudattaa tulevia päätöksiä valmisteltaessa. Välittömiä oikeusvaikutuksia hyväksytyillä periaatteilla ei ole. Näin ollen periaatteiden hyväksymispäätös lähtökohtaisesti koskee vain valmistelua ja sitä koskee kuntalain 136 §:n mukainen valituskielto.

Esitys on lautakunnan lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n mukaan kaupunginvaltuustossa käsitellään vastaus aloitteeseen, jonka on allekirjoittanut vähintään 25 valtuutettua. Kaupunginhallituksen on esitettävä antamansa vastaus käsiteltäväksi kaupunginvaltuustossa viimeistään kahdeksan kuukauden kuluessa aloitteen jättämisestä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

16.09.2024

Asia/10

Liitteet

1 Valtuustoaloite 15.11.2023 Penttinen Katri Täsmennys hallintosääntöön

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2024 § 536

HEL 2023-014563 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2024 Pöydälle

Palautusehdotus:

Daniel Sazonov: ”Palautetaan valmisteluun. Kaupunginhallitus katsoo, että aloitevastauksessa viitatuilla välimuodon suunnitelmilla on niin keskeinen vaikutus kaupungin eri toimialojen toimintaan ja kaupunkiyhteisten tavoitteiden toteutumiseen, että ne tulisi päättää kaupunginhallituksen tasolla.”

Kannattaja: Marcus Rantala

Daniel Sazonovin palautusehdotusta ei käsitelty asian käsittelyn keskeyttämisen vuoksi.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Tuomas Rantasen ehdotuksesta.

02.09.2024 Pöydälle

26.08.2024 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 16.04.2024 § 228

HEL 2023-014563 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Valtuustoaloitteessa esitetään, että hallintosäntöä täsmennettäisiin toimivallan osalta siten, että merkittäviä kaavoituksen suunnitteluperiaatteita koskevat päätökset tehtäisiin kaupunginvaltuustossa.

Kaupunkiympäristölautakunta totesi, että sen tulee voida päättää alueiden suunnitteluperiaatteista osana yleis- ja asemakaavoituksen sekä liikenne- ja katusuunnittelun valmistelua eikä hallintosäntöä tältä osin tarvitse muuttaa. Kaupunkiympäristölautakunta on toimialalautakunta, joka huolehtii kaupunkiympäristön toimialan mukaisista tehtävistä, joihin kuuluu mm. kaupunkiympäristön suunnittelusta huolehtiminen.

Keskeisten maankäytön prosessien pitkittämisen sijaan tulisi tarkastella mahdollisuuksia niiden sujuvoittamiseksi niin valmistelun kuin päätöksenteonkin osalta. Valtuustoaloitteen mukainen muutos pidentäisi merkittävästi suunnitteluprosessien kestoa ja lisäisi tarpeettomasti tarvittavan valmistelutyön määrää.

Helsingin kaupungin hallintosäännön 16 luvun 1 §:n 2 momentin kohdan 1 mukaan kaupunkiympäristölautakunta päättää yleis- ja asemakaavoituksen, liikenne- ja katusuunnittelun sekä muun maankäytön ohjaamisesta. Hallintosäännön 16 luvun 1 §:n 1 momentin kohtien 2 ja 3 mukaan kaupunkiympäristölautakunta hyväksyy myös tietyt kriteerit täyttävät muut kuin vaikutukseltaan merkittävät asemakaavat ja niiden muutokset. Toimivallan siirtäminen valtuustolta lautakunnalle tietyt kriteerit täyttävissä asemakaavoissa ja asemakaavamuutoksissa on ollut tarkoituksenmukaista kaavaprosessin keventämiseksi ja sujuvoittamiseksi. Vaikutuksiltaan merkittävät yleiskaavat, asemakaavat ja niiden muutokset hyväksytään kuitenkin aina valtuustossa.

Helsingin kaupungin hallintosäännön 16 luvun 1 §:n 2 momentin kohdan 1 perusteella lautakunnalle kuuluvan maankäytön ohjauksen yleistoimivallan mukaisesti kaupunkiympäristölautakunnassa käsitellään monenlaisia suunnittelua ohjaavia asiakirjoja kuten suunnitteluperiaatteita, kaavarunkoja, visioita ja kehittämisperiaatteita. Nämä ns. väli- ja suunnitelmat, jotka sijoittuvat yleiskaavatason ja asemakaavatason väliin, eivät ole juridisesti sitovia maankäytön suunnitelmia. Niillä tulkitaan ja tarkennetaan valtuuston hyväksymän yleiskaavan määräyksiä ja tavoitteita ja tätä kautta tulevan asemakaavoituksen reu-

naehtoja asukasvuorovaikutuksen, viranomaisyhteistyön ja lautakunnan poliittisen ohjauksen avulla. Kaupunkiympäristölautakunnan rooli on toteuttaa valtuuston hyväksymää yleiskaavaa.

Kuntalain 136 §:n mukaan päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuten suunnitteluperiaatteita, ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta. Sillä, kuka tai mikä päättävä taho on, ei ole merkitystä sen suhteen voiko päätöksestä valittaa vai ei, vaan merkittävää on itse päätöksen sisältö tai vaikutukset.

Maankäyttö- ja rakennuslaki ei sääntele suunnitteluperiaatteita tai niitä koskevaa menettelyä, eikä näin ollen edellytä kunnilta tällaisten väli-
muodon suunnitelmien tekoa. Aiemmin suunnitteluperiaatteita laadittiin Helsingissä valmistelun osana kokonaisuuden hahmottamiseksi, eikä tätä vaihetta viety lainkaan päätöksentekoon. Suunnitteluperiaatteet on kuitenkin todettu toimivaksi tavaksi ohjata laajempien alueiden mahdollista vaiheittain etenevää asemakaavoitusta valtuuston hyväksymän yleiskaavan määrittämässä puitteissa. Lisäksi niillä on merkitystä kaavoituksen sidosryhmien vuorovaikutuksessa ja yhteisymmärryksen rakentamisessa hankalien suunnittelukysymysten ratkaisemisessa. Käytännössä suunnitteluperiaatteiden vuorovaikutusprosessi Helsingissä toteutetaan nykyisin samaan tapaan kuin kaavojen vuorovaikutus.

Suunnitteluperiaatteilla ei ole oikeudellista sitovuutta eikä niillä näin ollen ole asemakaavaa ohjaavaa oikeusvaikutusta samaan tapaan kuin yleiskaavoilla. Laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhtyessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi ohjeena on kaikissa tapauksissa valtuuston hyväksymä yleiskaava, vaikka alueelle olisi hyväksytyt lisäksi suunnitteluperiaatteet. Suunnitteluperiaatteiden hyväksymisen jälkeen laaditaan ja hyväksytään myös rakentamista ohjaava asemakaava. Suunnitteluperiaatteiden hyväksymispäätöksessä on siis kyse aiempaa tarkentavasta suunnitelmasta, joka toteuttaa valtuuston hyväksymää yleiskaavaa ja jota on tarkoitus noudattaa tulevia päätöksiä valmisteltaessa. Välittömiä oikeusvaikutuksia hyväksytyillä periaatteilla ei ole. Näin ollen periaatteiden hyväksymispäätös lähtökohtaisesti koskee vain valmistelua ja sitä koskee kuntalain 136 §:n mukainen valituskielto.

Merkittävät maankäyttöä muuttavat hankkeet edellyttävät monipolvisia suunnittelu- ja päätöksentekoprosesseja, joiden läpivienti vie usein yli kymmenenkin vuotta. Toimivaltaisen toimielimen muuttaminen valtuustoalioitteessa esitetyllä tavalla pidentäisi entisestään prosessien läpimenoaika. Kaavoitus on vuorovaikutteinen prosessi, jota koskee osallisten lakiin perustuvat vuorovaikutus- ja valitusmahdollisuudet. Osalliset voivat antaa mielipiteen kaavasta jo heti valmistelun alussa ja lisäksi jättää muistutuksen kaavaehdotuksesta. Lisäksi kaavan hyväksymis-

päätöksestä voi tehdä kunnallisvalituksen hallinto-oikeuteen ja edelleen hakea valituslupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Hankkeiden toteuttamiseen liittyy usein myös muita suunnittelun ja täytäntöönpanon tasoja, joihin osalliset voivat vaikuttaa tai valittaa päätöksestä, kuten katu- ja puistosuunnitelmat sekä rajatummin rakennusluvut.

Kaupunginhallitus tai pormestari voi ottaa kaupunginhallituksen käsiteltäväksi myös suunnitteluperiaatteita koskevat päätökset. Näin ei ole kuitenkaan koskaan toimittu. Erittäin toimivaksi sen sijaan on osoittautunut kaupunkiympäristölautakunnan käsittelyihin liittynyt joustava käytäntö, jossa kaupunkiympäristötoimialan valmistelijat ovat tarvittaessa käyneet valtuustoryhmissä esittelemässä asiaa.

Helsingin kaupunkistrategia 2021 - 2025:

Helsingin kaupunkistrategian mukaan velvollisuutemme kaupunkilaisia kohtaan on hakea toimintaamme taloudellista tehokkuutta niin, että saamme kaupunkilaisten verovaroilla enemmän hyötyä kaupunkilaisille. Myös toimintatapamme tarvitsevat kehittämistä ja uudistamista.

Kaupunkistrategian kohdassa vastuullinen talous kestävän kasvun perustana todetaan lisäksi, että käynnistetään sellaisten konkreettisten uudistusten suunnittelu ja toimeenpano, jotka tuovat lisää tehokkuutta, tuottavuutta, taloudellista liikkumavaraa ja voimavaroja kaupungin toimintaan. Haemme kaupungin menoihin liikkumavaraa pyrkimällä entistä kunnianhimoisemmin tehokkuuteen ja parempaan panos-tuotosuhteeseen kaupungin kaikessa omassa toiminnassa ja palvelutuotannossa. Tämä edellyttää hyvää johtamista samoin kuin kaupunkiorganisaation kehittymistä. Hallinnollisten rakenteiden tulee edistää, ei rajoittaa kaupungin tavoitteiden saavuttamista.

Strategian tavoitteiden mukaisesti maankäytön prosessien monimutkaistamisen sijasta tulisi tarkastella mahdollisuuksia prosessien sujuvoittamiseksi niin valmistelun kuin päätöksenteon osalta läpinäkyvyys ja valitusoikeudet huomioiden. Yhtenä tarkasteltavana lähtökohtana tulisi olla eri prosessien osien samanaikainen tai limittäinen edistäminen valmistelussa sekä päätöksenteossa ja valitusprosessien mahdollistaminen samanaikaisesti, jolloin nykyisin pitkälti lineaarisesti etenevä suunnitteluprosessi lyhenisi.

Helsingin tulisi myös pyrkiä vaikuttamaan alueidenkäyttölain valmisteluun siten, että tuleva laki mahdollistaisi kunnille sujuvat ja tarkoitukseenmukaiset maankäytön suunnitteluprosessit ja toisi liikkumavaraa siihen, mitkä suunnitteluinstrumentit tai käytännöt soveltuvat kulloiseenkin tilanteeseen. Merkittävät maankäytön ratkaisut voivat lisätä tehokkuutta, tuottavuutta, taloudellista liikkumavaraa ja voimavaroja kau-

pungin toimintaan ja kaupungin kehitys tulee turvata tältä osin myös tulevaisuudessa.

09.04.2024 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Rikhard Manninen, maankäyttöjohtaja, puhelin: 09 310 37160
rikhard.manninen(a)hel.fi
Marja Piimies, asemakaavapäällikkö, puhelin: 09 310 37329
marja.piimies(a)hel.fi
Pasi Rajala, yleiskaavapäällikkö, puhelin: 09 310 20417
pasi.rajala(a)hel.fi
Tuomas Hakala, yksikön päällikkö, puhelin: 09 310 37205
tuomas.hakala(a)hel.fi
Tuuli Nikulin, lakimies, puhelin: 09 310 24652
tuuli.nikulin(a)hel.fi

16.09.2024

Asia/11

11

V 25.9.2024, Valtuutettu Sandra Hagmanin, valtuutettu Seida Sohrabin ja valtuutettu Mari Holopaisen aloitteet lasten kännyköiden käytöstä ja ruutuajasta

Pöydälle 09.09.2024

HEL 2024-001760 T 00 00 03

HEL 2024-005255, HEL 2024-004646

Päätösehdotus

A)

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Hagmanin ja valtuutettu Sohrabin aloitteet loppuun käsitellyiksi.

B)

Kaupunginhallitus katsoo valtuutettu Holopaisen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Tiivistelmä

Huoli lasten ja nuorten lisääntyneestä ruutuajasta on aiheellinen ja monipuolisen materiaalipaketin laatiminen yhdessä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sekä muiden yhteistyötahojen, kuten poliisin ja järjestö- ja tutkimustahojen kanssa on kannatettavaa. On myös kannatettava ajatus vahvistaa oppijoiden arkea siten, että kiinnitetään vielä aiempaa enemmän huomiota oppijoiden omien mobiililaitteiden tarpeettoman käytön vähentämiseen ja sitä kautta tarpeettoman ruutuajan vähentämiseen. Helsinki ei kuitenkaan lähde erikseen rakentamaan Ruutu aika kuriin -toimenpideohjelmia, vaan ruutuajan rajaamisen ja digihyvinnöinnin teemat sisällytetään jo olemassa oleviin rakenteisiin ja oppisäiltöihin eri ikäryhmät huomioiden.

Esimerkkejä tällaisista rakenteista ovat päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten omat opetussuunnitelmat sekä kasvatuksen ja koulutuksen tuottama Oppijan digipolku. Kouluterveydenhuollon terveydenhoitajat toimivat koulussa terveyden edistämisen ammattilaisina. Terveydenhoitajat tapaavat oppilaita vuosittain terveystarkastuksissa, jotka sisältävät yksilöllistä terveysneuvontaa. Tapaamisissa käsitellään ruutuajan ja sosiaalisten suhteiden merkitystä oppilaan terveyden ja hyvinvoinnin kannalta.

On tärkeää kehittää uusia menetelmiä ja työkaluja kouluterveydenhuollon ja oppilashuollon työntekijöiden käyttöön sekä perheille tarkoitetuille sivustoille. Tietoisuuden lisääminen ja vanhempien kasvatustyön tukeminen on keskeistä hyvinvointia edistävää varhaisen vaiheen tukea, jota voidaan opiskelijahuollon ja toimialan keskitetyn tiedotuksen kautta vahvistaa.

Esittelijän perustelut

Aloitteessaan valtuutettu Sandra Hagman ja 26 muuta valtuutettua esittävät, että Helsinki alkaa kehittää Ruutu-aika kuriin -toimintamallia monialaisesti yhteistyössä järjestöjen, poliisin ja tutkijoiden kanssa. Aloitteessa esitetään, että huoltajien valistusta varten laaditaan materiaalia yhdessä poliisin sekä järjestö- ja tutkimustahojen kanssa. Lisäksi Helsingin tulee kehittää mallinnettuja toimintatapoja kouluille, joiden avulla voidaan rakentaa kännykkäväpaata kouluarkea.

Valtuutettu Seida Sohrabi ja 26 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että oppimisen parantamiseksi Helsinki ottaa lukuvuodeksi käyttöön kokeilun, jossa koululaiset pitävät kännykensä poissa koulupäivän ajan.

Valtuutettu Mari Holopainen ja 11 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsingin kaupunki arvioi ja edistää tutkimustietoon pohjautujen toimintamalleja, joiden avulla tuetaan perheitä ja viedään eteenpäin lasten ja nuorten kasvua tukevia kohtuullisia ruutu-aikoja.

Huoli lasten ja nuorten lisääntyneestä ruutuajasta on aiheellinen ja monipuolisen materiaalipaketin laatiminen yhdessä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sekä muiden yhteistyötahojen, kuten poliisin ja järjestö- ja tutkimustahojen kanssa on kannatettavaa. On myös kannatettava ajatus vahvistaa oppijoiden arkea siten, että kiinnitetään vielä aiempaa enemmän huomiota oppijoiden omien mobiililaitteiden tarpeettoman käytön vähentämiseen ja sitä kautta tarpeettoman ruutuajan vähentämiseen. Helsinki ei kuitenkaan lähde erikseen rakentamaan Ruutu-aika kuriin -toimenpideohjelmia, vaan kasvatuksen ja koulutuksen toimiala sisällyttää ruutuajan rajaamisen ja digihyvinvoinnin teemat jo olemassa oleviin rakenteisiin ja oppisisältöihin eri ikäryhmät huomioiden.

Näistä rakenteista esimerkkinä päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten omat opetussuunnitelmat sekä kasvatuksen ja koulutuksen tuottama Oppijan digipolku. Kouluterveydenhuollon terveydenhoitajat toimivat koulussa terveyden edistämisen ammattilaisina. Terveysneuvotajat tapaavat oppilaita vuosittain terveystarkastuksissa, jotka sisältävät yksilöllistä terveysneuvontaa. Tapaamisissa käsitellään ruutuajan ja sosiaalisten suhteiden merkitystä oppilaan terveyden ja hyvinvoinnin kannalta.

On tärkeää kehittää uusia menetelmiä ja työkaluja kouluterveydenhuollon ja oppilashuollon työntekijöiden käyttöön sekä perheille tarkoitetuille sivustoille. Tietoisuuden lisääminen ja vanhempien kasvatustyön tukeminen on keskeistä hyvinvointia edistävää varhaisen vaiheen tukea, jota voidaan opiskelijahuollon ja toimialan keskitetyn tiedotuksen kautta vahvistaa.

Digihyvinvointi päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten opetussuunnitelmissa ja Oppijan digipolulla sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhteistyö Aivoliiton kanssa

Päiväkotien, koulujen, lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opetussuunnitelmat paikallisine täydennyksineen määrittävät ne sisällöt, joita Helsingissä toteutetaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022) todetaan, että digitaalisuus on osa yhteiskuntaa, jossa lapsi kasvaa. Digitaalista osaamista tarvitaan ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, yhteiskunnassa toimimisessa ja oppimisessa. Digitaalisen osaamisen vahvistaminen edistää lasten koulutuksellista tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on yhteistyössä kotien kanssa tukea lapsen ymmärrystä digitaalisuudesta ja että henkilöstö ohjaa lapsia digitaalisten ympäristöjen monipuoliseen, vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) ei erikseen mainita yksittäisten oppiaineiden sisällöissä ruutu-aikaa tai digihyvinvointia. Digihyvinvointi tulee kuitenkin esiin laaja-alaisen taitojen (L) kuvauksissa, kuten itsensä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5). Lukioiden opetussuunnitelman perusteet (2019) huomioi oppijoiden hyvinvoinnin ja sen edistämisen monin tavoin, vaikka digihyvinvointia ei erikseen mainitakaan. Ammatillisen koulutuksen tutkinnon perusteissa ei myöskään erikseen mainita digihyvinvointia, mutta yhteiskunta- ja työelämäosaaminen -osaan sisältyy suunnitelma oman terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ja tavoite digihyvinvoinnista on osa tätä kokonaisuutta.

Opetushallituksen Uudet lukutaidot -kehittämishjelman tavoitteena on ollut vahvistaa lasten ja nuorten tieto- ja viestintäteknologian taitoja, medialukutaitoa sekä ohjelmoinnin osaamista varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. Tämä on ollut osa laajempaa opetus- ja kulttuuriministeriön käynnistämää Oikeus oppia -kehittämishjelmaa vuosille 2020–2023. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on tuottanut Uudet lukutaidot -hankkeen myötä Oppijan digipolku -työvälineen perusopetuksen koulujen ja opettajien käyttöön. Tässä perusopetuksen luokka-asteet 1–9 kattavassa oppimispolussa huomioidaan digihyvinvointi ja vastuullinen median käyttö jokaisen luokka-asteen sisällöissä ja tavoitteissa. Oman ruutuajan seuraaminen ja rajaaminen on tässäkin kokonaisuudessa osa digihyvinvointia ja sen tavoitteita. Oppijan digipolkua ryhdytään jalkauttamaan perusopetuksen kouluihin kevään 2024 aikana ja laajemmin lukuvuoden 2024–25 aikana. Oppijan digi-

polkua varhaiskasvatukseen ollaan parasta aikaa työstämässä ja se pitää sisällään samoja teemoja varhaiskasvatuksen näkökulma huomioon.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tekee yhteistyötä Aivoliiton kanssa Kansallisen aivoterveystoiminnan 2023–2029 puitteissa. Aivoliitto ja kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toteuttivat yhdessä peruskouluyhteistyön pilotoinnin Arabian peruskoulussa. Tämän pilotoinnin tavoitteena oli puhelimen käytön vähentäminen lasten arjessa etsien sen tilalle yhdessä aikuisten kanssa myös vaihtoehtoisia ajanviettotapoja. Tavoitteena oli myös lisätä lasten, nuorten ja aikuisten tietoisuutta kännyköiden ja muiden älylaitteiden käytön vaikutuksista aivoterveystoimintaan, sekä rakentaa lapsille ja nuorille aivojen hyvinvointia tukeva ympäristö, joka edistää oppimista ja hyvinvointia. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja Kansallisen aivoterveystoiminnan yhteistyö laajeni keväällä 2024 ja syksyllä 2024 kasvatuksen ja koulutuksen toimiala järjestää yhteistyössä Aivoliiton kanssa koko kaupungin vanhempainillan aivoterveystoiminnan edistämiseksi. Vanhempainillalla käsitellään, mitä vanhemman tulee teemasta tietää ja miten vanhemmat yhdessä voivat tukea lasten aivoterveystoimintaa. Aivoliiton kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on kehittää kasvatuksen ja koulutuksen toimialan aivoterveystoiminnan periaatteita ja käytännön toimintatapoja.

Oppijoiden omat mobiililaitteet ja niiden käytön rajaaminen

Aluehallintovirasto on käsitellyt kännykkäparkkiasiaa vuonna 2018. Päätös 7.5.2018 toteaa seuraavaa: ”Puhelinten hallussapito kuuluu perustuslain 15 §:ssä turvattuun oikeuteen, eikä niiden hallussapitoa koulussa ole laissa erikseen kielletty, minkä vuoksi hallussapidosta ei voida määrätä koulun järjestyssäännöissä. Edellä esiin tuodun perusteella aluehallintovirasto toteaa, että koulun järjestyssäännöissä voidaan esittää suosituksena, että oppilaat jättävät puhelimensa oppituntien ajaksi niille tarkoitettuun laatikkoon. Oppilaalla on kuitenkin oikeus arvioida jokaisen oppitunnin alussa erikseen, haluaako hän pitää puhelimensa hallussaan vai jättää sen laatikkoon. Oppilaan käyttäessä puhelinta oppitunnin aikana kielloista huolimatta opetusta häiritsevällä tavalla, voi opettaja tässä tilanteessa poistaa puhelimen oppilaan hallusta oppitunnin ajaksi”.

Myös eduskunnan oikeusasiamies on käsitellyt oppilaiden kännyköiden keräämistä kännykkäparkkiin ja ratkaisussaan 25.5.2020 todennut seuraavaa: ”Perustuslain 15 §:ssä jokaiselle taattu omaisuuden suoja koskee myös perusopetuksen oppilaiden matkapuhelimia. Kenelläkään ei ole ilman lakiin perustuvia valtuuksia oikeutta vaatia oppilasta luovuttamaan puhelimensa hallintaa.”

Opetushallituksen voimassa olevat ohjeet (Tietokoneen, kännykän ja muiden mobiililaitteiden käyttöön liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista koulussa) toteavat seuraavaa: ”Koulun järjestyssäännöissä ei voida kokonaan kieltää mobiililaitteiden tuomista kouluun, mutta järjestyssäännöillä voidaan rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä opetuksen aikana.”

Edellä mainittuihin perustuen oppilaita ei voi velvoittaa säilyttämään kännyköitään vasten omaa tahtoaan oppitunnin tai koulupäivän ajan esimerkiksi kännykkäparkissa. Koulu voi antaa suosituksen kännykän jättämisestä vapaaehtoisesti kännykkäparkkiin.

Perusopetuslain nojalla koulun järjestyssäännöissä voidaan kuitenkin antaa lainsäädäntöä tarkentavia koulun turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä. Järjestyssäännöillä ei kuitenkaan saa poiketa lainsäädännön ehdottomista säännöksistä, eikä niihin voida kirjata lakiin perustumattomia kurinpitokeinoja ja turvaamistoimenpiteitä. Koulun järjestyssäännöissä voidaan kieltää mobiililaitteen opetusta tai oppimista häiritsevä käyttö oppitunnilla. Koulu voi järjestyssäännöissään edellyttää, että mobiililaitte on häiriötä aiheuttamattomassa tilassa opetuksen aikana. Häiriötä aiheuttamattomalla tilalla tarkoitetaan, että laite on äänettömällä sekä värinä-, valo- ja muut toiminnot on asetettu pois käytöstä. Opetusta häiritsevänä voidaan kieltää myös kuvan ja äänen lähettäminen suoratoistona (ns. livestream) oppitunnilta ilman opetukseen liittyvää syytä. Mobiililaitteiden käyttöä ei voida kokonaan kieltää välitunneilla tai muina aikoina, jolloin opetusta ei anneta. Yksittäistapauksissa voidaan kuitenkin puuttua mobiililaitteiden käyttöön välitunneilla, jos laitetta käytetään esimerkiksi kiusaamis- tai häiritsemistarkoituksessa. Opetushallituksen ohjeiden mukaan koulussa voidaan myös ”laatia yhdessä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa järjestyssääntöjä tarkentavia pelisääntöjä tietokoneen, kännykän ja muiden mobiililaitteiden käytöstä koulussa. Oppilaat ja heidän huoltajansa voivat sitoutua noudattamaan pelisääntöjä ja allekirjoittaa ne, mutta muodollisesti kyse ei ole sopimuksesta. Perusoikeuksista ei voida luopua oppilasta tai huoltajaa sitovasti”.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on toimintamalli, jonka mukaisesti koulut voivat rajata oppilaiden kännyköiden käyttöä koulun järjestyssäännöissä. Oppijoiden kännykät voidaan siis velvoittaa lain näkökulmat huomioiden pidettäväksi koulupäivän aikana poissa näkyvistä ja häiriöttömässä tilassa. Opettajan luvalla ja ohjeistuksella kännyköitä voidaan koulupäivän aikana kuitenkin käyttää oppimisen apuna, mutta tästä sovitaan aina erikseen ja tapauskohtaisesti. Perusopetuksessa rehtori tai opettaja saa ottaa haltuunsa oppilaalta opetusta häiritsevän laitteen. Tämä koskee myös mobiililaitetta, jos sen todetaan häiritsevän opetusta järjestyssääntöjen vastaisesti. Perusopetuksen suomen ja

ruotsinkielisiä kouluja on ohjeistettu loka- ja marraskuussa 2023 tekemään nämä päivitykset järjestyssääntöihin lukuvuoden 2023–24 aikana. Tällä hetkellä (huhtikuussa 2024) suurin osa suomen ja ruotsinkielistä perusopetuksen kouluista on yhtenäistännyt järjestyssääntöjään ohjeistuksen mukaisesti ja lopuissa kouluista tämä työ on vielä kesken.

Stadin AO on huomionnut omissa järjestyssäännöissään opiskelijoiden kännykän käytön opiskelupäivän aikana ja järjestyssäännöissä todetaan, että mobiililaitteita käytetään oppimistilanteessa ainoastaan opiskelun tukena. Lukiokoulutuksessa lukioiden järjestyssääntöjä tullaan päivittämään lukuvuodelle 2024–25 siten, että niissä linjataan mobiililaitteita käytettävän ainoastaan oppimisen tukena ja poikkeuksista sovietaan aina erikseen opettajan kanssa. Toisella asteella digitaalisten työvälineiden ja myös oman mobiililaitteen käyttö on kuitenkin suuressa roolissa ja iso osa opiskelumateriaalista on digitaalista. Toisen asteen opiskelijoista osa on jo täysi-ikäisiä opiskelijoita, joten perusopetuksen käytänteiden soveltaminen sellaisenaan ei ole mahdollista. Rehtori tai opettaja ei myöskään saa ottaa opiskelijan mobiililaitetta haltuunsa lukiossa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa. Lukiossa ja ammatillisessa peruskoulutuksessa laitteella opetusta häiritsevä opiskelija voidaan kuitenkin määrätä poistumaan opetustilanteesta.

Digihyvinvointimateriaali opetuksen ja vanhempien tueksi

Opettajille ja kasvattajille suunnattuja materiaaleja voi käyttää opetuksen sisältöjen tukena päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Huoltajille suunnattuja materiaaleja voi käyttää päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten erilaisissa huoltajille suunnatuissa tilaisuuksissa. Materiaalin tulee olla vapaasti käytettävissä myös esimerkiksi neuvoloissa, oppilashuollon palveluissa, kirjastoissa ja nuorisopalveluissa.

Materiaali antaa myös vanhemmille tärkeää tietoa digihyvinvoinnista. Vanhempainyhdistykset ja yksittäisten luokkien vanhempaintoimikunnat voivat halutessaan lähteä näiden materiaalien tuella rakentamaan luokan yhteisiä käytänteitä ja suosituksia vapaa-ajan ruutuajasta ja yön rauhoittamisesta netin käytöltä. Päiväkotien, koulun, oppilaitoksen ja opettajien eivät voi kuitenkaan ottaa vastuuta vapaa-ajalla tapahtuvan ruutuajan seurannasta, ohjeistuksesta ja valvonnasta. Keskustelua digihyvinvoinnin tärkeydestä käydään kuitenkin aktiivisesti oppijoiden ja huoltajien kanssa ja huoltajien mukaan saaminen tähän keskusteluun on hyvin tärkeää.

Digihyvinvoinnin edistämisen avulla on merkittävät vaikutukset hyvinvointiin ja oppimiseen. Sen edistäminen yhdessä muiden toimijoiden kanssa tulee olla keskeisiä tavoitteita.

Helsinki ryhtyy kaikissa kouluissa aktiivisiin toimiin, joiden avulla kännykän käyttöön voidaan kouluaikoina ja erityisesti oppituntien aikana selkeämmin puuttua. Helsinki tulee vaikuttamaan lainsäädäntöön ja opetushallituksen ohjeistuksiin. Opetus- ja kulttuuriministeriössä (OKM) valmistellaan syksyllä lakiesitystä puhelimen käytön laajemmasta rajoittamisesta. Ministeriö ja opetushallitus laativat tarkemmat ohjeet asiasta, kun lainsäädäntö on hyväksytty eduskunnassa.

Tavoitteena on, että koulun järjestyssäännöissä voitaisiin tarvittaessa nykyistä selkeämmin kieltää mobiililaitteiden käyttö ja kerätä laitteet pois erityisesti oppituntien ajaksi. Helsingin tulee jakaa kouluissa käytössä olevia hyviä malleja sekä seurata päivittyvää tutkimustietoa mobiililaitteiden käytön ikäsoveltuvuudesta, päivittää omia ohjeistuksiaan ja välittää tietoa aktiivisesti lasten ja vanhempien kanssa vuorovaikutuksessa.

Koulujen järjestyssääntöjä tulisi samoin tarpeen mukaan päivittää toimivien mallien myötä jo nyt nykyisen lainsäädännön mahdollistamalla tavalla. Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa myös kokeiluja, joiden avulla voidaan selvittää mobiililaitteiden vähentämisen vaikutuksia oppijoiden hyvinvointiin ja oppimiseen.

Varhaiskasvatuksen ja sosiaali-, terveys-, ja pelastustoimialan yhteistyö varhaiskasvatukseen ikäisten lasten ja heidän perheidensä ohjaamisessa digihyvinvointiin ja ruutuajan rajaamiseen on kannatettavaa. Varhaiskasvatuksessa tämä voisi tapahtua esimerkiksi osana varhaiskasvatuskeskusteluja ja vanhempainiltoja.

Valtuutettujen Hagman ja Holopainen aloitteista on saatu kasvatus- ja koulutuslautakunnan ja sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunnot. Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto valtuutettu Holopaisen aloitteeseen on tämän asian liitteenä. Valtuutettu Sohrabin aloitteesta on saatu kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 ja 4 momentin mukaan kaupunginhallitus vastaa aloitteeseen, jonka on allekirjoittanut vähintään 25 valtuutettua ja esittää sen kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Katja Rimpilä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 31.01.2024 Hagman Sandra Ruutu aika kuriin -

16.09.2024

Asia/11

2	toimintamalli Helsinkiin Valtuustoaloite 27.03.2024 Sohrabi Seida Kokeilu: Helsingin koulut kännykkävapaiksi lukuvuodeksi
3	Valtuustoaloite 10.04.2024 Holopainen Mari Toimintamalli perheille lasten ja nuorten kasvua tukeviin ruutuaikeihin
4	Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2024 § 537

HEL 2024-001760 T 00 00 03

HEL 2024-005255, HEL 2024-004646

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2024 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Minja Koskelan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Katja Rimpilä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 21.05.2024 § 122

HEL 2024-001760 T 00 00 03

Lausunto

Sandra Hagman ja 26 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsingin kaupungin tulee rakentaa toimenpideohjelma, lasten ja nuorten ruutuajan ja ruututurvallisuuden eteen. Aloitteessa esitetään, että huoltajien valistusta varten laaditaan materiaalia yhdessä poliisin sekä järjestö- ja tutkimustahojen kanssa. Lisäksi Helsingin tulee kehittää

mallinnettuja toimintatapoja kouluille, joiden avulla voidaan rakentaa kännykkäväpää kouluarkea.

Seida Sohrabi ja 26 muuta valtuutettua esittävä aloitteessaan, että oppimisen parantamiseksi Helsinki ottaa lukuvuodeksi käyttöön kokeilun, jossa koululaiset pitävät kännykensä poissa koulupäivän ajan.

Mari Holopainen ja 11 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsingin kaupunki arvioi ja edistää tutkimustietoon pohjautujen toimintamalleja, joiden avulla tuetaan perheitä ja viedään eteenpäin lasten ja nuorten kasvua tukevia kohtuullisia ruutu-aikoja.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle aloitteista seuraavan lausunnon:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että huoli lasten ja nuorten lisääntyneestä ruutuajasta on aiheellinen ja kannattaa ajatusta monipuolisen materiaalipaketin laatimisesta yhdessä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sekä muiden yhteistyötahojen, kuten poliisin ja järjestö- ja tutkimustahojen kanssa. Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa myös ajatusta sellaisen oppijoiden arjen vahvistamisesta, jossa kiinnitetään vielä aiempaa enemmän huomiota oppijoiden omien mobiililaitteiden tarpeettoman käytön vähentämiseen ja sitä kautta tarpeettoman ruutuajan vähentämiseen. Kasvatus- ja koulutuslautakunta esittää, että Helsinki ei kuitenkaan lähde erikseen rakentamaan Ruutu-aika kuriin -toimenpideohjelmia, vaan kasvatuksen ja koulutuksen toimiala sisällyttää ruutuajan rajaamisen ja digihyvinvoinnin teemat jo olemassa oleviin rakenteisiin ja oppisisältöihin eri ikäryhmät huomioiden. Näistä rakenteista esimerkkinä päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten omat opetussuunnitelmat sekä kasvatuksen ja koulutuksen tuottama Oppijan digipolku.

Digihyvinvointi päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten opetussuunnitelmissa ja Oppijan digipolulla sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhteistyö Aivoliiton kanssa

Päiväkotien, koulujen, lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opetussuunnitelmat paikallisine täydennyksineen määrittävät ne sisällöt, joita Helsingissä toteutetaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022) todetaan, että digitaalisuus on osa yhteiskuntaa, jossa lapsi kasvaa. Digitaalista osaamista tarvitaan ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, yhteiskunnassa toimimisessa ja oppimisessa. Digitaalisen osaamisen vahvistaminen edistää lasten koulutuksellista tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on yhteistyössä kotien kanssa tukea lapsen ymmärrystä digitaalisuudesta ja että henkilöstö ohjaa lapsia digitaalisten ympäristöjen monipuoliseen, vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) ei erikseen mainita yksittäisten oppiaineiden sisällöissä ruutu-aikaa tai di-

gihyvintia. Digihyvintia tulee kuitenkin esiin laaja-alaisten taitojen (L) kuvauksissa, kuten itsens huolehtiminen ja arjen taidot (L3), sek tiet- ja viestintateknologinen osaaminen (L5). Lukioiden opetussuunnitelman perusteet (2019) huomioi oppijoiden hyvintin ja sen edistamisen monin tavoin, vaikka digihyvintia ei erikseen mainitakaan. Ammatillisen koulutuksen tutkinnon perusteissa ei myskaan erikseen mainita digihyvintia, mutta yhteiskunta- ja tyelamaosaaminen -osaan sisaltyy suunnitelma oman terveyden ja hyvintin edistamiseksi ja tavoite digihyvintista on osa tata kokonaisuutta.

Opetushallituksen Uudet lukutaidot -kehittamisohjelman tavoitteena on ollut vahvistaa lasten ja nuorten tieto- ja viestintateknologian taitoja, medialukutaitoa sek ohjelmoinnin osaamista varhaiskasvatuksessa sek esi- ja perusopetuksessa. Tama on ollut osa laajempaa opetus- ja kulttuuriministerion kaynnistamaa Oikeus oppia -kehittamisohjelmaa vuosille 2020-2023. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on tuottanut Uudet lukutaidot -hankkeen myota Oppijan digipolku -tyovalineen perusopetuksen koulujen ja opettajien kayttoon. Tassa perusopetuksen luokka-asteet 1-9 kattavassa oppimispolussa huomioidaan digihyvintia ja vastuullinen median kaytto jokaisen luokka-asteen sisalloissa ja tavoitteissa. Oman ruutuajan seuraaminen ja rajaaminen on tassaakin kokonaisuudessa osa digihyvintia ja sen tavoitteita. Oppijan digipolkua ryhdytaan jalkauttamaan perusopetuksen kouluihin kevaaan 2024 aikana ja laajemmin lukuvuoden 2024-25 aikana. Oppijan digipolkua varhaiskasvatukseen ollaan parasta aikaa tyostamassa ja se pitaa sisallaan samoja teemoja varhaiskasvatuksen nakokulma huomioiden.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tekee yhteistyota Aivoliiton kanssa Kansallisen aivoterveysohjelman 2023-2029 puitteissa. Aivoliitto ja kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toteuttivat yhdessa peruskouluhyteistyon pilotoinnin Arabian peruskoulussa. Taman pilotoinnin tavoitteena oli puhelimen kayton vahentaminen lasten arjessa etsien sen tilalle yhdessa aikuisten kanssa myos vaihtoehtoisia ajanviettotapoja. Tavoitteena oli myos lisata lasten, nuorten ja aikuisten tietoisuutta kanynykoiden ja muiden alylaitteiden kayton vaikutuksista aivoterveeyteen, sek rakentaa lapsille ja nuorille aivojen hyvintia tukeva ymparisto, joka edistaa oppimista ja hyvintia. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja Kansallisen aivoterveysohjelman yhteistyo laajenee kevaalla 2024 ja syksylla 2024 kasvatuksen ja koulutuksen toimiala jarjestaa yhteistyossa Aivoliiton kanssa koko kaupungin vanhempainillan aivoterveeyden edistamisesta. Vanhempainillassa kasitellaan, mita vanhemman tulee teemasta tietaa ja miten vanhemmat yhdessa voivat tukea lasten aivoterveyttä. Aivoliiton kanssa tehtavan yhteistyon tavoitteena on kehittaa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan aivoterveeyden edistamisen periaatteita ja kaytannon toimintatapoja.

Oppijoiden omat mobiililaitteet ja niiden käytön rajaaminen

Aluehallintovirasto on käsitellyt kännykkäparkkiasiaa vuonna 2018. Päätös 7.5.2018 toteaa seuraavaa: ”Puhelinten hallussapito kuuluu perustuslain 15 §:ssä turvattuun oikeuteen, eikä niiden hallussapitoa koulussa ole laissa erikseen kielletty, minkä vuoksi hallussapidosta ei voida määrätä koulun järjestyssäännöissä. Edellä esiin tuodun perusteella aluehallintovirasto toteaa, että koulun järjestyssäännöissä voidaan esittää suosituksena, että oppilaat jättävät puhelimensa oppituntien ajaksi niille tarkoitettuun laatikkoon. Oppilaalla on kuitenkin oikeus arvioida jokaisen oppitunnin alussa erikseen, haluaako hän pitää puhelimensa hallussaan vai jättää sen laatikkoon. Oppilaan käyttäessä puhelinta oppitunnin aikana kielloista huolimatta opetusta häiritsevällä tavalla, voi opettaja tässä tilanteessa poistaa puhelimen oppilaan hallusta oppitunnin ajaksi”.

Myös eduskunnan oikeusasiamies on käsitellyt oppilaiden kännyköiden keräämistä kännykkäparkkiin ja ratkaisussaan 25.5.2020 todennut seuraavaa: ”Perustuslain 15 §:ssä jokaiselle taattu omaisuuden suoja koskee myös perusopetuksen oppilaiden matkapuhelimia. Kenelläkään ei ole ilman lakiin perustuvia valtuuksia oikeutta vaatia oppilasta luovuttamaan puhelimensa hallintaa.”

Opetushallituksen voimassa olevat ohjeet (Tietokoneen, kännykän ja muiden mobiililaitteiden käyttöön liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista koulussa) toteavat seuraavaa: ”Koulun järjestyssäännöissä ei voida kokonaan kieltää mobiililaitteiden tuomista kouluun, mutta järjestyssäännöillä voidaan rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä opetuksen aikana.”

Edellä mainittuihin perustuen, oppilaita ei voi velvoittaa säilyttämään kännyköitään vasten omaa tahtoaan oppitunnin tai koulupäivän ajan esimerkiksi kännykkäparkissa. Koulu voi antaa suosituksen kännykän jättämisestä vapaaehtoisesti kännykkäparkkiin.

Perusopetuslain nojalla koulun järjestyssäännöissä voidaan kuitenkin antaa lainsäädäntöä tarkentavia koulun turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä. Järjestyssäännöillä ei kuitenkaan saa poiketa lainsäädännön ehdottomista säännöksistä, eikä niihin voida kirjata lakiin perustumattomia kurinpitokeinoja ja turvaamistoimenpiteitä. Koulun Järjestyssäännöissä voidaan kieltää mobiililaitteen opetusta tai oppimista häiritsevä käyttö oppitunnilla. Koulu voi järjestyssäännöissään edellyttää, että mobiililaitte on häiriötä aiheuttamattomassa tilassa opetuksen aikana. Häiriötä aiheuttamattomalla tilalla tarkoitetaan, että laite on äänettömällä sekä värinä-, valo- ja muut toiminnot on asetettu pois käytöstä. Opetusta häiritsevänä voidaan kieltää myös kuvan ja äänen

lähettäminen suoratoistona (ns. livestream) oppitunnilta ilman opetukseen liittyvää syytä. Mobiililaitteiden käyttöä ei voida kokonaan kieltää välitunneilla tai muina aikoina, jolloin opetusta ei anneta. Yksittäistapauksissa voidaan kuitenkin puuttua mobiililaitteiden käyttöön välitunneilla, jos laitetta käytetään esimerkiksi kiusaamis- tai häiritsemistarkoituksessa. Opetushallituksen ohjeiden mukaan koulussa voidaan myös ”laatia yhdessä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa järjestyssääntöjä tarkentavia pelisääntöjä tietokoneen, kännykän ja muiden mobiililaitteiden käytöstä koulussa. Oppilaat ja heidän huoltajansa voivat sitoutua noudattamaan pelisääntöjä ja allekirjoittaa ne, mutta muodollisesti kyse ei ole sopimuksesta. Perusoikeuksista ei voida luopua oppilasta tai huoltajaa sitovasti”.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on toimintamalli, jonka mukaisesti koulut voivat rajata oppilaiden kännyköiden käyttöä koulun järjestyssäännöissä. Oppijoiden kännykät voidaan siis velvoittaa lain näkökulmat huomioiden pidettäväksi koulupäivän aikana poissa näkyvistä ja häiriöttömässä tilassa. Opettajan luvalla ja ohjeistuksella kännyköitä voidaan koulupäivän aikana kuitenkin käyttää oppimisen apuna, mutta tästä sovitaan aina erikseen ja tapauskohtaisesti. Perusopetuksessa rehtori tai opettaja saa ottaa haltuunsa oppilaalta opetusta häiritsevän laitteen. Tämä koskee myös mobiililaitetta, jos sen todetaan häiritsevän opetusta järjestyssääntöjen vastaisesti. Perusopetuksen suomen ja ruotsinkielisiä kouluja on ohjeistettu loka- ja marraskuussa 2023 tekemään nämä päivitykset järjestyssääntöihin lukuvuoden 2023–24 aikana. Tällä hetkellä (huhtikuussa 2024) suurin osa suomen ja ruotsinkielistä perusopetuksen kouluista on yhtenäistänyt järjestyssääntöjään ohjeistuksen mukaisesti ja lopuissa kouluista tämä työ on vielä kesken.

Stadin AO on huomionnut omissa järjestyssäännöissään opiskelijoiden kännykän käytön opiskelupäivän aikana ja järjestyssäännöissä todetaan, että mobiililaitteita käytetään oppimistilanteessa ainoastaan opiskelun tukena. Lukiokoulutuksessa lukioiden järjestyssääntöjä tullaan päivittämään lukuvuodelle 2024–25 siten, että niissä linjataan mobiililaitteita käytettävän ainoastaan oppimisen tukena ja poikkeuksista sovi- taan aina erikseen opettajan kanssa. Toisella asteella digitaalisten työvälineiden ja myös oman mobiililaitteen käyttö on kuitenkin suuressa roolissa ja iso osa opiskelumateriaalista on digitaalista. Toisen asteen opiskelijoista osa on jo täysi-ikäisiä opiskelijoita, joten perusopetuksen käytänteiden soveltaminen sellaisenaan ei ole mahdollista. Rehtori tai opettaja ei myöskään saa ottaa opiskelijan mobiililaitetta haltuunsa lukiossa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa. Lukiossa ja ammatillisessa peruskoulutuksessa laitteella opetusta häiritsevä opiskelija voidaan kuitenkin määrätä poistumaan opetustilanteesta.

Digihyvinvointimateriaali opetuksen ja vanhempien tueksi

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan talousarviossa ei ole varattu rahoitusta digihyvinvointimateriaalin tuottamiseen. Jos tällaista materiaalia päätetään kuitenkin ryhtyä tuottamaan, on se luontevaa tehdä yhteistyössä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kanssa. Materiaalin laadinnassa tulee tehdä yhteistyötä myös muiden toimijoiden, kuten poliisin ja järjestö- ja tutkimustahojen kanssa. Materiaalin tulee olla monikielistä, monikanavaista ja saavutettavaa huomioiden erilaiset ikä-, kohde- ja kieliryhmät.

Opettajille ja kasvattajille suunnattuja materiaaleja voi käyttää opetuksen sisältöjen tukena päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Huoltajille suunnattuja materiaaleja voi käyttää päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten erilaisissa huoltajille suunnatuissa tilaisuuksissa. Materiaalin tulee olla vapaasti käytettävissä myös esimerkiksi neuvoloissa, oppilashuollon palveluissa, kirjastoissa ja nuorisopalveluissa.

Materiaali antaa myös vanhemmille tärkeää tietoa digihyvinvoinnista. Vanhempainyhdistykset ja yksittäisten luokkien vanhempaintoimikunnat voivat halutessaan lähteä näiden materiaalien tuella rakentamaan luokan yhteisiä käytänteitä ja suosituksia vapaa-ajan ruutuajasta ja yön rauhoittamisesta netin käytöltä. Päiväkoti, koulu, oppilaitos ja opettajat eivät voi kuitenkaan ottaa vastuuta vapaa-ajalla tapahtuvan ruutuajan seurannasta, ohjeistuksesta ja valvonnasta. Keskustelua digihyvinvoinnin tärkeydestä käydään kuitenkin aktiivisesti oppijoiden ja huoltajien kanssa ja huoltajien mukaan saaminen tähän keskusteluun on hyvin tärkeää.

Digihyvinvoinnin edistämällä on merkittävät vaikutukset hyvinvointiin ja oppimiseen. Sen edistäminen yhdessä muiden toimijoiden kanssa tulee olla keskeisiä tavoitteita.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa sitä, että Helsinki ryhtyy kaikissa kouluissa aktiivisiin toimiin, joiden avulla kännykän käyttöön voidaan kouluaikoina ja erityisesti oppituntien aikana selkeämmin puuttua. Helsingin tulee osaltaan vaikuttaa lainsäädäntöön ja opetushallituksen voimassa oleviin ohjeistuksiin.

Tavoitteena on, että koulun järjestyssäännöissä voitaisiin tarvittaessa nykyistä selkeämmin kieltää mobiililaitteiden käyttö ja kerätä laitteet pois erityisesti oppituntien ajaksi. Helsingin tulee jakaa kouluissa käytössä olevia hyviä malleja sekä seurata päivittyvää tutkimustietoa mobiililaitteiden käytön ikäsoveltuvuudesta, päivittää omia ohjeistuksiaan ja välittää tietoa aktiivisesti lasten ja vanhempien kanssa vuorovaikutuksessa.

Koulujen järjestyssääntöjä tulisi samoin tarpeen mukaan päivittää toimivien mallien myötä jo nyt nykyisen lainsäädännön mahdollistamalla

tavalla. Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa myös kokeiluja, joiden avulla voidaan selvittää mobiililaitteiden vähentämisen vaikutuksia oppijoiden hyvinvointiin ja oppimiseen.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa myös varhaiskasvatuksen ja sotepe-toimialan yhteistyötä varhaiskasvatusikäisten lasten ja heidän perheidensä ohjaamisessa digihyvinvointiin ja ruutuajan rajaamiseen. Varhaiskasvatuksessa tämä voisi tapahtua esimerkiksi osana vasu-keskusteluja ja vanhempainiltoja.

Käsittely

21.05.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Mari Holopainen: Lisätään ennen tiivistelmää:

Digihyvinvoinnin edistämisellä on merkittävät vaikutukset hyvinvointiin ja oppimiseen. Sen edistäminen yhdessä muiden toimijoiden kanssa tulee olla keskeisiä tavoitteita.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa sitä, että Helsinki ryhtyy kaikissa kouluissa aktiivisiin toimiin, joiden avulla kännykän käyttöön voidaan kouluaikoina ja erityisesti oppituntien aikana selkeämmin puuttua. Helsingin tulee osaltaan vaikuttaa lainsäädäntöön ja opetushallituksen voimassa oleviin ohjeistuksiin.

Tavoitteena on, että koulun järjestyssäännöissä voitaisiin tarvittaessa nykyistä selkeämmin kieltää mobiililaitteiden käyttö ja kerätä laitteet pois erityisesti oppituntien ajaksi. Helsingin tulee jakaa kouluissa käytössä olevia hyviä malleja sekä seurata päivittyvää tutkimustietoa mobiililaitteiden käytön ikäsoveltuvuudesta, päivittää omia ohjeistuksiaan ja välittää tietoa aktiivisesti lasten ja vanhempien kanssa vuorovaikutuksessa.

Koulujen järjestyssääntöjä tulisi samoin tarpeen mukaan päivittää toimivien mallien myötä jo nyt nykyisen lainsäädännön mahdollistamalla tavalla. Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa myös kokeiluja, joiden avulla voidaan selvittää mobiililaitteiden vähentämisen vaikutuksia oppijoiden hyvinvointiin ja oppimiseen.

Kannattaja: Sini Korpinen

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Mari Holopaisen vastaehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Petra Malin: Lisätään lausunnon loppuun:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa myös varhaiskasvatuksen ja sotepe-toimialan yhteistyötä varhaiskasvatukseen lasten ja heidän perheidensä ohjaamisessa digihyvintointiin ja ruutuajan rajaamiseen. Varhaiskasvatuksessa tämä voisi tapahtua esimerkiksi osana vasu-keskusteluja ja vanhempainiltoja.

Kannattaja: Sami Säynevirta

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Petra Malinin vastaehdotuksen yksimielisesti.

14.05.2024 Pöydälle

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Tommi Tiittala, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 22900
tommi.tiittala(a)hel.fi

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 21.05.2024 § 115

HEL 2024-001760 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle valtuutettu Sandra Hagmanin ja 26 muun valtuutetun aloitteesta koskien ruutu-aika kuriin -toimintamallia seuraavan lausunnon:

"Aloitteessa esitetään toimenpideohjelman rakentamista lasten ruutuajan ja ruututurvallisuuden parantamiseksi yhteistyössä eri toimijoiden kesken. Ehdotuksena on tarjota vanhemmille perusteellista opastusta ja ohjeistusta lasten ruutuajan hallintaan eri ikävaiheissa. Tämä sisältäisi monikielistä ja monikanavaista materiaalia, joka on saavutettavissa neuvoloissa, päiväkodeissa ja kouluissa. Lisäksi aloitteessa esitetään mallinnettujen toimintatapojen kehittämistä koulujen käyttöön, jotka auttavat niitä toteuttamaan kännykkävapaata kouluarkea yhteistyössä oppilaiden, vanhempien ja koulun henkilökunnan kanssa. Tavoitteena on helpottaa koulujen ja luokkien toimintaa ruutuajan hallinnassa.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että huoli lasten ruutuajan lisääntymisestä on aiheellinen, ja lautakunta kannattaa ajatusta huoltajien laajemmasta tiedottamisesta sekä monikielisen ja ikäryhmätaoisen materiaalipaketin tuottamisesta yhdessä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä muiden yhteistyötahojen, kuten poliisin ja järjestö- ja tutkimustahojen kanssa. Materiaalin tulisi olla monikielistä,

monikanavaista ja saavutettavaa huomioiden erilaiset ikä-, kohde- ja kieliryhmät. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille sekä huoltajille suunnattu materiaali voisi olla vapaasti käytettävissä myös esimerkiksi oppilashuollon palveluissa, kirjastoissa ja nuorisopalveluissa.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta haluaa samalla kiinnitettävän huomiota myös ruutu-aikaan kouluopetuksessa. Luku- ja kirjoitustaito ja keskittymiskyky toimivat kivijalkana kaikelle muulle oppimiselle, eikä perinteisiä kirjoja ja vihkoja voi sen vuoksi sivuuttaa oppimismateriaaleina.

Mallinnetut ohjeet ja toimintatavat

Helsingin kaupunkistrategia ohjaa työtä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi monin tavoin. Se korostaa tarvetta turvata kaikille lapsille ja nuorille terveellinen kasvuympäristö, joka tukee heidän kehitystään ja hyvinvointiaan. Strategia painottaa mielenterveysongelmien ehkäisyä ja varhaista puuttumista ongelmiin. Strategia pyrkii edistämään digitaalisen median vastuullista käyttöä ja tietoisuutta sen mahdollisista riskeistä.

Kouluterveydenhuollon terveydenhoitajat toimivat koulussa terveyden edistämisen ammattilaisina. Terveysneuvojat tapaavat oppilaita vuosittain terveystarkastuksissa, jotka sisältävät yksilöllistä terveystarkastusta. Tapaamisissa käsitellään ruutuajan ja sosiaalisten suhteiden merkitystä oppilaan terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Lisäksi kouluterveydenhuollossa tavataan oppilaita ja perheitä yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Terveysneuvojan avoimella vastaanotolla oppilas voi tulla aikaa varaamatta keskustelemaan huolistaan ja mieltä askarruttavista asioista. Huoltajien osallistuessa terveystarkastuksiin heidän kanssaan keskustellaan lapsen ruutuajasta. Alakouluikäisen lapsen mediakasvatuksessa sekä koululla että kodilla on tärkeä osuus.

Lapsen ja nuoren kehitysympäristössä toimivilla aikuisilla ja ammattilaisilla on käytössä puheeksi oton työkalu HYVÄ-malli, joka auttaa lapsen tai nuoren vahvuuksien löytämisessä, huolen tunnistamisessa ja tarpeiden tukemisessa. HYVÄ-malli mahdollistaa luontevasti myös ruutuajan puheeksi ottamisen. Lapsiperheiden palveluissa tunnistetaan valtuustoaloitteessa esitetty huoli lasten ruutuajan lisääntymisestä. Vanhempien, koulujen sekä perhekeskuspalvelujen ammattilaisten yhteistyö on keskeistä, kun pyritään tukemaan lasten ja nuorten terveellistä kehitystä digitaalisessa maailmassa.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten sekä lapsivaikutusten arviointi

Lasten mielenterveysongelmat, ruutu-aikaan ja sosiaaliseen mediaan liittyvä haitalliselle sisällölle altistuminen sekä lukutaidon lasku ovat

huolestuttavia trendejä. Aikuisten on toimittava aktiivisesti lasten hyvinvoinnin turvaamiseksi ja puututtava näihin ongelmiin, jotta jokainen lapsi ja nuori saa tarvitsemaansa tukea ja mahdollisuuden terveeseen kehitykseen ja oppimiseen. Mallinnetut toimintatavat kouluissa, terveydenhoitajien antama neuvonta ja tuki vastaanotoilla sekä vanhemmille suunnattu monikielinen ja ikäryhmätasoinen materiaali tasapainoisen ruutuajan hallintaan voivat vähentää ruutu-aikaa, auttaa tunnistamaan ja ehkäisemään mahdollisia ongelmia ja edistää siten lasten ja nuorten kokonaisvaltaista terveyttä ja hyvinvointia.”

Käsittely

21.05.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Laura Korpinen: Lisätään varsinaisen lausunnon kolmanneksi kappaleeksi: Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta haluaa samalla kiinnitettävän huomiota myös ruutu-aikaan kouluopetuksessa. Luku- ja kirjoitustaito ja keskittymiskyky toimivat kivijalkana kaikelle muulle oppimiselle, eikä perinteisiä kirjoja ja vihkoja voi sen vuoksi sivuuttaa oppimismateriaaleina.

Kannattaja: puheenjohtaja Daniel Sazonov

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta hyväksyi yksimielisesti ilman äänestystä jäsen Laura Korpisen vastaehdotuksen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antoi hyväksytyin vastaehdotuksen osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Terhi Tuominiemi-Lilja, perheiden erityispalvelujen päällikkö, puhelin: 09 310 55634
terhi.tuominiemi-lilja(a)hel.fi
Tuula Salmivaara-Pesonen, kouluterveydenhuollon päällikkö, puhelin: 09 310 46013
tuula.salmivaara-pesonen(a)hel.fi

12

V 25.9.2024, Valtuutettu Mirita Saxbergin aloite painotetun opetuksen luokkien lisäämiseksi lähikouluihin

Pöydälle 09.09.2024

HEL 2024-002446 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Mirita Saxberg ja 24 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että eri oppiainein painotettua luokkamutoista opetusta on syytä lisätä lähikouluihin ympäri Helsinkiä, jotta voidaan käyttää painotettua opetusta osana alueellisen eriytymisen ehkäisyn työkalupakkia, tukea lasten ja nuorten oppimista sekä sosiaalisten taitojen kehitystä.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielinen jaosto on päättänyt (6.5.2014 § 51), että painotettuun opetukseen valintakokeella valittujen oppilaiden suhteellinen määrä koko kaupungin tasolla on vuosiluokilla 1–6 enintään 10 % ja vuosiluokilla 7–9 enintään 30 % kaikista oppilaisista. Koulussa voi olla enintään kaksi painotusta, johon hakeudutaan valintakokeella. Painotetun opetuksen lisäksi Helsingissä tarjotaan ruotsin kielikylypöpetusta, laajamittaista kaksikielistä opetusta, kielirikasteista ja englanninkielistä opetusta.

Oppivelvollinen voi pyrkiä oppilaaksi myös muuhun kuin kunnan osoittamaan lähikouluun. Perusopetuslain 28 § perusteella kouluun voidaan ottaa oppilaita myös toissijaisten oppilaaksiottokriteerien eli esimerkiksi painotetun opetuksen valintakokeen perusteella.

Painotettu opetus alkaa joko ensimmäisellä, kolmannella tai seitsemännellä vuosiluokalla.

Helsingissä painotettua opetusta tarjotaan sekä kaupungin omissa kouluissa että yksityisissä sopimuskouluissa ja kahdessa yliopiston koulussa. Painotettua opetusta tarjotaan ympäri Helsinkiä. Eniten tarjontaa on läntisessä ja itäisessä suurpiirissä. Liitteessä 1 on kuvattuna painotetun opetuksen nykytilanne: painotetun opetuksen jakautuminen suurpiireittäin (taulukko 1), painotetun opetuksen verkon maantieteellinen jakautuminen (taulukko 2), painotetun opetuksen paikkojen kokonais-

määrä kouluittain (taulukko 3) sekä painotetun opetuksen hakijamäärät vuosiluokka-asteittain syksyllä 2024 alkavaan opetukseen (taulukko 4).

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomen- ja ruotsinkieliset jaostot päättävät koulujen johtokuntien esityksestä painotetun opetuksen järjestämisestä. Painotettua opetusta lisättäessä huomioidaan painotuksien jakautuminen tasaisesti eri puolille kaupunkia saavutettavaksi.

Painotettuun opetukseen hakeutumisessa on eroja alueellisesti ja painotuksittain. Hakeutumisen edistämiseksi viestintää on tehostettu painotetun opetuksen hakuvaihtoehdoista ja valintakokeissa otetaan huomioon oppilaan tuen tarpeita. Tietoa tarjotaan monikielisesti.

Valmistavassa opetuksessa opiskelevat tai viimeisen 12 kuukauden sisällä valmistavassa opetuksessa opiskelleet saavat käyttää kolmannen luokan painotetun opetuksen valintakokeessa tulkkia ja seitsemännen luokan painotetun opetuksen valintakokeessa käännohjelmaa.

Kaikilla tulee olla mahdollisuus hakea painotettuun opetukseen ja painotetun opetuksen tarjontaa lisätään tarpeen mukaan. Alueellisen segregaaation ehkäisemiseksi tulee huomiota kiinnittää painotetun opetuksen saavutettavuuteen ja viestinnällisiin toimenpiteisiin jatkossakin, jotta tavoitetaan entistä laajempi joukko oppilaita ja huoltajia. Tavoite on, että painotetun opetuksen hakijamäärät kasvavat ja kaikissa kouluissa toteutuu niissä tarjottava painotettu opetus.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa lausunnossaan, että painotetun opetuksen vaikutuksia lasten eriytymiskehitykseen tulee arvioida ja samalla seurata Keravalla yläkoulun oppilaille käyttöön otetun uuden kaikille oppilaille suunnatun painotuspolkumallin kokemuksia.

Aloitevastaus perustuu kasvatus- ja koulutuslautakunnalta saatuun lausuntoon.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 ja 4 momentin mukaan kaupunginhallitus vastaa aloitteeseen, jonka on allekirjoittanut vähintään 25 valtuutettua ja esittää sen kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Katja Rimpilä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Liitteet

1 Painotetun opetuksen jakautuminen

16.09.2024

Asia/12

2 Valtuustoaloite 14.02.2024 Saxberg Mirita Painotetun opetuksen luokkien lisääminen lähikouluihin

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2024 § 538

HEL 2024-002446 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2024 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Katja Rimpilä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 21.05.2024 § 121

HEL 2024-002446 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle valtuutettu Mirita Saxbergin ja 24 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien perusopetuksen painotetun opetuksen luokkien lisäämistä lähikouluihin sekä jokaisen oppilaan mahdollisuutta osallistua painotettuun opetukseen:

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielinen jaosto on päättänyt (6.5.2014 § 51), että painotettuun opetukseen valintakokeella valittujen oppilaiden suhteellinen määrä koko kaupungin tasolla on vuosiluokilla 1–6 enintään 10 % ja vuosiluokilla 7–9 enintään 30 % kaikista oppilaisista. Koulussa voi olla enintään kaksi painotusta, johon hakeudutaan va-

lintakokeella. Painotetun opetuksen lisäksi Helsingissä tarjotaan ruotsin kielikylypyopetusta, laajamittaista kaksikielistä opetusta, kielirikasteista ja englanninkielistä opetusta.

Oppivelvollinen voi pyrkiä oppilaaksi myös muuhun kuin kunnan osoittamaan lähikouluun. Perusopetuslain 28 § perusteella kouluun voidaan ottaa oppilaita myös toissijaisten oppilaaksiottokriteerien eli esimerkiksi painotetun opetuksen valintakokeen perusteella. Valintakokeella selvitetään oppilaan valmiuksia opiskella hakemassaan painotuksessa. Valintakokeiden perusteella valitaan painotettuun opetukseen parhaiten valintakokeessa menestyneet oppilaat.

Painotettu opetus alkaa joko ensimmäisellä, kolmannella tai seitsemännellä vuosiluokalla. Painotettu opetus jatkuu oppilaan koko opinpolun ajan perusopetuksen loppuun, joten painotetun opetuksen lisääminen suunnitellaan siten, että ala-asteen kouluissa alkaneet painotukset jatkuvat myös vuosiluokilla 7–9 opinpolun mukaisesti.

Helsingissä painotettua opetusta tarjotaan sekä kaupungin omissa kouluissa että yksityisissä sopimuskouluissa. Helsingin kaupungin 82 suomenkielisestä peruskoulusta painotettua opetusta annetaan 28 koulussa ja 14 ruotsinkielisestä peruskoulusta painotettua opetusta annetaan yhdessä koulussa. Oman oppilaaksiottoalueen omaavista 11 yksityisestä sopimuskoulusta ja 2 yliopiston koulusta painotettua opetusta tarjotaan yhdeksässä peruskoulussa. Liitteessä 1 on kuvattuna painotetun opetuksen nykytilanne: painotetun opetuksen jakautuminen suurpiireittäin (taulukko 1), painotetun opetuksen verkon maantieteellinen jakautuminen (taulukko 2), painotetun opetuksen paikkojen kokonaismäärä kouluittain (taulukko 3) sekä painotetun opetuksen hakijamäärät vuosiluokka-asteittain syksyllä 2024 alkavaan opetukseen (taulukko 4).

Painotetun opetuksen verkko jakautuu tasaisesti ympäri Helsinkiä. Painotettua opetusta tarjotaan eniten läntisessä ja itäisessä suurpiirissä. Hakijoiden määrä eri painotuksiin vaihtelee alueittain ja painotuksittain. Kaikissa kouluissa ei ala painotettua opetusta joka vuosi johtuen hakijamäärän vähäisyydestä.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomen- ja ruotsinkieliset jaostot päättävät koulujen johtokuntien esityksestä painotetun opetuksen järjestämisestä. Koulut voivat esittää painotetun opetuksen aloittamista. Painotetun opetuksen verkkoa on kasvatettu viimeksi Itäkeskuksen peruskoulun seitsemänneltä alkavalla liikuntapainotuksella 1.8.2024 alkaen.

Kaikki koulujen johtokuntien esitykset painotetusta opetuksesta käsitellään pohjautuen olemassa oleviin päätöksiin ja kriteereihin. Painotettua

opetusta lisättäessä tulee huomioida painotuksien jakautuminen tasaisesti eri puolille kaupunkia saavutettavaksi.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus hakea painotettuun opetukseen ja painotetun opetuksen tarjontaa lisätään tarpeen mukaan.

Painotetun opetuksen hakeutumisessa on eroja alueellisesti ja painotuksittain. Tilanteen parantamiseksi on lisätty viestintää ja valintakoikeissa otetaan huomioon oppilaan tuen tarpeita. Viestintää on tehostettu painotetun opetuksen hakuvaihtoehtoista, jotta painotettu opetus olisi aikaisempaa saavutettavampaa kaikille oppilaille. Painotetusta opetuksesta tietoa tarjotaan monikielisesti.

Valmistavassa opetuksessa opiskelevat tai viimeisen 12 kuukauden sisällä valmistavassa opetuksessa opiskelleet saavat käyttää kolmannen luokan painotetun opetuksen valintakokeessa tulkkia ja seitsemännen luokan painotetun opetuksen valintakokeessa käännohjelmaa.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan mielestä alueellisen segregaaation ehkäisemiseksi painotetun opetuksen verkon kasvattamisen lisäksi huomiota tulee jatkossakin kiinnittää painotetun opetuksen saavutettavuuteen ja viestinnällisiin toimenpiteisiin, joilla tavoitetaan laajempi joukko oppilaita ja huoltajia. Tavoite on, että painotetun opetuksen hakijamäärät kasvavat ja kaikissa kouluissa toteutuu niissä tarjottava painotettu opetus.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta katsoo, että painotetun opetuksen vaikutuksia lasten eriytymiskehitykseen tulee arvioida ja samalla seurata Keravalla yläkoulun oppilaille käyttöön otetun uuden kaikille oppilaille suunnatun painotuspolkumallin kokemuksia.

Käsittely

21.05.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Sini Korpinen: Lisätään kohdan 12 loppuun: "Tavoite on, että painotetun opetuksen hakijamäärät kasvavat ja kaikissa kouluissa toteutuu niissä tarjottava painotettu opetus."

Kannattaja: Veli-Pekka Dufva

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Sini Korpinen vastaehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Petra Malin: Lisätään lausunnon loppuun:

16.09.2024

Asia/12

Kasvatus- ja koulutuslautakunta katsoo, että painotetun opetuksen vaikutuksia lasten eriytymiskehitykseen tulee arvioida ja samalla seurata Keravalla yläkoulun oppilaille käyttöön otetun uuden kaikille oppilaille suunnatun painotuspolkumallin kokemuksia.

Kannattaja: Ozan Yanar

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Petra Malinin vastaehdotuksen yksimielisesti.

14.05.2024 Pöydälle

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Melina Lukkarinen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: +358931035093
melina.lukkarinen(a)hel.fi

13

V 25.9.2024, Valtuutettu Nora Grotenfeltin aloite varhaiskasvatuksen vuosityöaikapilotiksi

Pöydälle 09.09.2024

HEL 2024-002448 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Nora Grotenfelt ja 25 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsinki pilotoi vuosityömallia siitä kiinnostuneiden varhaiskasvatuksessa työskentelevien opettajien, erikoisopettajien ja suomea tai ruotsia toisena kielenä opettavien S2/R2-opettajien kanssa.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön joustavat sekä toiminnan luonteeseen soveltuvat työajat sekä valtuustoaloite vuosityöajasta ovat tärkeitä. Vuosityöajan käyttöönotosta ei kuitenkaan työnantaja voi yksin päättää, vaan työmarkkinaosapuolet Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat (KT) ja Opetusalan Ammattijärjestö (OAJ) neuvottelevat virkaehtosopimukseen liittyvät paikalliset sopimukset. Nykyiset käytössä olevat työajan seurantarjestelmät eivät tue kalenterivuoden pituisen tasoittumisjakson suunnittelua ja seurantaa. Vuosityöaika vaatisi johtamiselta huomattavasti enemmän aikaa seurata työaikoja näin pitkällä ajanjaksolla. Lisäksi opettajien pitkä tasoittumisjakso heikentäisi varhaiskasvatuksen laadukasta tiimityötä eikä näin ollen olisi toiminnan järjestämisen kannalta järkevää. On tärkeää, että nykyistä työaikasuunnittelua toteutetaan ja kehitetään siten, että se vastaa palvelun järjestämisen tarpeita, mutta myös tukee henkilöstön työhyvinvointia ja mahdollisuutta vaikuttaa oman työn ja työajan suunnitteluun.

Aloitevastaus perustuu kasvatus- ja koulutuslautakunnalta saatuun lausuntoon.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 ja 4 momentin mukaan kaupunginhallitus vastaa aloitteeseen, jonka on allekirjoittanut vähintään 25 valtuutettua ja esittää sen kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

16.09.2024

Lisätiedot

Katja Rimpilä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 14.02.2024 Grotenfelt Nora Varhaiskasvatuksen vuosi-
työaikapilotti / Årsarbetstidspilotering inom småbarnspedagogiken

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2024 § 539

HEL 2024-002448 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2024 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Marcus
Rantalan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Katja Rimpilä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 13.08.2024 § 163

HEL 2024-002448 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan
lausunnon Nora Grotenfeltin ja 25 muun allekirjoittaneen valtuustoaloit-
teesta varhaiskasvatuksessa työskentelevien opettajien vuosityömallis-
ta:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää varhaiskasvatuksen henkilöstön joustavia sekä toiminnan luonteeseen soveltuvia työaikoja tärkeinä. Varhaiskasvatuksen työaika perustuu kunnallisen työ- ja virkaehtosopimukseen (kvtes) sekä opettajien virka- ja työehtosopimuksen (ovtes) erityismääräyksiin.

Varhaiskasvatuksessa työvuorosuunnitteluun vaikuttavat palvelun järjestäminen ja yksiköiden toiminnalliset tarpeet, kuten hoidossa olevien lasten läsnäolo. Lisäksi varhaiskasvatuksen opettajien työvuorosuunnitteluun ja työaikoihin vaikuttavat varhaiskasvatuslaista tulevat henkilöstömitoitusta koskevat säädökset, joita työnantajan on noudatettava. Helsingissä käytössä oleva kuuden viikon tasoittumisjakson käyttö työvuorosuunnittelussa on yleisesti kunta-alalla käytetty tapa toteuttaa varhaiskasvatuksen opettajien työaika. Varhaiskasvatuksen yksiköissä kuuden viikon tasoittumisjakso ja työpäivän enimmäismäärä vuorokausilepo huomioiden mahdollistaa henkilöstön näkökulmasta joustavan työaika-suunnittelun. Laadukkaan varhaiskasvatuksen tiimityön kannalta on olennaista, että hoitohenkilöstön ja opettajien työvuorot voidaan suunnitella ja toteuttaa saman pituisen tasoittumisjakson mukaan. Tällä tavalla voidaan myös varmistaa, että koulutettuja varhaiskasvatuksen opettajia on riittävästi läsnä esim. silloin kun, suurin osa lapsista on paikalla tai kesäisin. Kuuden viikon tasoittumisjakso mahdollistaa työntekijöiden työhyvinvointia ja jaksamista sekä toiminnan tarpeita tukevan työajan. Sen sijaan Helsingissä varhaiskasvatuksen kiertävät erityisopettajat ja S2 opettajat voivat hyödyntää heillä käytössä olevan liukuvan yleistyöajan liukuma-aikoja työpäivien ja työviikkojen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Vuosityöajassa työaika voitaisiin tasoittaa 52 viikon aikana, mutta haasteeksi nousisivat esim. ruuhkahuiput ja niistä palautuminen, jos opettajien olisi mahdollista tehdä pitkiä päiviä useampien viikkojen aikana. Vuosityöaika vaatisi analyttistä työvuorojen suunnittelua ja seuranta sen varmistamiseksi, ettei sallittu työaika ylittyisi vuoden aikana ja että kuormitus pysyisi tasaisena. Tämä puolestaan tarkoittaisi päiväkodin johtajien näkökulmasta huomattavasti suurempia investointeja työaikaprosesseihin ajankäytöllisesti, mikä voisi lisätä heidän työn kuormitustaan. Lisäksi opettajien vuosityöaika voisi heikentää laadukasta varhaiskasvatusta, kun opettajaresurssia ei olisi käytettävissä tasausvapaiden aikana.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää valtuustoaloitetta tärkeänä, muttei nykyisellään mahdollisena. Vuosityöajan käyttöön otosta ei työnantaja kuitenkaan voisi yksin päättää, vaan työmarkkinaosapuolet (Kt ja OAJ) neuvottelevat virkaehtosopimukseen liittyvät paikalliset sopimukset. Nykyiset käytössä olevat työajan seurantajärjestelmät eivät tue kalenterivuoden pituisen tasoittumisjakson suunnittelua ja seuranta.

Vuosityöaika vaatisi johtamiselta huomattavasti enemmän aikaa seurata työaikoja näin pitkällä ajanjaksolla. Lisäksi opettajien pitkä tasoittumisjakso heikentäisi varhaiskasvatuksen laadukasta tiimityötä eikä näin ollen olisi toiminnan järjestämisen kannalta järkevää. On tärkeää, että nykyistä työaikasuunnittelua toteutetaan ja kehitetään siten, että se vastaa palvelun järjestämisen tarpeita, mutta myös tukee henkilöstön työhyvinvointia ja mahdollisuutta vaikuttaa oman työn ja työajan suunnitteluun.

Käsittely

13.08.2024 Ehdotuksen mukaan

Vastaehdotus:

Kristian Wahlbeck: Lisätään kohdan 5 loppuun:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pyytää, että kaupunki jatkaisi keskustelua ja asian selvittelyä yhdessä työmarkkinaosapuolten (Kt ja OAJ) kanssa.

Kristian Wahlbeckin vastaehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Päivi Quandt, palvelussuhdepäällikkö, puhelin: 310 86235
paivi.quandt(a)hel.fi

16.09.2024

Asia/14

14

Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

HEL 2024-010980 T 03 00 00

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa seuraavan lausunnon liittyen hallituksen esitysluonnokseen laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lakiluonnos

Kunta saa peruspalvelujen valtionosuutta jokaisesta kunnassa asuvasta lapsesta riippumatta siitä, missä lapsi käy koulua. Kotikuntakorvausjärjestelmä on puolestaan peruspalvelujen valtionosuutta täydentävä järjestelmä, joka aktivoituu niissä tapauksissa, joissa lapsi käy koulua muualla kuin kotikuntansa järjestämässä opetuksessa. Molempia koskee laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (618/2021).

Jos oppilas on kotikuntansa järjestämässä opetuksessa, kunta saa lapsesta peruspalvelujen valtionosuutta ja kotikuntakorvauksia ei makseta suuntaan eikä toiseen. Lapsesta maksettava valtionosuus muodostuu pääasiassa ikäryhmittäisen perushinnan mukaan (mainitun lain 2–6 luvut).

Jos oppilas on muussa kuin kotikuntansa järjestämässä opetuksessa, kotikuntakorvausjärjestelmä aktivoituu. Oppilaan kotikunta saa edelleen peruspalvelujen valtionosuuden, mutta kunta maksaa kotikuntakorvauksen perusosan muulle opetuksen järjestäjälle.

Kotikuntakorvausta on porrastettu yksityisten opetuksen järjestäjien, valtion koulujen sekä harjoittelukoulujen osalta peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n 5 momentin mukaan siten, että muille opetuksen järjestäjille kuin kunnille kotikuntakorvauksena maksetaan 94 prosenttia mainittujen kertoimien mukaisesti määräytyvästä korvauksesta. Prosentti on ollut voimassa vuoden 2015 uudistuksesta alkaen. Edeltävä, vuosina 2010–2014 sovellettu rahoitustaso oli 90 prosenttia. Säännös on perustunut siihen, että lainsäädännön mukaan kunnilla on laajempi opetuksen järjestämisvelvollisuus ja siihen liittyvät tehtävät kuin yksityisellä opetuksen järjestäjällä.

Esityksen mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n 5 momentin mukaista säännöstä, jonka mukaan muu opetuksen järjestäjä kuin kunta saa 94 prosenttia 1–4 momentissa tarkoite-

tuista kotikuntakorvauksista, muutettaisiin siten, että prosenttiosuus nostetaan yksityisten koulujen osalta 100 prosenttiin. Valtion koulut ja yliopistojen harjoittelukoulut saisivat edelleen 94 prosentin kotikuntakorvauksen.

Perusopetuslain 17 §:n 5 momenttia muutettaisiin vastaavasti siten, että jos valtion koulu tai yliopiston harjoittelukoulu ei järjestä 1 momentissa tarkoitettua tukea, päätöksen oppilaalle järjestettävästä erityisestä tuesta tekee opetuksen järjestäjän esityksestä oppilaan asuinkunta. Eduskuntakäsittelyn yhteydessä huomioidaan perusopetuslakiin toisella esityksellä esitettävä tuen sääntelyn uudistus.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 44 §:n 2 momenttia muutettaisiin siten, että pykälässä tarkoitettu yksityisten perusopetuksen järjestäjien harkinnanvarainen avustus kompensoisi jatkossa tarkemmin nimenomaan valtionosuusjärjestelmän muutosten vaikutuksia

Esitys toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmakirjausta, jonka mukaan yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvaus nostetaan 100 prosenttiin ja yhdenmukaistetaan järjestäjien velvollisuudet.

Lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2025.

Yleistä

Helsingissä on yksityisiä perusopetusta järjestäviä koulutuksen järjestäjiä yhteensä 21, joista 11 koulutuksen järjestäjällä on oma oppilaaksiottoalue. Kahdella yliopiston harjoittelukouluilla on myös omat oppilaaksiottoalueet. Lisäksi kaupungissa toimii 4 valtion ylläpitämää koulua. Yksityisissä, valtion ja yliopiston kouluissa opiskelee noin 10 000 peruskoululaista ja kaupungin kouluissa noin 48 000 peruskoululaista.

Kotikuntakorvauksen prosenttiosuuden korottamisesta

Hallituksen esitys yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvauksen prosenttiosuuden korottaminen 100 prosenttiin nykyisestä 94 prosentista kasvattaa kuntien kotikuntakorvausmenoja. Helsingin kaupungin menoja uudistuksen arvioidaan kasvattavan arviolta 3,5-4 milj. euroa vuodessa.

Kotikuntakorvauksen prosenttiosuuden korottaminen tulee korvata kunnille täysimääräisesti. Yksityisten opetuksen järjestäjien rooli perusopetuksessa vaihtelee merkittävästi kunnittain. Valtaosassa Suomen kunnista kunta vastaa koko perusopetuksesta. Helsingissä yksityisten opetuksen järjestäjien osuus perusopetuksessa on poikkeuksellisen suuri, n. 17 %. Näin ollen korvaaminen kunnille tulee toteuttaa siten, et-

tä korvauksen kohtaanto toteutuu kunnille siinä suhteessa paljonko kussakin kunnassa on yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvauksen piirissä olevia koululaisia. Kustannusten kasvua kunnille ei tule korvata peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta siten, että korvaus toteutetaan 6-vuotiaiden, 7–12-vuotiaiden ja 13–15-vuotiaiden laskennallisten kustannusten suhteessa. Korvaus kunnille tulee siis toteuttaa siten, että korvauksen kohtaanto osuu niille kunnille, joille uusia kustannuksia muodostuu. Edellä kuvattu korvauksen malli tulee sisällyttää meneillään olevaan valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistukseen, jota valmistellaan valtiovarainministeriössä, johon liittyvä lausuntokierros on tarkoitus toteuttaa syksyllä 2024 ja jonka Eduskuntakäsittelyn on tarkoitus olla keväällä 2025.

Yksityisten opetuksen järjestäjien pienempi kotikuntakorvaus on perustunut siihen, että lainsäädännön mukaan kunnilla on laajempi opetuksen järjestämisvelvollisuus ja siihen liittyvät tehtävät kuin yksityisellä opetuksen järjestäjällä. Nyt esitetyistä muutoksista huolimatta tämä tulee edelleen säilymään.

Lakiehdotuksen mukaan järjestämisvelvollisuuksia yhtenäistettäisiin vain erityisen tuen osalta. Sen sijaan esimerkiksi oppilaaksiottoon, opetuskieliin, opetusmaksuihin ja varautumisvelvollisuuteen liittyvät säännökset ja käytännöt ovat katsottu periaatteellisesti niin erilaisiksi kunnallisten ja ei-kunnallisten opetuksen järjestäjien kesken, että näiden säännösten yhdenmukaistamista ei esitetä, vaikka rahoitus esitetään nostettavaksi samalle tasolle. Näin ollen lakimuutos ei kumoaisi täysin alkuperäistä perustetta yksityisten koulujen pienemmälle rahoitukselle. Kunnalla pysyy edelleen velvollisuus järjestää kaikille oppilaille soveltuvaa esi- ja perusopetusta, eikä kunta voi kokonaisvastuussa olevana sulkea millään perusteella ketään pois.

Erityisesti esitysluonnoksen vaikutusarvioita tulisi laajentaa huomioimaan paremmin perusopetuksen järjestämisvastuussa viime kädessä olevien kuntien näkökulman

Erityisen tuen järjestämisen laajentamisesta

Helsingin kaupunki pitää hyvänä ja kannatettavana, että jatkossa yksityisillä perusopetuksen järjestäjillä olisi lakisääteinen velvollisuus järjestää perusopetuslain mukaista erityistä tukea. Kyseinen järjestämisvelvollisuus tulisi kuitenkin laajentaa kaikkiin perusopetuksen järjestäjiin niin valtion kuin yliopistolain mukaisesti harjoittelukouluihin. Opettajankoulutuksessa opiskelevien tulee pystyä harjoittelukouluissa harjoitteluun myös erityisen tuen oppilaiden opettamista ja näin saada valmiuksia jo opiskeluaikana koulujen heterogeeniseen oppilasainekseen.

Ongelmana pysyy edelleen se, että muutos ei varmista erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tasaista sijoittumista kunnan alueella sijaitseviin eri kouluihin ml. pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaat. Yksityisillä opetuksen järjestäjillä on mahdollisuus käyttää omia valintaperusteita tai -koetta ja heillä voi olla myös järjestämisluvassa todettu enimmäisoppilasmäärä, joka rajaa oppilaaksiottoa.

Oppilaaksiottoon ja muuhun koulutuksen järjestäjään liittyvistä velvoitteista ja mahdollisista ratkaisuista

Erityisesti oppilaaksiottovelvoitteita tulisi yhdenmukaistaa kuntien ja yksityisten koulujen välillä. Jos vain kunnille jää velvoite järjestää perusopetuslain 4 § mukaisesti kaikille sen alueella oleville oppivelvollisuuskäisille perusopetus eikä mitään ohjausmahdollisuutta vaikuttaa yksityisten koulujen oppilaaksiottoon, esitetyn rahoitusmuutoksen perusteet eivät toteudu. Tämä voi vaikuttaa myös oppilaan oikeuteen käydä lähikoulua.

Kuntien vastuulle jää useita muitakin tehtäviä, joita ei yksityisen koulutuksen järjestäjän tarvitse hoitaa. Suurimpia asiakokonaisuuksia ovat valmistava opetus (Helsingissä noin 800 oppilasta/vuosi), kotiopetus (Helsingissä vajaat 200/ vuosi). Lisäksi Helsinki hoitaa kaikkien kaupungissa sijaitsevien peruskoulujen aamu- ja iltapäivätoiminnan (laskennallinen valtionosuus ei kata varsinkaan oppimisen tukea saavien oppilaiden kustannuksia) ja joustavan perusopetuksen toiminnan.

Kuten esitysluonnoksessakin todetaan valvonta yksityisten opetuksen järjestäjien osalta tapahtuu pääsääntöisesti oppilaiden huoltajien tekemien kanteluiden muodossa aluehallintovirastoon. Kunnan alueella eri kouluissa olevien oppilaiden yhdenvertaista kohtelua esim. oppilaaksioton tai tuen saamisen osalta on siten vaikea arvioida ja varmistaa. Yksi ratkaisu voisi olla varhaiskasvatuksen malli eli kunnalle annettaisiin esim. oppilaaksioton osalta valvontavelvollisuutta kunnan alueella toimiville yksityisille koulutuksen järjestäjille.

Kunnan tulisi voida vaikuttaa siihen, miten yksityiset ja varsinkin Helsingin lähikouluina kouluverkossa toimivat lähikoulut (niin kunnalliset, kuin yksityiset) ottavat kouluunsa oppilaita, myös silloin, kun heillä on erityisiä tarpeita, varsinkin, jos valtionosuus kasvaa 100%:iin. Tarve korostuu Helsingin kaupungin tyyppisten kuntien kohdalla, joissa yksityisten opetuksen järjestäjien opetuksen piirissä olevien oppilaiden osuus on huomattava.

Ratkaisuna tähän voisi olla edellä todetun valvontavelvollisuuden lisäksi, että yksityinen opetuksen järjestäjä edellytetään tekemään kunnan kanssa sopimus, jossa määritellään oppilaaksiotto ja se pitää sisällään myös oppilaat, joilla oppimisen tuen tarpeita. Edelleen yksityisten ope-

tuksen järjestäjien järjestämislupia voisi yhdenmukaistaa siten, että niihin laitetaan yleisopetuksessa opiskelevien enimmäisoppilasmäärät vuosiluokittain siten, että tuen tarvitsijat eivät jää tämän ulkopuolelle.

Helsingissä on 11 yksityistä koulua, joilla oma oppilaaksiottoalue ja joiden kanssa kaupungilla on sopimus. Näillä kouluilla on jo nyt oppilaina erityisen tuen oppilaita, joten näille kouluille 100% kotikuntakorvaus olisi enemmän perusteltua kuin muille yksityisen koulutuksen järjestäjälle, joilla ei ole omaa oppilaaksiottoaluetta ja jotka valitsevat oppilaansa omien oppilaaksiottokriteerien perusteella. Näitä ovat mm. Helsingin Suomalainen Yhteiskoulu, Englantilainen koulu ja Helsingin Saksalainen koulu. Varsinkin näillä kouluilla järjestämisvelvollisuuksien yhtenäistäminen erityisen tuen osalta ei todennäköisesti tule toteutumaan. Siltä osin velvoitteet eivät näillä kouluilla lisäänty vastaavasti ja siksi näiden koulujen osalta 100 %:lle kotikuntakorvaukselle nähdä samalaista perustetta.

Seuranta

Esitetyn lakimuutoksen vaikutus on suurin Helsingissä. Esityksellä arvioidaan olevan positiivisia vaikutuksia yksityisissä kouluissa opiskeleviin oppilaisiin, sillä heille olisi jatkossa taattu myös erityisen tuen ja siihen sisältyvien tukitoimien saaminen, mukaan lukien erityisopettajan ja erityisluokanopettajan antama opetus. Myös perheiltä mahdollisesti perittävien koulumaksujen määrä voi vähentyä valtiolta saadun rahoituksen nousun myötä. Esityksen arvioidaan ajan kuluessa kasvattavan yksityisissä kouluissa opiskelevien erityistä tukea saavien oppilaiden määriä maltillisesti.

Edellä kirjattujen perustelujen toteutumisen seuranta tulisi tehdä hallituskauden lopulla ja arvioida uudistuksen vaikuttavuutta lapsen edun näkökulmasta.

Esittelijän perustelut

Lausuntoyntö

Hallituksen esitys on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa. Hallituksen esityksen luonnoksesta on pyydetty lausunnot keskeisiltä ministeriöiltä, viranomaisilta ja muilta sidosryhmiltä, kuten yksityisiltä kouluilta. Lisäksi lausuntoja on pyydetty eräiltä kaupungeilta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt Helsingin kaupungilta lausuntoa asiassa. Määräaika virallisessa lausuntopalvelussa lausunnon antamiselle on 13.9.2024, mutta Helsingin kaupunki on saanut ministeriöstä lisäaikaa lausunnon antamiselle 20.9.2024 asti.

16.09.2024

Asia/14

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Satu Järvenkallas, toimialajohtaja, puhelin: 310 86200
satu.jarvenkallas(a)hel.fi
Ari Hietämäki, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 36567
ari.hietamaki(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö

15

Lausunto Tilastokeskukselle ja Luonnonvarakeskukselle tilastotuotannon muutoksista

HEL 2024-011513 T 00 01 06

Lausuntoehdotus

Tilastokeskus ja Luonnonvarakeskus ovat pyytäneet Helsingin kaupungilta lausunnon (TK/2330/00-07/2024 ja LUKE/2820/07 00 02 00/2024) Tilastotuotannon muutokset -muistioon, jossa on kuvattu suunniteltuja muutoksia budjettirahoitteiseen tilastotuotantoon. Helsingin kaupunginhallitus antaa muistioon seuraavan lausunnon.

Yleiset kommentit muistioon ja sen vaikutuksiin

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa (20.6.2023) Vahva ja välittävä Suomi todetaan, että ”Tilastokeskuksen resursseja pyritään vahvistamaan, jotta yhteiskunnalliset tietovarannot saadaan aiempaa nopeammin päätöksenteon ja tutkimuksen käyttöön”. Tämä kirjaus on ristiriidassa käsillä olevassa lausuntopyynnössä mainitun kirjauksen ”Samaan aikaan velvoitteiden kasvaessa tilastotoimen resurssit supistuvat” ja Tilastotuotannon muutokset -muistiossa esitettyjen muutosehdotusten kanssa.

Tilasto- ja tutkimustiedolla on keskeinen rooli kaupungin johtamisessa. Laadukkaalla tiedolla, yhteen toimivalla datalla ja siihen nojaavalla analytiikalla ennakoidaan asiakastarpeita, toimitaan vaikuttavammin ja parannetaan kaupungin päätösten ja toimien vaikuttavuutta sekä tuottavuutta. Helsinki hyödyntää toiminnassaan tilastoviranomaisten tuottamia aineistoja laajasti. Lisäksi Helsingin kaupunki toimii tilastoviranomaisten kumppanina useissa kehittämishankkeissa ja myös rahoittaa näitä hankkeita sekä hankkii käyttöönsä tilastoviranomaisten maksullisia aineistoja. Kehitys, jossa yhteiskunnan toiminnassa ja kehittämisessä tarvittavien tilastojen tuotantonojaa yhä enemmän erillisrahoitukseen lisää kuntien kustannuksia eikä edesauta Helsingin pyrkimyksiä parantaa tietoon ja tutkimukseen perustuvaa päätöksentekoa ja päätöksiin liittyvien vaikutusten arviointia.

Lisäksi tilastojen tietosisältöjen karsiminen ja julkaisuaikataulujen harventaminen eivät tue tavoitteena olevaa tiedolla johtamisen kehittämistä eivätkä ajantasaiseen tilannekuvaan perustuvaa johtamista ja päätöksentekoa.

Digitalisaatiokehitys tuo jatkuvasti mukanaan uusia ja aiempaa tehokkaampia mahdollisuuksia myös tilastotuotantoon. Onkin hyvä, että Ti-

lastokeskus ja Luonnonvarakeskus ovat käyneet läpi mahdollisuuksia kehittää toimintatapoja ja kasvattaa tilastotuotannon automaatiota ja myös löytäneet kehittämiskohteita, joiden avulla voidaan kattaa merkittävä osa säästötarpeesta. Myös tilastotuotteiden karsiminen ja yhdistäminen on yleisellä tasolla järkevää, mikäli vastaavat tiedot löytyvät toisista lähteistä ja ovat siten joka tapauksessa käytettävissä, mikäli tilastojen relevanssi on jäänyt vähäiseksi yhteiskunnan muuttuessa tai mikäli tilaston hyödyntäminen laatu- tai luotettavuussyistä jää vähäiseksi. Sen sijaan laadukkaiden ja sidosryhmien toiminnassaan tarvitsemien tilastojen karsimista, niiden tietosisällön ja julkaisu- tai heikentämistä tai niiden rahoituksen siirtämistä sidosryhmille Helsinki ei voi hyväksyä.

Helsingin kaupunki toteaa lisäksi, että kehittämällä tilastoviranomaisten ja kaupunkien välille uudenlaisia nykyistä pidemmälle meneviä ja kansallisten tietovarantojen hyödyntämisen tehokkaammin mahdollistavia yhteistyömalleja voidaan lisätä paitsi kansallisista tietovarannoista saatavia hyötyjä myös julkishallinnon tuottavuutta kokonaisuutena.

Kommentit aihealueeseen 1. Talous ja globalisaatio tilastojen muutoksiin

Kansantalouden tilaa ja kehitystä kuvaavat tilastot, erityisesti kansantalouden tuottavuusmittarit sekä veroja ja veroluonteisia maksuja kuvaavat tilastot, ovat Helsingin kannalta tärkeitä. Niihin suunnitellut heikennykset ovat valitettavia, mutta eivät aiheuta merkittävää haittaa toiminnalle, mikäli erityisesti kansantalouden tuottavuusmittareiden ja veroja ja veroluonteisia maksuja kuvaavien tietojen julkaiseminen turvataan kerran vuodessa osana vuositilinpidon tietoja.

Yritystilastot ovat Helsingin kannalta erittäin tärkeitä ja niihin suunnitellut heikennykset aiheuttaisivat merkittävää haittaa toiminnalle. Yrityskentässä tapahtuvat muutokset vaikuttavat paitsi kuntien verotuloihin myös esimerkiksi työllisyystilanteeseen ja sitä kautta laajasti muihin kuntapalveluihin. Muutokset tapahtuvat usein nopeasti, minkä vuoksi muutoksia tulisi voida seurata jopa nykyistä neljännesvuosittaista seuranta ajantasaisemmin, esimerkiksi kuukausittain julkaistavien tilastojen pohjalta. Vuosittain julkaistuna ajantasainen seuranta ja nopeisiin muutoksiin reagointi ei ole mahdollista. Lisäksi Tilastotuotannon muutokset -muistiosta ei käy tarkemmin ilmi, millaisia muutoksia aloittaneet ja lopettaneet yritykset -tilaston julkaiseminen ”nykyistä karkeammalla tietotasolla” tarkoittaa käytännössä. Aluetiedon osalta tiedot tulee julkaista vähintään kuntatasoisina.

Julkisten menojen hintaindeksiin suunnitellut heikennykset ovat valitettavia, mutta erityisesti on varmistettava, että kuntien peruspalveluiden hintaindeksi tuotetaan myös jatkossa.

Maarakennuskustannusindeksiä käytetään aktiivisesti Helsingin kaupungin infrarakentamisen ja yleisten alueiden kunnossapidon urakkasopimuksissa. Urakkasopimukset sidotaan indekseihin. Lisäksi maarakennusindeksin alaindeksejä käytetään pitkien urakkasopimusten ja hankepäätösten indeksisidonnaisuuksien määrittämiseen sekä suunnitelmien kustannusarvioiden vertaamiseen urakkahintoihin. Helsingin kaupunki tilaa infrarakentamista yli 400 miljoonalla ja yleisten alueiden kunnossapitoa n. 100 miljoonalla eurolla. Vastaavia tietoja ei ole saatavilla muualta, joten Helsingin kaupunki pitää erittäin tärkeänä, että maarakennuskustannusindeksiä ja sen alaindeksejä ei lakkauteta, vaan niitä ylläpidetään myös jatkossa.

Kommentit aihealueeseen 3. Yhteiskunta ja yhdenvertaisuus tilastojen muutoksiin

Tilastokeskuksen tuottamat väestö- ja yhteiskuntatilastot ovat Helsingin kaupungin toiminnan kannalta erittäin tärkeitä ja niitä hyödynnetään laasti. On hyvä, että muistiossa esitetyt lakkautukset ja supistukset eivät kohdistu näihin tilastoihin.

Kuntasektorin/paikallishallinnon, valtion ja yksityisen sektorin palkkatilastoja ovat tärkeitä ja kaupungin toiminnassa hyödynnettyjä tietoja. Näihin tilastoihin suunnitelluilla muutoksilla ei ole kuitenkaan merkittäviä vaikutuksia Helsingin kaupungin toimintaan, mikäli vastaavat tiedot on jatkossa saatavilla palkkarakennetilastosta yhteneväisillä käsitteillä. On kannatettavaa, että erillisistä tiedonkeruista luovutaan ja tilasto tuotetaan jatkossa tulorekisterin tietojen pohjalta.

Työolotilaston lakkauttamisella ei ole merkittäviä vaikutuksia Helsingin kaupungin toimintaan vaikkakin tilasto antaa hyödyllistä taustatietoa työolojen kehityksestä Suomessa pitkällä aikavälillä. Tietoa työoloista ja niiden kehityksestä saadaan kuitenkin myös muista lähteistä. Lisäksi tilasto julkaistaan harvoin ja koko Suomen tasolla, jolloin tilasto ei anna riittävän tarkkaa ja ajantasaista tilannekuvaa Helsingin tilanteesta.

Koulutusta ja tutkimusta koskeva tilastokokonaisuus on Helsingin kaupungille erittäin tärkeä väestön koulutustason, alueen koulutussektorin sekä koulutuksesta valmistuneiden sijoittumisen seurannan ja kansallisen vertailutiedon saamisen kannalta. On siis hyvä, ettei muistiossa esitetyt lakkautukset ja supistukset eivät kohdistu näihin tilastoihin.

Kulttuuritilaston lakkauttaminen olisi valitettavaa, sillä tilastokokonaisuus kokoaa yhteen hyödyllistä tietoa laajalta kulttuuritoiminnan alueelta. Tilaston lakkauttamisella ei olisi kuitenkaan merkittäviä vaikutuksia Helsingin kaupungin toimintaan, sillä kaupungin toiminnan kannalta keskeisiä tietoja on saatavilla muiden tiedontuottajien ylläpitämistä lähteistä ja kaupungin omista järjestelmistä. Helsingin kaupunki kerää myös itse säännöllisesti tietoa kulttuurin kuluttamisesta. Kulttuuritilaston

tiedot ovat pääosin valtakunnallisia ja lisäksi yksittäisiin tilastotietoihin liittyy tunnistettuja puutteellisuuksia, jolloin tilaston alueellinen tarkkuus ja tilaston laatu eivät riitä ajantasaisen tilannekuvan muodostamiseen Helsingin osalta.

Joukkoviestintätilaston lakkauttamisella ei olisi merkittäviä vaikutuksia Helsingin kaupungin toimintaan.

Vapaa-ajan osallistuminen -tilaston lakkautus olisi valitettavaa, mutta sillä ei olisi merkittäviä vaikutuksia Helsingin kaupungin toimintaan. Helsingin kaupunki kerää itse säännöllisesti tietoa helsinkiläisten harrastustoimintaan osallistumisesta. Vapaa-ajan osallistuminen -vuositilaston tietoja on tuotettu noin 10 vuoden välein, mikä on liian harva julkaisuväli riittävän ajantasaisen tilannekuvan muodostamiseen Helsingin osalta.

Terveysteen ja sosiaaliturvaan liittyvät tilastot ovat Helsingin kannalta erittäin tärkeitä ja laajasti käytettyjä. On hyvä, että muistiossa esitetyt lakkautukset ja supistukset eivät kohdistu näihin tilastoihin.

4. Kestävä kehitys ja ympäristö tilastojen muutoksiin

Energian hinnat tilastoon liittyvät muutokset olisivat valitettavia, sillä toteutuessaan ne heikentäisivät mahdollisuuksia ajantasaisen tilannekuvan muodostamiseen. Julkaisutiheyden muutos heikentäisi tilaston hyödyntämismahdollisuuksia merkittävästi.

Ympäristöön ja luontoon liittyvät kysymykset ovat erittäin tärkeitä myös Helsingin kaupungin kannalta. On hyvä, että muistiossa esitetyt lakkautukset ja supistukset eivät kohdistu näihin tilastoihin. Sen sijaan Helsingin kaupungin kannalta on tärkeää, että ympäristötilastoja kehitetään edelleen ja tietoja julkaistaan jatkossa myös kuntatasoisesti.

Maa-, metsä ja kalatalouden tilastoihin suunnitelluilla muutoksilla ei ole merkittäviä vaikutuksia Helsingin kaupungin toimintaan.

Liikenteen ja matkailun tilastoihin suunnitelluilla muutoksilla ei ole merkittäviä vaikutuksia Helsingin kaupungin toimintaan. Tilastot, joihin muutoksia on suunniteltu, ovat edelleen käyttökelpoisia, vaikka ne julkaistaisiin jatkossa neljännesvuosittain.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Ari Jaakola, tilasto- ja tietopalvelupäällikkö, puhelin: 310 43608
ari.jaakola(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

16

Määrärahan myöntäminen Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus -hankkeelle vuonna 2024

HEL 2024-004214 T 02 02 02

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää myöntää vuodelle 2024 talousarviokohdalta 1 30 01 Kaupunginhallituksen käyttövarat Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus -hankkeelle 1 625 600 euroa, josta:

- 1 342 400 euroa kaupunginkanslian henkilöstöosaston Digitaalinen HR -yksikön käytettäväksi
- 75 600 euroa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan käytettäväksi
- 66 600 euroa kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan käytettäväksi
- 119 400 euroa kaupunkiympäristön toimialan käytettäväksi
- 21 600 euroa kaupunginkanslian käytettäväksi.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslian henkilöstöosasto käynnistää vuoden 2024 keväällä Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus -hankkeen, jonka tavoitteena on yksinkertaistaa ja standardisoida henkilöstöjohtamisen prosesseja vaiheittain sekä uudistaa henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä vuosien 2024–2028 aikana. Samalla vakautetaan ja varmistetaan tämänhetkistä järjestelmä- ja prosessiympäristöä sekä varmistetaan häiriötön palkanmaksu. Strategisena tavoitteena on vahvistaa Helsingin työnantajakuvaa ja työntekijäkokemusta sekä helpottaa henkilöstön saatavuuteen liittyviä haasteita.

Henkilöstöjohtamisen kokonaisuudistus -hankkeessa uudistetaan henkilöstöjohtamisen digitaalinen alusta eli kokonaisjärjestelmä. Hankkeen HR-järjestelmän ja käyttöönottopartnerin kilpailutukset, sekä muu valmistelu toteutetaan vuoden 2024 aikana. Käynnistysvaiheen tehtäviä ovat mm. muutosjohtamistoimenpiteiden ja viestinnän suunnittelu sekä toimenpiteiden käynnistys, työsuhteen perusprosessien vaiheittainen suunnittelu, ICT-kokonaisarkkitehtuurin, liittymien ja tietovirtojen nykytilan kuvaus ja jatkokehityksen suunnittelu, Sarastia-liittymän rakentaminen, datan tietosisältöjen ja laadun määrittely ja raportointitarpeiden keuruu ja kuvaus, palkkaprosessien ja palvelumallien suunnittelu, teknologian ja käyttöönottoympäristön kilpailutuksen valmistelu ja toteuttaminen sekä palkanmaksun oikeellisuuden varmistaminen, mahdollisten virhetilanteiden ennakoiva tunnistus ja virhelähteiden korjaus.

Uusi HR-järjestelmä ja uusitut prosessit on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2026 alkukuukausina. Ensimmäisessä vaiheessa järjestelmällä hoidetaan palvelussuhteen perusprosessit, jotka tällä hetkellä tehdään Sarastia-järjestelmässä. Hanke muuttaa Sarastia-järjestelmän roolin palkkamoottoriksi.

Vuosien 2026–2028 aikana uusitun HR-järjestelmän käyttöä laajennetaan ja sen toiminnallisuuksiin lisätään henkilöstösuunnittelu, rekrytointi, perehdytys, oppiminen, onnistumisen johtaminen, osaamisen ja potentiaalin johtaminen sekä palkitseminen.

Vuoden 2024 määrärahan kohdennus

Määräraha kohdennetaan vuoden 2024 aikana hankkeen resursointiin, joka muodostuu toimialojen, liikelaitosten ja kaupunginkanslian henkilöstöosaston projektihenkilöistä, joilla varmistetaan suunnittelun käyttäjälähtöisyys sekä määrällisesti ja laadullisesti riittävät resurssit hankkeen onnistumista varmistamaan. Määräraha pitää sisällään myös palvelunostoa.

Projektinumero ja kulujen kirjaus

Kulut kirjataan projektinumerolle 1040201092.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Petri Lumijärvi, henkilöstöjohtaja, puhelin: 09 310 22418
petri.lumijarvi(a)hel.fi
Tarja Kaipio, yksikön päällikkö, puhelin: 09 310 76795
tarja.kaipio(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Tiedoksi

Kaupunginkanslia, henkilöstöosasto

16.09.2024

Asia/17

17

Herttoniemen metroaseman kunnostamisen hankesuunnitelma

Pöydälle 09.09.2024

HEL 2024-007788 T 10 06 00

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy Herttoniemen metroaseman kunnostamisen hankesuunnitelman siten, että hankkeen arvonlisäveroton enimmäishinta yhteensä sisältäen suunnittelun, rakennustyöt sekä hankintojen aikaiset lisä- ja muutostyöt on 6 000 000 euroa kustannustasossa huhtikuu 2024.

Esittelijän perustelut

Herttoniemen metroaseman kunnostamisella parannetaan aseman toimintavarmuutta ja viihtyisyyttä.

Hankkeen strategiasidonnaisuus

Helsingin kaupunkistrategiassa 2021–2025 todetaan, että älykkäät liikenne- ja ratkaisut ovat sujuvan arjen perusta, tiivistyvän kaupungin liikennejärjestelmän riittävä kapasiteetti ja toimivuus varmistetaan suunnitelmalla kaikki kulkumuodot ja huomioimalla niiden kytkeytyminen toisiinsa. Kaupunkistrategian mukaan alueiden tasapainoista kehitystä edistetään mm. panostamalla kaupunkiudistusalueisiin ja kaupunkiympäristön viihtyisyyteen. Julkisen tilan ja julkisten rakennusten investointeja käytetään keinona lisätä hyvinvointia ja houkuttelevuutta. Päätösehdotus on strategian mukainen ja se tukee strategian tavoitteita.

Hankkeen lähtökohdat

Herttoniemen metroasema on otettu käyttöön 1982 yhtenä Helsingin metrojärjestelmän alkuperäisistä asemista. Asema ja sen yhteydessä sijaitseva bussiterminaali ovat yleisilmeeltään vanhentuneet, huonokuntoiset ja epäsiistit. Aseman teknisten järjestelmien kunnostaminen ja kaupunkikuvallisen ilmeen uudistaminen on tarpeen.

Asemaa käyttää päivittäin noin 35 000 matkustajaa.

Herttoniemen metroaseman ja viereisen K-Supermarket Hertan kortteleita on pyritty viime vuosikymmenien aikana kehittämään useaan kertaan.

Vuonna 2008 alueesta järjestettiin suunnittelukilpailu, jossa metroaseman ja bussiterminaalin yläpuolelle suunniteltiin asuntojen ja liiketilojen lisäksi kaupungin palvelukeskusta mm. sosiaali- ja terveystoimen ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan palveluita varten. K-Supermarket Hertan kortteliin suunniteltiin päivittäistavarakaupan laajennuksen lisäksi asuinkerrostaloja ja 19-kerroksista toimisto- ja hotellitornia.

Kaupungin palvelutilahanketta ei toteutettu tämän suunnitelman pohjalta, vaan toiminnot sijoitettiin Hertsin lähipalvelukeskukseen ja Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskukseen. K-Supermarket Hertan laajennus ja HKL:n valvomorakennus on toteutettu.

HKL ja kaupunkiympäristön toimiala järjestivät vuonna 2019 tarjouskilpailun, jonka tarkoituksena oli valita kilpailullisen neuvottelumenettelyn kautta toteuttaja kokonaisuudelle, joka käsitti Herttoniemen metroaseman uudistamisen, bussiterminaalin rakentamisen sekä terminaalialueelle kaavoitettavien asuin- ja toimitilarakennusten toteuttamisen.

Kilpailutuksen kautta saatiin hankkeelle yksi toteuttaja. Vuonna 2023 menettelyyn valittu ryhmittymä ilmoitti, ettei tule jättämään lopullista hintatarjousta ja osapuolet totesivat, ettei hankintamenettelyn jatkamiselle ollut mm. muuttuneen kiinteistömarkkinatilanteen vuoksi edellytyksiä. HKL:n johtokunta ja kaupunkiympäristön toimialan maankäyttöjohtaja päättivät siten keskeyttää tämän hankintamenettelyn.

Kaupunkiympäristön toimialan ja HKL:n tämänhetkisen arvion mukaan metroaseman ympäristön laajemman kehittämishankkeen toteuttaminen voisi olla mahdollista aikaisintaan 2030-luvun alkupuolella. Arvioon sisältyy merkittäviä epävarmuuksia mm. kiinteistömarkkinatilanteen kehittymisen vuoksi.

Vuonna 2022 HKL:n johtokunta hyväksyi Herttoniemen metroaseman läntisen sisäänkäynnin peruskorjauksen. Korjauksessa vaihdettiin sisäänkäyntirakennuksen lasit, maalattiin pinnat ja tehtiin tarvittavia LVI-järjestelmien päivityksiä. Lisäksi sisäänkäynnin yhteyteen rakennettiin uusi kiinteä porrasyhteys. Sisäänkäyntirakennuksen hissi tullaan uusimaan vuoden 2024 aikana.

Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on kunnostaa asemaa siten, että aseman teknisten järjestelmien toimintavarmuus ja asemaympäristön viihtyisyys voidaan taata vähintään noin kymmenen vuoden ajaksi. Hankkeen suunnittelun tukena on käytetty alkuvuodesta 2024 tehdyn käyttäjäkyselyn tuloksia.

Kunnostushanke on suunniteltu siten, että hankkeessa tehtävät toimenpiteet ovat mahdollisimman kustannustehokkaita ottaen huomioon aseman välittömät korjaustarpeet ja tavoitteet aseman viihtyisyyden, toiminnallisuuden ja turvallisuuden parantamiseksi sekä myös tulevaisuudessa mahdollisesti toteutettava laajempi aseman alueen kehityshanke.

Vaihtoehtoina valitulle toteutustavalle olisivat aseman täysi peruskorjaus tai kunnostustoimien siirtäminen tulevaisuuden kehityshankkeessa toteutettavaksi.

Tavoitteena on yhä alueen laajemman kehityshankkeen toteuttaminen. Tällöin nykyisen aseman täysi peruskorjaus nyt kuluttaisi huomattavia resursseja ratkaisuihin, joiden elinkaari jäisi lyhyeksi tai rajoittaisi tulevaisuuden kehityshankkeen mahdollisuuksia asema-alueen kehittämiseen tai aiheuttaisi sille kustannusnousupaineita.

Kunnostustoimien edelleen siirtäminen aiheuttaisi kohonneen riskin metroaseman toiminnalle, sillä tarvittavia korjauksia on jo viivästetty, koska tavoitteena on ollut korvausinvestointien toteuttaminen aiemmin suunniteltujen kehityshankkeiden yhteydessä.

Kumpikaan näistä vaihtoehdoista ei ole kokonaistaloudellisesti järkevä tai kaupungin tavoitteiden mukainen. Vuoden 2024 talousarviota laadittaessa hankkeeseen alustavasti varattuja määrärahoja päädyttiin talousarvioneuvotteluissa aikaistamaan ja hankkeen toteutusta pyydettiin kiirehtimään.

Hankkeen toteuttaminen esitetyssä laajuudessa on tarkoituksenmukaista, sillä edellä mainitun mukaisesti Herttoniemen metroaseman itäinen sisäänkäynti on ikääntynyt eikä vastaa palvelutasoltaan tai toimivuudeltaan nykypäivän vaatimuksia.

Hankkeen sisältö ja toteuttaminen

Hankkeessa uusitaan itäisen lippuhallin ja huoltorakennuksen vesikatteet sekä paikataan pihakannen vuotokohdat. Bussikatosten teräsosat maalataan ja katteet pestään. Ulkoalueiden betoniset istutuslaatikot puretaan ja paikalle tuodaan liikuteltavia ruukkuja kasveineen. Ulkoalueiden valaistusta lisätään. Metroaseman lippuhallin yleisilmettä parannetaan vaihtamalla lippuhallin julkisivulasit ja korvaamalla nykyiset verkoseinämät metsäaiheisilla ratkaisuilla sekä nykyisten pintojen maalaamisella ja kunnostamisella. Lisäksi lippuhallin valaistusta parannetaan sekä aseman LVIS- ja turvallisuusjärjestelmiä uusitaan ja/tai korjataan.

Itäisen sisäänkäynnin tasonvaihtolaitteiden kunnostaminen ei sisälly hankkeeseen. Tasonvaihtolaitteiden peruskorjaamista ja/tai uusimista koskeva hankesuunnitelma tuodaan myöhemmin erikseen päätettäväksi. Tasonvaihtolaitteiden tilanne on kuitenkin huomioitu tätä hanketta suunniteltaessa ja niitä koskevat toimenpiteet yhteensovitetaan aseman kunnostushankkeen toteutukseen.

Hankkeessa ei tehdä töitä aseman läntisen sisäänkäynnin alueella. Hankkeessa ei toteuteta aseman betonirakenteiden perusteellista kunnostusta.

Hankkeen toteutus yhteensovitetaan Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n (Kaupunkiliikenneyhtiö) Herttoniemen metroaseman ympäristössä samanaikaisesti toteuttamien liityntäpyöräpysäköinnin parannustoimien kanssa. OmaStadi-ohjelman (osallistuvan budjetoinnin ohjelma) kanssa tehdään yhteistyötä metroaseman ympäristön viihtyisyyden lisäämiseksi. Hankkeessa on toimittu yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa miettien, miten Herttoniemen metroaseman ympäristöä kehitetään tasokkaasti ennen mahdollisen metrokorttelin laajempaa kehittämistä. Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) on pidetty informoituna kunnostamishankkeen aikataulusta ja töistä.

Hankkeen toteuttamisella ei ole vaikutusta metrolienteeseen. Bussi-terminaalin käyttöön vaikuttavat työvaiheet pyritään toteuttamaan mahdollisimman vähän liikenteeseen vaikuttavasti ja niiden aikataulu koordinoidaan yhdessä HSL:n kanssa.

Matkustajien liikkumiseen laiturialueelle ja lippuhallissa muodostuu toteutuksen aikana väliaikaisesti haittaa. Asemalla järjestetään vaihtoehtoiset kulkureitit hankkeen toteutusvaiheen aikana.

Hanke toteutetaan vuosien 2024–2026 aikana.

Hankkeen projektinhallinnasta vastaa Kaupunkiliikenneyhtiö. Kaupunkiliikenneyhtiö tuottaa HKL:lle erillisen alihankintasopimuksen perusteella mm. metron liikennöinnissä tarvittavan kaluston kunnossapidon ja omaisuuden hallinnan palvelut sekä metro-omaisuuden investointiprojektien hallintaan liittyvät palvelut.

Hankkeen kustannusten muodostuminen

Hankkeen arvonlisäverottomaksi kustannukseksi on arvioitu yhteensä enintään 6 000 000 euroa hankesuunnitelman mukaisesti.

Hankkeen kustannustason (esityksen mukaisesti huhtikuu 2024) seurannassa käytetään rakennuskustannusindeksiä (2021=100, 4/2024 pisteluku 110,3).

Hankkeen kustannukset koostuvat suunnittelusta, rakennusurakasta ja projektipäällikön kustannuksista. Kustannusarvioon sisältyy noin 17 % riskivaraus.

Vuodelle 2024 hankkeen kustannuksista on arvioitu sijoittuvan 1 927 000 euroa ja vuosille 2025–2026 yhteensä 4 073 000 euroa. Vuosille 2025–2026 sijoittuvat kustannukset otetaan huomioon noiden vuosien talousarviota laadittaessa.

Hankkeen käyttötalousvaikutukset

Hanke aiheuttaa 5–20 vuoden poistoajalla tasapoistoina 1 200 000–300 000 euron vuotuisen lisäyksen HKL:n poistokustannuksiin. Käyttötalousvaikutusten osalta esitetään kustannushaarukka, jossa on huomioitu poistoajan epävarmuus metrokortteliin mahdollisesti tulevaisuudessa toteutettavan kehityshankkeen ajankohdan epävarmuuden takia.

Hankkeen on arvioitu tuottavan kustannussäästöjä vähentyneiden korjauskustannusten ja energiankulutuksen vähenemisen kautta 26 000 euroa vuodessa.

HSL:n perussopimuksen perusteella 50 % investoinnin poistoista (600 000–150 000 euroa/v) ja 50 % laskennallisista korkomenoista (20 vuoden aikana yhteensä 1 820 000 euroa, laskentakorko 5 %) voidaan laskuttaa HSL:ltä. HKL palauttaa HSL:ltä laskuttamansa 50 % laskennallisen korkomenon ns. infran korkotulona kaupungille.

Loppuosa poistoista (600 000–150 000 euroa/v) ja investoinnin rahoittamisesta aiheutuvat todelliset 2 830 000 euron korkokulut laina-aikana (korkokanta 4 % ja laina-aika 20 vuotta) jäävät kaupungin liikenneliikelaikoksen infratukena maksettavaksi. Herttoniemen metroaseman kunnostamisen vaikutus HKL:lle maksettavaan kaupungin tukeen on keskimäärin 640 000–190 000 euroa vuodessa.

Lisäksi osa HSL:ltä laskutettavasta 50 % poisto-osuudesta ja 50 % laskennallisesta korosta kiertyy vuosittain käytön mukaisesti kaupungin maksettavaksi HSL:n maksuosuuden kautta; noin 50 % poisto-osuudesta ja laskennallisesta korosta katetaan lipputuloilla ja loppuosa kohdistuu kuntaosuuteen. Herttoniemen metroaseman kunnostamisen HKL:n osuuden kokonaisvaikutus Helsingin kaupungin käyttötalouteen arvioidaan olevan keskimäärin 970 000–300 000 euroa vuodessa (HSL:n maksuosuus ja HKL:n saama kaupungin tuki yhteensä).

Toimivalta

Hallintosäännön 7 luvun 1 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan kaupunginvaltuusto päättää hankkeista, joiden kustannusarvio ylittää 10 mil-

joonaa euroa. Kaupunginhallitus on 12.6.2017 § 665 päättänyt, että liikeliikelaitoksen johtokunta päättää tilahankkeista, joiden hankesuunnitelman mukainen arvonlisäveroton kustannusarvio on enintään viisi miljoonaa euroa. Kun hankkeen kustannusarvio ylittää viisi miljoonaa euroa on päätösvalta kaupunginhallituksella.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Hankesuunnitelma

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Tiedoksi

Liikenneliikelaitoksen johtokunta
Liikenneliikelaitos

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2024 § 546

HEL 2024-007788 T 10 06 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2024 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Paavo Arhinmäen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Y-tunnus

0201256-6

16.09.2024

Asia/17

Liikenneliikelaitoksen johtokunta 14.06.2024 § 59

HEL 2024-007788 T 10 06 00

Esitys

Johtokunta esitti kaupunginhallitukselle Herttoniemen metroaseman kunnostamisen hankesuunnitelman hyväksymistä niin, että hankkeen arvonlisäveroton enimmäishinta yhteensä sisältäen suunnittelun, rakennustyöt sekä hankintojen aikaiset lisä- ja muutostyöt on 6.000.000 euroa kustannustasossa huhtikuu 2024.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Saara Kanto

Lisätiedot

Saara Kanto, toimitusjohtaja, puhelin: 310 20277
saara.kanto(a)hel.fi

18

Valtuutettu Elina Kauppilan toivomusponsi eläineettisen näkökulman huomioon ottamisesta

Pöydälle 09.09.2024

HEL 2023-011877 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 13.9.2023 § 216 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimista ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle ja tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto on käsitellessään Helsingin kaupungin vuoden 2022 ympäristöraporttia 13.9.2023 hyväksynyt valtuutettu Elina Kauppilan seuraavan toivomusponnen:

Kaupunginvaltuusto edellyttää selvitetävän mahdollisuutta alkaa tarkastella toimintaansa myös muut eläinlajit huomioon ottavasta eläineettisestä näkökulmasta.

Eläineettinen näkökulma läpäisee monia kaupungin toimintoja, vaikka sitä ei yleensä ole erikseen tarkasteltu. Eläinetiikka liitetään usein eläinyksilön hyvinvointiin ja sen oikeuksiin. Laajemmin tarkasteltuna eläinetiikka voidaan lukea luonnonsuojeluetiikan osa-alueeksi. Se koskettaa verraten suuria yksilömääriä ja kokonaisia populaatioita myös eläinyksilöiden elinmahdollisuuksia ja hyvinvointia. Ilmastoetiikka on myös tärkeä ympäristöetiikan kokonaisuuden osa-alue.

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston 23.11.2023 § 174 hyväksymän ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman osana on eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelma, jossa kuvataan eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan kohteet, tehtävät ja niihin liittyvät velvoitteet.

Eläinsuojeluvalvonnan tarve on viime vuosina kasvanut ja tämän vuoksi ympäristöpalveluihin on perustettu eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaa varten viides valvontaeläinlääkäri virka vuoden 2024 alusta. Valtio rahoittaa valvontaeläinlääkärien virat täysimääräisesti.

Eläinsuojeluvalvontaa tehdään epäilyilmoitusten perusteella eläinten pitopaikoissa, yleensä yksityisasunnoissa. Ammattimaista eläintenpitoa, kuten talleja, lemmikkihoitoloita ja eläinkauppoja, tarkastetaan säännöl-

lisesti valvontasuunnitelman mukaisesti. Jos eläinsuojelutarkastuksilla todetaan eläinten hyvinvointisäädösten vastaista menettelyä, annetaan määräyksiä tai ryhdytään kiireellisiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi.

Kaupungin vastuulla oleva eläinten hyvinvointilain mukainen löytöeläinten talteenotto on järjestetty ostopalveluna Helsingin eläinsuojeluyhdistys HESY ry:n toimesta. Valvontaeläinlääkärit ja poliisi toimittavat löytöeläintalolle myös eläinten hyvinvointilain mukaisen väliaikaisen hoidon tarpeessa olevat eläimet.

Kaupungin vastuulla olevat eläinlääkintähuoltolain mukaiset eläinlääkäripalvelut ja ympärivuorokautisen kiireellisen eläinlääkäripalvelun tuottaa ostopalveluna yliopistollinen eläinsairaala.

Korkeasaaren ylläpitämä villieläinsairaala auttaa vahingoittuneita luonnonvaraisia eläimiä ja pelastustoimen eläinpelastusyksikkö auttaa luonnonvaraisia eläimiä tilanteen mukaan. Pahoin loukkaantuneet luonnonvaraiset eläimet voi toimittaa myös yliopistolliseen eläinsairaalaan lopetettavaksi veloituksetta. Luonnonvaraisten eläinten loukkaantuminen kaupunkiympäristössä on usein ihmisen toiminnan seurausta, joten avun järjestäminen on eläineettisesti perusteltua.

Lintujen törmäykset ikkunoihin ja muihin rakenteisiin on ollut ajankohdainen huolenaihe, johon kaupunkiympäristön toimiala on vastannut asettamalla lintuturvallisuustyöryhmän. Rakennusvalvonnan johtamassa ryhmässä on ollut mukana monipuolinen, myös ornitologinen, asiantuntemus. Työryhmässä on laadittu lintuturvallisen rakentamisen ohje., jossa kuvataan, mitä törmäysriskejä rakennuksen lasirakenteet aiheuttavat linnuille, ja millaisilla toimilla näitä riskejä voidaan vähentää.

Luonnonvaraisten eläinten kannalta merkittävä päätös on yleiskaavan yhteydessä hyväksytty kaupunkiluonto-liitekartta, jossa esitetään viheralueet ja niiden väliset yhteydet sekä oikeusvaikutteiset rajaukset luonnonsuojeluohjelman 2015–24 mukaisille luonnonsuojelualueille. Valmisteltavana oleva uusi luonnonsuojeluohjelma 2025–34 on riittävän laaja hyödyttääkseen vielä useampien eläinlajien ja -yksilöiden elinmahdollisuuksia kuin edellinen.

Tärkeä kaupungin toimintaa ohjaava eläineettinen asiakirja on kaupunkiympäristölautakunnan 20.4.2021 § 193 hyväksymä luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma (LUMO-ohjelma) 2021–28, jonka toimenpiteistä useimmat koskevat elinympäristöjä ja siten välillisesti eläimiä, mutta luku 8 sisältää 13 toimenpidettä, jotka koskevat suoraan eläinlajien eli käytännössä yksilöiden auttamista.

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupa- jaoston lausunto. Esitys on lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnen ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnen hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2024 § 548

HEL 2023-011877 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

09.09.2024 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Minja Koskelan ehdotuksesta.

02.09.2024 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto 15.08.2024 § 140

HEL 2023-011877 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto antoi lausunnon valtuutettu Elina Kauppilan toivomusponnosta:
"Kaupunginvaltuusto edellyttää selvitetävän mahdollisuutta alkaa tarkastella toimintaansa myös muut eläinlajit huomioon ottavasta eläineettisestä näkökulmasta."

Eläineettinen näkökulma läpäisee monia kaupunginvaltuuston johtamia kaupungin toimia, vaikka sitä ei yleensä ole erikseen tarkasteltu. Tässä lausunnossa kiinnitetään huomiota niihin eläinetiikankin kannalta kestäviin ratkaisuihin, joita kaupungin hallinnossa on viime vuosina tehty, ja tällä alalla tunnistettuihin vielä paljolti ratkaisemattomiin ongelmiin.

Eläinetiikka liitetään usein eläinyksilön hyvinvointiin ja sen oikeuksiin. Laajemmin tarkasteltuna eläinetiikka voidaan lukea luonnonsuojeluetiikan osa-alueeksi. Se koskettaa kuitenkin verraten suuria yksilömääriä ja kokonaisia populaatioita myös eläinyksilöiden elinmahdollisuuksien ja siten hyvinvoinnin näkökulmasta. Ilmastoetiikka on myös tärkeä ympäristöetiikan kokonaisuuden osa-alue.

Yksilötason eläinetiikka: eläinsuojelu, vaaralliset rakenteet, vahingolliset roskat ja lihantuotanto

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto hyväksyi 23.11.2023 ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020 - 2024 päivityksen vuodelle 2024. Valvontasuunnitelman osana on eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelma, jossa kuvataan eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan kohteet, tehtävät ja niihin liittyvät velvoitteet.

Eläinsuojeluvalvonnan tarve on kasvanut tasaisesti viime vuosina, ja ympäristöpalveluihin perustettiin eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaa varten viides valvontaeläinlääkäri virka vuoden 2024 alusta. Valtio rahoittaa valvontaeläinlääkärien virat täysimääräisesti.

Eläinsuojeluvalvontaa tehdään epäilyilmoitusten perusteella eläinten pitoaikoissa, yleensä yksityisasunnoissa. Ammattimaista eläintenpitoa, kuten talleja, lemmikkihoitoloita ja eläinkauppoja, tarkastetaan säännöllisesti valvontasuunnitelman mukaisesti. Jos eläinsuojelutarkastuksilla

todetaan eläinten hyvinvointisäädösten vastaista menettelyä, annetaan määräyksiä tai ryhdytään kiireellisiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvointin varmistamiseksi.

Kaupungin vastuulla oleva eläinten hyvinvointilain mukainen löytöeläinten talteenotto on järjestetty ostopalveluna Helsingin eläinsuojeluyhdistys HESY ry:n toimesta. Valvontaeläinlääkärit ja poliisi toimittavat löytöeläintalolle myös eläinten hyvinvointilain mukaisen väliaikaisen hoidon tarpeessa olevat eläimet.

Kaupungin vastuulla olevat eläinlääkintähuoltolain mukaiset eläinlääkäripalvelut ja ympärivuorokautisen kiireellisen eläinlääkäripalvelun tuottaa ostopalveluna yliopistollinen eläinsairaala.

Eläimen asianmukaisen hoidon järjestäminen ja kustannukset ovat aina eläimen omistajan vastuulla. Eläinten kaltoinkohtelun taustalla ovat yleensä omistajan erilaiset sosiaaliset tai terveydelliset ongelmat. Kaupungin päätökset, jotka vaikuttavat kaupunkilaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuteen, vaikuttavat välillisesti myös lemmikkien hyvinvointiin.

Helsingin kaupungin säätiön Korkeasaaren ylläpitämä villieläinsairaala auttaa vahingoittuneita luonnonvaraisia eläimiä ja pelastustoimen eläinpelastusyksikkö auttaa luonnonvaraisia eläimiä tilanteen mukaan. Pahoin loukkaantuneet luonnonvaraiset eläimet voi toimittaa myös yliopistolliseen eläinsairaalaan lopetettavaksi veloituksetta. Luonnonvaraisien eläinten loukkaantuminen kaupunkiympäristössä on usein ihmisen toiminnan seurausta, joten avun järjestäminen on eläineettisesti perusteltua.

Lintujen törmäykset ikkunoihin ja muihin rakenteisiin on ollut ajankohdainen huolenaihe, johon kaupunkiympäristön toimiala on vastannut asettamalla lintuturvallisuustyöryhmän. Rakennusvalvonnan johtamassa ryhmässä on ollut mukana monipuolinen, myös ornitologinen, asiantuntemus.

Työryhmässä on laadittu lintuturvallisen rakentamisen ohje., jossa kuvataan, mitä törmäysriskejä rakennuksen lasirakenteet aiheuttavat linnuille, ja millaisilla toimilla näitä riskejä voidaan vähentää. Ohjetta tullaan käyttämään rakennushankkeiden ohjauksessa. Ohje on hyväksytty kaupunkiympäristön toimialan johtoryhmässä 8.1.2024. Ohjeen osiot ovat: 1. Rakennuksen tai rakennelman sijainti, 2. Lasin ulkonäkö ja käsittely, 3. Lasin sijainti, 4. Viherkatot ja -seinät, 5. Valaistusasiat, 6. Jo rakennetut rakennukset, 7. Voimalinjat. Myös asemakaavoitukseen on vakiintunut käytäntö törmäysriskin vähentämiseen tähtäävistä kaavamerkinnoista ja -määräyksissä lintujen kannalta riskialttiissa paikoissa.

Kaupungilla on toteutuksessa laaja roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelma 2022 - 2025 ja uutta kautta 2026 - 2029 valmistellaan. Roskat voivat vahingoittaa maa- ja vesieläimiä sellaisenaan tarttuessaan niihin kiinni. Toinen, vähitellen vahingollinen vaikutus syntyy mikromuovien kulkeutuessa maaperään ja varsinkin veteen.

Kaupungin työnjaossa kalastusasiat kuuluvat kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle. Tärkeä valistuskohde on ollut siimojen, vieheiden ja muun kalastusjätteen asianmukainen hävittäminen, jossa on edelleen suuria puutteita. Lakiin ja SUP-direktiiviin perustuva kalastusvälinejätteen keräys tulee pakolliseksi 1.1.2025. Sen yhtenä tavoitteena on vähentää rannoille tai veteen hylättyjen pyydysten kaloille ja maaeläimille aiheuttamaa turhaa kärsimystä.

Helsingin alueella ei ole laajaa lihantuotantoa tai muuta eläinten teho- kasvatusta. Kasvisruoan tarjolla pitäminen ja kasvisruokapäivät ovat merkittävä eläineettinen kannanotto lihan tehotuotantoa ja sen eläin- ksilöille tuottamia kärsimyksiä vastaan. Se liittyy lihantuotannon suurten hiilipäästöjen vuoksi myös laajemmin ympäristöetiikkaan..

Luonnonsuojelueettisiä ohjelmia ja päätöksiä

Kaupunginvaltuusto ja sen johtama kaupungin henkilöstö tekevät rutii- ninomaisesti päätöksiä, joilla on vaikutusta eläin- ksilöiden ja sitä kautta myös eläinpopulaatioiden elossa pysymiseen ja hyvinvointiin. Voimas- sa olevassa kaupunkistrategiassa on vahva ympäristöeettinen koros- tus, vaikka tätä sanaa ei siinä käytetä.

Helsingin kaupunginvaltuuston toistaiseksi ehkä merkittävin päätös luonnonvaraisten eläinten näkökulmasta on ollut voimassa olevan yleiskaavan 2016 hyväksyminen siitä huolimatta, että se mahdollistaa rakentamista joillekin nykyisille viheralueilla. Kaavan yhteydessä hy- väksyttiin kaupunkiluonto-liitekartta, jossa esitetään viheralueet ja nii- den väliset yhteydet sekä oikeusvaikutteiset rajaukset luonnonsuoje- luohjelman 2015 - 2024 mukaisille luonnonsuojelualueille. Tämä ohjel- ma saadaan kaupungin omistamien alueiden osalta toteutetuksi mää- rävuotena 2024, ja uutta luonnonsuojeluohjelmaa vuosille 2025 - 2034 valmistellaan parhaillaan ympäristöpalveluiden johdolla laajassa yhteis- työssä aluksi kaupunkiympäristön toimialan sisällä, myöhemmässä vaiheessa myös muiden toimialojen kanssa. On todennäköistä, että nyt valmisteltavana oleva uusi luonnonsuojeluohjelma 2025 - 2034 on riit- tävän laaja hyödyttääkseen vielä useampien eläinlajien ja -yksilöiden elinmahdollisuuksia kuin edellinen.

Toinen tärkeä kaupungin toimintaa ohjaava eläineettinen asiakirja on kaupunkiympäristölautakunnan 20.4.2021 hyväksymä luonnon moni- muotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma (LUMO-ohjelma) 2021 -

2028, jonka toimenpiteistä useimmat koskevat elinympäristöjä ja siten välillisesti eläimiä, mutta luku 8 sisältää 13 toimenpidettä, jotka koskevat suoraan eläinlajien eli käytännössä yksilöiden auttamista.

Ekologian ja luonnonsuojelun kannalta ekosysteemit ja populaatiot ovat merkittävämpiä kuin eläinyksilöiden yksilölliset kohtalot. Viestinnän näkökulmasta myös jälkimmäiset tarjoavat kuitenkin merkittäviä esimerkkejä ja malleja. Uutiset luonnonvaraisten eläinten kohtaamisista ja hädänalaisten eläinten auttamisesta ovat joukkoviestimissä ja sosiaalisessa mediassa suuren mielenkiinnon kohteena ja suosittuja pitkienkin keskusteluketjujen aiheita. Niillä voi siten suosiostaan päätellen olla suurikin pedagoginen merkitys.

Jaosto kehotti kaupunkia ottamaan huomioon eläineettiset näkökulmat sellaisessa päätöksenteossa, jossa tehdään eläimiin merkittävällä tavalla vaikuttavia ratkaisuja.

Käsittely

15.08.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti käsitellä neljännen esityksen kokouksen kahdeksantena asiana.

Vastaehdotus:

Lari Lohikoski: Lisätään:

Jaosto kehottaa kaupunkia ottamaan huomioon eläineettiset näkökulmat sellaisessa päätöksenteossa, jossa tehdään eläimiin merkittävällä tavalla vaikuttavia ratkaisuja.

Kannattaja: Outi Paulig

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti hyväksyä esittelijän muutetun ehdotuksen.

Esittelijä

ympäristöjohtaja
Esa Nikunen

Lisätiedot

Raimo Pakarinen, ympäristötarkastaja, puhelin: 09 310 31534
raimo.pakarinen(a)hel.fi

Päivi Lahti, johtava valvontaeläinlääkäri, puhelin: 09 310 32076
paivi.h.lahti(a)hel.fi